

SOS: Mentsétek meg lányainkat!

Hogyan segítsünk a veszélyeztetett lányoknak
és nőknek szerte a világon?

Deborah Meroff

SOS: Mentsétek meg lányainkat!

Hogyan segítsünk a veszélyeztetett
lányoknak és nőknek szerte a világon?

Deborah Meroff

PARAKLETOS
KÖNYVESHÁZ
παρακλητος

eBooks for download
east.om.org/ebooks

SOS: Save Our Sisters by Deborah Meroff
Copyright ©2014 Deborah Meroff

© 2017 OM EAST for the Hungarian edition

ISBN 978-615-5141-87-4

A kiadás az OM EAST és a Parakletos Könyvesház összefogásával készült.

OM EAST
Wienerstrasse 208
2104 Spillern
Austria

Parakletos Könyvesház
6100 Kiskunfélegyháza
Pacsirta u. 10.
Magyarország
Telefon: 76/463-106
www.parakletos.hu
E-mail: parakletoskonyveshaz@gmail.com

Minden jog fenntartva.

A könyv bármely részének bármilyen módon történő felhasználásához vagy sokszorosításához a kiadó előzetes, írott engedélye szükséges.

Előszó

Nagy kiváltság, hogy én írhatok előszót ahhoz a könyvhöz, amely Istennek köszönhetően életem egyik legfontosabb könyve lett, különösen az elmúlt tíz évben. Ebből a könyvecskéből, amely a *True Grit: Women Taking on the World for God's Sake* (Igazi keménység: Nők, akik kiállnak megküzdeni a világgal Istenért) című könyv rövidített változata, nagy öröömre több tízezer példányt osztogathattunk szét, illetve adhattunk el a világ minden táján, nemcsak angolul, hanem további öt nyelven. Megjelenésekor az év könyve volt a számomra, majd az évtized könyve lett. A fordítások közül jó néhányat az OM International „Különleges projektek” részlege finanszírozott, és nagyon örülünk ennek az új, hasznos változatnak.

Lehet, hogy nehéz lesz egyszerre sokat olvasni belőle. Mai világunkban a legsúlyosabb emberi jogi sérelmek közé tartozik az, amit a lányoknak és a nőknek kellett és kell elszenvedniük. Ezek az oldalak ugyanakkor bátorítanak is bennünket, hogy meglássuk, mit tehet Isten rajtunk keresztül.

Az a szívem vágya, hogy ne csak elolvasd ezt az időszerű és lényeges kézikönyvet, hanem vállalj részt a terjesztéséből is. Mindannyian rendelkezünk szolgálati megbízással, és hatékonyabbak lehetünk, ha ilyen nagyszerű könyveket adunk az emberek kezébe. Tedd meg te is a részed, és Isten áldjon meg érte gazdagon!

Dr. George Verwer

Az OM International szervezet alapítója és tiszteletbeli nemzetközi igazgatója

Bevezetés

Miután tucatnyi éven át nemzetközi újságíróként dolgoztam, egy évtizeddel ezelőtt megszületett tollamból a *TRUE GRIT: Women Taking on the World for God's Sake* (IGAZI KEMÉNYSÉG: Nők, akik kiállnak megküzdeni a világgal Istenért) című könyv első kiadása. Reméltem, hogy mire ez az átdolgozott, javított SOS kézikönyv megjelenik, azt mondhatom, hogy elsőpró változások mentek végbe a lányok és nők állapotában világszerte. Azonban, noha sok országban kiváló emberi jogi intézkedéseket léptetnek életbe, távolról sem megfelelőek az ilyen törvények betartatására irányuló erőfeszítések. A tragikus valóság azt mutatja, hogy az erőszak, az emberkereskedelem és a nemi alapú hátrányos megkülönböztetés sok téren valójában még növekedett is a 21. században élő nők milliói számára.

Az *SOS: Mentsétek meg lányainkat!* tudatosan kapott alcímet. *Hogyan segítsünk a veszélyeztetett lányoknak és nőknek szerte a világon?* Ebből a könyvből hiányoznak a *TRUE GRIT*-ben szereplő nemzetközi női történetek; a karcsú kiadvány az eredeti sorrendben (az angol ábécé szerint) sorolja fel a világ népességének felét leginkább sújtó emberi jogi problémákat. Ez az áttekintés semmiképpen sem tekinthető teljesnek; viszont hasznos kézikönyvnek bizonyulhat, és további kivizsgálásra ösztönözhet.

Az *SOS* megírásával azonban nem csupán a tájékoztatás volt a célom. Nagyon remélem, hogy a felkavaró tények tettekre sarkallják az olvasót is. A legtöbb ember számára a legnyilvánvalóbb és legerőteljesebb első reakció a közbenjárás lesz, de arra is

szeretném biztatni a kedves olvasókat, hogy egyénenként vagy csoportokba tömörülve tegyék meg a fejezetek végén javasolt lépéseket is. Minden egyes hang, tiltakozó levél és minden forint támogatás számít, ha össze akarunk fogni ezek ellen az elterjedt bántalmazási formák ellen, a változás reményében.

Kedves Olvasó, engedj meg egy figyelmeztetést! A szenvedélyes imádság nem csupán a világot változtatja meg; hajlamos átfőrnéni azt is, aki elmondja! Ahogy csatornaként átengeded szíveden azokat a dolgokat, amelyek Istennek fontosak, váratlan reakciókat figyelhetsz meg saját magadon. Remélem, hogy így lesz. Legfőbb ideje, hogy mindnyájan eltökéljük, amit olyan jól fejezett ki Edward Everett Hale aktivista és lelkes:

„Én csupán egy vagyok; de azért egy vagyok. Nem tudok mindent megtenni, de megtehetek valamit... És amit tennem kell, azt Isten kegyelméből meg is fogom tenni.”

Deborah Meroff

<http://Women-Without-Borders.net>

1

SOS: Veszélyeztetett menyasszonyok

Évente mintegy 25.000 menyasszonyt égetnek meg Indiában, Pakisztánban, Bangladesben és Nepálban. Egyedül Indiában szinte minden órára jut egy hozománnyal kapcsolatos haláleset.¹ Ezeknek a gyilkosságoknak a nagy részét nem büntetik.

MENYASSZONYÉGETÉS

India és Nepál: Bár a hozományfizetést törvényileg eltörölték Indiában már több mint ötven éve, az utóbbi időben pedig a szubkontinens többi részén is, a menyasszony családjától származó nászajándékokat mégis még mindig elengedhetetlennek tekintik. Mivel a feleséget gyakran tehernek tekintik, elvárják, hogy fizessen az eltartásáért. Ez azt jelenti, hogy csillagászati értékű (átlagosan a család éves jövedelme ötszörösének megfelelő) pénzösszeget vagy értékes tárgyakat kell hoznia a házasságba. Nem meglepő tehát, hogy a nyomorgó családok rettegnek a kislányok születésétől. Valójában a hozományrendszer a közvetlen oka, hogy

¹ http://articles.timesofindia.indiatimes.com/2012-01-27/india/30670050_1_dowry-deat-harassment-and-cruelty-section-498a

egyre több újszülött kislányt ölnek meg. [Lásd: „Lánygyermek és magzatok meggyilkolása”] Előfordul, hogy kamaszlányok, akik tudják, hogy apjuk nem képes kifizetni a hozományt, öngyilkosságot követnek el.

Egy nőnek a férje házában betöltött státuszát a hozomány határozza meg, amit magával hozott. Ha a vőlegény családja úgy dönt, hogy az előzetesen elfogadott hozomány összege mégsem elegendő, bizony röpködnek a szikrák. Megpróbálhatják kikényszeríteni az összeget, ha pedig a lány családja nem képes eleget tenni a követeléseiknek, a menyasszonyt az a veszély fenyegeti, hogy bántalmazni fogják, elválik tőle a férje, vagy akár meg is ölik, hogy a vőlegény újabb hozományért újraházasodhasson.

A megvert feleségnek nagyon kevés lehetősége van. A családja csak ritkán veszi vissza, mert a társadalom megbélyegzi azt, akinek a fedele alatt él a házas leánya. A kormány nagyon kevés menhelyről gondoskodik bántalmazott nők számára. A legtöbb ilyen menhelynek egyébként is szörnyű híre van: úgy bánnak ott a védtelen nőkkel, hogy azok inkább elszenvedik férjüknek vagy férjük családtagjainak az ütéseit.

Ironikus módon a halálozási ráta India gyarapodásával egy ütemben emelkedik. Az ilyen halálesetek hivatalosan feljegyzett száma 1987-ben még 1912 volt, 2010-ben viszont már 8391, vagyis másfél óránként megégettek egy menyasszonyt India Országos Bűnügyi Nyilvántartó Irodájának hivatalos adatai szerint. A legtöbb esetben a férj vagy rokonai leöntik kerozinnal a feleséget, és meggyújtják, abban reménykedve, hogy öngyilkosságnak vagy konyhai balesetnek fog tűnni. Más nőket savval égetnek meg. Aki mégis életben marad, testileg, mentálisan és érzelmileg is viselni fogja a nyomokat egész életében. A statisztikák egyébként csak

a hivatalos adatokat közlik. Több ezer halálesetet nem is jelentenek, és a gyilkosok közül viszonylag keveset büntetnek meg.

Banglades: Ebben a muzulmán többségű országban a hozományrendszer mind a vallásnak, mind a törvénynek ellentmond. Eredetileg a vőlegény családja fizetett a menyasszony családjának, ám a menyasszony családja által fizetendő hozományra olyan igény van mind a gazdag, mind a szegény családok körében (az 1980-as *Hozományt tiltó törvény* ellenére), hogy sok szegény család nem is tudja kiházásítani a lányát. 2010-ben elfogadtak egy törvényt a családon belüli erőszak ellen, de úgy tűnik, ez sem hozott nagy változást. A rendőrségi adatok szerint 2011-ben 7079 hozomány-nyal kapcsolatos erőszakos cselekmény történt, 2012 első kilenc hónapjában pedig 4563.²

Pakisztán: Pakisztánban is elterjedt a menyasszonyégetés. A Haladó Nők Társasága szerint évente legalább 300 nő erőszakos halálát okozza égetés, legtöbbször a férj vagy a férj családja részéről. A rendőrségnek itt is többnyire azt mondják, hogy a felrobbanó kályha végzett az áldozattal, és nem történik vádemelés. Bár Pakisztánban van lehetőség az elválásra, vannak olyan családok, akik úgy döntenek, hogy gyilkossággal szabadulnak meg a nem kívánt feleségtől.

„A KORÁN MENYASSZONYAI”

Eljött az esküvője napja. Az ifjú arát barátnői és rokonai előkészítik a szertartásra, megfürdetik, gondosan felöltöztetik a legfinomabb selyembe, és ékszerekkel díszítik. Órákon át készül művészi

2 <http://www.ipsnews.net/2012/10/violence-against-women-persists-in-bangladesh>

frizurája és sminkje is. Végül elővezetik a menyasszonyt. Ő ráhelyezi kezét az iszlám szent könyvére, és elmondja a fogadalom szavait. Most már férjezett.

Csak férje nincsen. A szülei egy nagyon régi és nem is ritka hagyományt követnek, amely elfogadottnak számít Pakisztán vidéki területein az előkelő (szájid) szindi családok körében és Pandzsáb némely részén is.³ A leányoknak csak a családon belül szabad házasodniuk – gyakran első unokatestvérrel –, hogy a családi vérvonalat tisztán, a vagyont pedig érintetlenül megőrizték. Ezért, ha elfogynak az alkalmas jelöltek, a leányokat a Koránnal is össze lehet házasítani. Az iszlám fő vonala lekicsinylően tekint az ilyen házasságokra, ezért titokban szokták végrehajtani a szertartást – még a legtöbb pakisztáni sem tud erről a bizarr szokásról.

Az érintett lányok csak 10-15 évesek, de a szertartás egész hátralevő életükre szól. A „menyasszonyt” ezután elzárva tartják, semmiféle kapcsolata nem lehet 14 évesnél idősebb férfiakkal, még a közvetlen családtagjaival sem. Egyes esetekben még azt sem engedélyezik, hogy a televízióban férfit lásson.

Az ilyen férj nélküli feleségek néha azzal próbálják a vég nélküli üres órákat megtölteni, hogy a Koránt tanulmányozzák. Nem csoda, hogy vannak köztük, akik végül megőrülnek – ezek számát háromezerre becsülik.

Why I Am Not a Muslim (Miért nem vagyok muszlim?) című könyvében Ibn Warraq idéz egy nőtől, akit ilyen sorsra ítélték: „Bárcsak abban az időben éltem volna, amikor az arabok még élve eltemették a lányainkat! Még az is jobb lett volna ennél a kínzásnál!”

3 http://www.dailytimes.com.pk/default.asp?page=2007\03\13\story_13-3-2007_pg12_10

MENYASSZONYVÁSÁR

Kína „egyke”-politikája, amely arra sarkallta az embereket, hogy lány helyett inkább fiút válasszanak, komoly egyensúly-felboruláshoz vezetett a férfiak és nők egymáshoz viszonyított létszámát tekintve. Házasulandó férfiak milliói nem találnak feleséget. Bűnbándák és házasságközvetítők – lényegében rabszolga-kereskedők – kutatják át a vidéket, elrabolva és felvásárolva nőket és lányokat, akiket aztán felkínálnak a potenciális férjeknek. Más nők együttműködnek a házasságközvetítőkkal, és abban reménykednek, hogy így megmenthetik családjukat az éhezéstől. A kínai hatóságok 1990 óta évente átlagosan 8000 elrabolt nőt és kislányt szabadítanak ki. Az emberrablás azonban továbbra is több millió dolláros üzlet.⁴

Burmából és más környező országokból is több ezer fiatal nőt szállítanak Kínába, hogy vadidegenekkel lépjenek házasságra. A becsempésztett menyasszonyok ára 4500 és 7500 dollár között van. A Kínai Közbiztonsági Szolgálat szerint 2012-ben 1281 elrabolt külföldi nőt szabadítottak ki és juttattak haza.

Más országok is beszálltak a házasságkereskedelembé. Burmai lányokat küldenek át a határon, hogy hozzámenjenek thaiföldi, maláj és szingapúri férfiakhoz. Vietnámi lányokkal többnyire Tajvanban, Dél-Koreában és Szingapúrban kereskednek.

KATALÓGUS-FELESÉGEK

Ha rákeresünk a „*katalógus-feleség*” szóra az interneten, több ezer olyan oldalt találhatunk, amely e-menyasszonyokat kínál. Nem is csoda: ez rendkívül jövedelmező üzletág. Egyes brókerek

4 <http://85.21.179.94/publications/interns/IOM%20Report%20Heggs%20Russian%20Mail-Order%20Brides.pdf>

bizonyos nemzetiségű, például orosz, japán, afrikai vagy latin nőkre „szakosodnak”. Van, aki azzal dicsekszik, hogy egész „raktára” van elérhető nőkből.

A skála felső végén elhelyezkedő vevők elutaznak az adott országba, és úgy hozzák haza a menyasszonyukat. Kétségkívül vannak olyan férfiak és nők, akik boldog frigyet kötöttek így, de sok ezer nő rendkívül bántalmazó kapcsolat csapdájába kerül. Egy nyomozásból kiderült, hogy sok férfi, aki katalógusból választ feleséget, büntetett előéletű, vagy már előfordult nála családon belüli erőszak. Ha a megvert migráns-feleség tiltakozni merészel, a férj deportálással fenyegeti meg. Sokszor nyelvi nehézségei is akadnak az ilyen asszonynak, és nincs senki, akihez segítségért fordulhatna. Bár ezt az iparágat nem nevezhetjük „kereskedelemnek”, mert beleegyezéssel történik, többnyire nincs jól szabályozva, és világszerte egyre több áldozatot szed.

Védelmező törvények

Ausztrália *Migrációs szabályozási törvénye* (MARA) előírja, hogy a potenciális menyasszonyok egészségügyi és bűnügyi vizsgálaton essenek át. A férfi megrendelők bűnügyi vizsgálatát azonban csak a kormány javaslata alapján végzik, a leendő menyasszonyt pedig nem tájékoztatják az eredményekről, ami veszélybe sodorhatja őt. **Kanadában** is van hasonló törvény, itt azonban a megrendelő férfiakat is vizsgálják, és elutasítják a jelentkezésüket, ha a megelőző öt évben bármilyen büntetőeljárás volt ellenük. A feleségjelöltet, aki akár 16 éves is lehet, nem tájékoztatják a jelentkezés elutasításának okáról.

Új-Zéland és az **Egyesült Királyság** bevándorlási törvénye hasonló Kanadáéhoz, de itt a menyasszonynak legalább 18, illetve 21 évesnek kell lennie. Az **Egyesült Államok** 2005-ben fogadott

el egy nemzetközi házasság-bróker szabályozási törvényt, amely konkrétan kitér arra is, hogy a feleségjelölteket tájékoztatni kell a megrendelő bűnöző múltjáról. A nőnek alá kell írnia egy beleegyező nyilatkozatot is az adatai nyilvánosságra hozataláról. Ez a törvény abból az aggodalomból fakadt, hogy a lelkiismeretlen házasságközvetítők behoztak fiatal nőket az országba, akik aztán szinte cselédként vagy szexrabszolgaként végezték. Ennek a törvénynek a megszegéséért pénzbírságot vagy börtönbüntetést szabhatnak ki.

IDEIGLENES HÁZASSÁGOK

Az iszlám (többségében **Iránban** élő) síita követői számára engedélyeznek egy különleges házassági formát, amely néhány perctől akár 99 évig is tarthat. A legtöbb esetben ez a „*nika mut'a*” megegyezés nem más, mint törvényesített prostitúció. Egy férfi és egy nő aláír egy szerződést, mely szerint egy adott időre együtt lesznek. A férfi általában valamiféle pénzügyi juttatást vállal. Ezt a szerződést lejegyzik, és egy egyházi személy szentesíti. A férfiak annyi ideiglenes feleséget vehetnek magukhoz, ahányat csak akarnak, és akkor vetnek véget a megegyezésnek, amikor akarnak. Egy nő azonban nem vethet véget ennek, és egyszerre csak egy férje lehet, hogy megállapítható legyen az apaság, amennyiben teherbe esne. Az ilyen egyesülésből születendő gyermeket a férfi és az ő állandó felesége neveli fel.

Bár ezt a gyakorlatot a szunnita muzulmánok között tiltják, a síiták között hivatalos vallási elfogadásnak örvend, és nem tartják bűnösnek; tehát senkinek sem kell lelkiismeret-furdalást éreznie miatta. Az ideiglenes házasság meglehetősen megszokott Iránban, a fiatal férfiaknak szokták is tanácsolni, hogy ezt használják szexuális hajlamaik levezetésére, amíg nem állnak még készen egy állandó házasság megkötésére. Irakban Szaddám Husszeint

idején betiltották ezt a gyakorlatot, azóta azonban visszavették. Szaúd-Arábiában és Egyiptomban szintén létezik, és a nyugati muzulmán közösségek körében is egyre népszerűbb.

Az ideiglenes házasságokat támogató egyházi személyek azt mondják, hogy ez szexuális és anyagi szabadságot kínál a nőknek. A szegény családok azonban csak a szegénység miatt egyeznek bele ilyen házasságokba, főleg az Irakban és Iránban élő több ezer özvegy. Bár szégyellik, hogy ilyen egyezményt kötnek, elfogadják, mert csak így maradhatnak életben.

GYAKORLATI LÉPÉSEK

Konkrétabb törvényekre van szükség, hogy ezek a nők egyre kevésbé kerülhessenek bántalmazott és kizsákmányolt helyzetbe. Írj országod jogalkotóinak, és sűrgesd az ilyen intézkedések meghozatalát vagy javítását!

A lánygyermek megölése és a nemi alapú gyilkosságok továbbra is a házasulandó nők hiányát okozzák bizonyos helyeken, ez pedig elősegíti a lánykereskedelmet. Hívjuk fel a figyelmet a lánykereskedelemre erre a gyökerére, és csatlakozzunk a 2. függelékben „Lánygyermek meggyilkolása” címszó alatt felsorolt csoportok lobbitevékenységéhez kérvények aláírásával, levélküldéssel!

*„Mindnyájan, akik erre jártok, nézzetek ide,
és lássátok...”*

Jeremiás siralmi 1,12

SOS: Gyermekmunka

A világon élő gyermekek közül legalább 215 milliót kényszerítenek munkára törvénytelenül a megélhetésért, ezeknek majdnem fele veszélyes körülmények között dolgozik. 152 millió munkás 5 és 14 év közötti. A Gyermekmunka index és térkép¹ 68 országot sorol a gyermekek számára „rendkívül kockázatos” országok közé. A gyermekmunkával kapcsolatos visszaélések Bangladesben, Kínában, Indiában, Nigériában és Pakisztánban a legelterjedtebbek.

A gyerekek többsége, mintegy 60 millió, a mezőgazdaságban dolgozik, ötből egy kap fizetséget. További 14 millióan a gyártásban dolgoznak, sokan kisebb munkásnyúzó üzemekben, háziiparban és tégláégető kemencéknél. A szegénység és a gyermekmunka között közvetlen összefüggés áll fenn: Az ILO (Nemzetközi Munkaügyi Szervezet) jelentése szerint a 10-14 éves gyermekek munkaerőpiaci aránya 30 és 60% között mozog az olyan országokban, ahol az egy főre jutó jövedelem 500 USA dollár, vagy annál kevesebb. Becslések szerint mintegy 5,7 millió gyermek kényszerül adósrabszolgaságba, hogy a családjuk visszafizesse az alapvető megélhetéshez felvett kölcsönt.

1 <http://maplecroft.com/about/news/child-labor-index.html>

Bizonyos területeken kifejezetten kislányokat keresnek, mert nekik mindenki másnál kevesebbet kell fizetni. A háztartási munka az, amire világszerte leginkább és legrejtettebb módon alkalmazzák a kiskorú lányokat. Ugyanakkor ez a legveszélyesebb szektor is, hiszen a kislányok ki vannak téve a testi bántalmazásnak. Sok kislány több mint 12 órát dolgozik naponta, heti hét napon át, a minimálbér töredékéért.

AFRIKA

Afrika Szaharától délre eső térségében a legmagasabb a gyermekmunka előfordulása; sőt, az elmúlt években ez a szám tovább nőtt, ma már minden negyedik 5-17 év közötti gyermek dolgozik. Egész Afrikára vetítve minden öt gyermekből kettőnek dolgoznia kell a megélhetésért.

- **Marokkó „kis cselédjei”:** Bár elméletileg törvénytelen, évente 23.000-re becsülik azoknak a kislányoknak a számát, akiket vidékről háztartási alkalmazottnak küldenek magánházakhoz, egyedül Casablancában. Az ILO becslése szerint egész Marokkóban mintegy 50.000 kislány szolgál – vannak köztük öt-hatévesek is. Ezek a gyerekek sokszor válnak bántalmazás célpontjaivá, napi 13-15 órát kell dolgozniuk heti hét napon át; a padlón alszanak, és csak a maradékokat ehetik. Sokakat még akkor is munkára kényszerítenek, ha betegek. Van, akit megláncolnak, amikor a munkaadó hétvégére elutazik. Volt olyan is, akit halálra éheztek, vassal égettek meg vagy megerőszakoltak, ha pedig teherbe esett, kidobták az utcára. Az a kis pénz, amit keresnek, az apjukhoz kerül. Bár 2009-ben létrejött egy kollektíva a „kis cselédség” eltörlésére, és

a 15 éven aluli lányok beiskolázására, a gyakorlat továbbra is meglehetősen elterjedt.²

- **Mali:** 20-40.000 közé teszik azoknak a fiatal (akár hatéves) gyerekeknek a számát, akik a kézműves aranyásáshoz szükséges aknák kiásásán, illetve alagutakban dolgoznak, köveket cipelnek, és mérgező anyagok, például higany használatával választják ki az aranyat az ércből. A legtöbben közülük több mint kilenc órát dolgoznak naponta, heti hat napon át, kevés vagy semmi fizetségért.³
- **Nyugat-Afrika:** Több országban kizsákmányolják a gyermekeket, akár már hároméves kortól, mint háztartásbeli vagy mezőgazdasági munkásokat. Körülbelül kétmillió gyermek dolgozik kakaóültetvényeken, sokat kifejezetten ezzel a céllal visznek oda emberkereskedők. Vannak szülők, akik az Arab-öböl menti államoknak, Libanonnak vagy európai országoknak adják el gyermekeiket. Más gyerekeket – többnyire árvákat – az emberkereskedők csábítanak el, minőségi iskoláztatást és szakmai képzést ígérnek nekik külföldön. Ehelyett gyakorlatilag rabszolgaként bánnak velük. Sokszor megverik, pszichés bántalmazásnak teszik ki, halálosan megfenyegetik őket, és azzal fenyegetőznek, hogy soha többé nem láthatják a szüleiket. Azok a lányok, akiknek sikerül megszökniük, az utcán alszanak, esetleg egyházakhoz kopognak be, vagy idegenek házába, ha behívják őket. Van, aki prostitúcióra kényszerül, és az AIDS áldozata lesz.⁴

2 <http://www.alarabiya.net/articles/2012/05/29/217283.html>;

3 <http://www.moroccoworldnews.com/2013/01/75104/child-housemaids-in-morocco-as-unstoppable-as-the-wind-4/>

4 http://educationenvoy.org/child_labor_and_education_US.pdf

- **Elefántcsontpart:** Ez az ország biztosítja a világ csokoládészükségletének 40%-át. Az UNICEF becslése szerint mintegy félmillió 10 és 14 év közti gyereket adnak el kakaóültetvényeknek, főleg a szomszédos országokból: Maliból és Togóból. Hosszú órákon át rabszolgamunkát kell végezniük, fizetséget nem kapnak, enni is csak keveset, ha pedig szökni próbálnak, megverik őket.⁵

Gyakorlati lépések: Csatlakozz a Nemzetközi Munkajogi Fórum „Kakaó kampányához”, hogy így küzdj a gyermek-kényszmunka ellen a milliárd dolláros kakaóiparban! (www.laborrights.org/stop-child-labor/cocoa-campaign)

- **Malawi:** Ebben a dél-afrikai országban a legmagasabb a gyermekmunkások száma, a FAFO Alkalmazott Társadalomtudományi Intézete szerint. A 10-14 év közötti gyermekek 78%-a (döbbenetesen magas arány!), a 7-9 éveseknek pedig 55%-a (összesen körülbelül 78.000 fő) dolgozik teljes vagy részmunkaidőben szüleivel együtt a dohányültetvényeken, akár napi 12 órán át. Sokuknál súlyos tünetek jelentkeznek, mert védőruházat nélkül dolgoznak, és túl sok nikotin kerül a szervezetükbe.⁶

DÉL-ÁZSIA

A gyakorlatot tiltó törvények ellenére Dél-Ázsia kézműves szőnyegiparában is dúl a gyermekmunka. Mintegy 250.000 4-14 éves gyermeket raboltak vagy adtak el, és kényszerítettek akár napi 18 órai munkára, hogy szőnyegeket szőjenek az európai és amerikai exportpiacokra.

⁵ <http://thecnnfreedomproject.blogs.cnn.com/2012/01/19/child-slavery-and-chocolate-all-too-easy-to-find>

⁶ <http://www.laborrights.org/stop-child-labor/tobacco-campaign>

Gyakorlati lépések: Új szőnyeg vásárlásakor keresd a GoodWeave címkét! A GoodWeave International egy civil szervezet, amelynek célja, hogy véget vessen a gyermekmunkának a kézzel készített szőnyegek iparágában, és tanulási lehetőségeket nyújtson a dél-ázsiai gyerekeknek. Támogasd a GoodWeave címkével ellátott termékeket forgalmazó kiskereskedőket!⁷

- **Banglades:** Az UNICEF szerint az ország munkaerőjének közel harmadát a gyerekek teszik ki. Körülbelül 4,7 millió az 5 és 14 év közötti gyerek, és ebből 1,3 millió veszélyes körülmények között dolgozik.⁸ Egy felmérés szerint a Bangladesben háztartási alkalmazottként dolgozó lányoknak majdnem 70 százaléka tapasztalt meg testi bántalmazást és rendszeres verést.⁹ 2013-ban nagy visszhangja volt a hírekben a több mint 1100 dolgozó életét követelő nagy ruhagyári tűznek Dhaka közelében. Több mint 3 millió bangladesi a ruhaiparban dolgozik, és ezeknek a munkásoknak 90%-a nő, illetve kislány.
- **India:** A világ gyermeknépességének egyötöde itt él, és ennek az országnak van a legnagyobb létszámú gyermekmunkaerője. Mivel nekik a felnőtteknek fizetendő bér töredékét kell kifizetni, a gyerekeknek rendkívül jelentős szerepe van a beedi- (apró cigaretták), gyufa-, ékszer-, szőnyeg- és pamutkötélgyártásban, háztartási munkában, kőfejtésben, bányászatban és gazdálkodásban. Mintegy 400.000-en dolgoznak India gyapotfarmjain. Megbízható szervezetek becslése szerint 12 és 50 millió közé tehető a 14 év alatti dolgozó gyermekek száma. És bár az adórszolgáltatást és szolgáltatást 1975-ben hivatalosan eltörölték, legalább 15 millió gyermek ma is hitelezők „adósa” a családi

7 http://www.goodweave.org/about/rug_certification_label

8 http://www.unicef.org/bangladesh/Child_labour.pdf

9 http://educationenvoy.org/child_labor_and_education_US.pdf

adósság visszafizetésére. Sok fiút és lányt bántalmaznak, és sokan megbetegednek a káros körülmények vagy ártalmas vegyi anyagokkal való érintkezés miatt. A gyatra fizetés és az inflálódott kamatlábak miatt szinte lehetetlen a kölcsönöket visszafizetni.¹⁰ Bár újabb törvényeket fogadtak el – például a *Gyermek- és serdülőkorúak munkáját tiltó törvényt* –, ezek hatékonysága azon múlik, mennyire sikerül betartatni őket.

„A nővérem tízéves. Minden reggel hétkor elmegy dolgozni, és este kilenckor jön haza. A férfi, akinél dolgozik, rosszul bánik vele; ha úgy látja, hogy lassan dolgozik, megüti; vagy ha a többi gyerekhez szól, rákiabál; ha beteg és nem tud menni dolgozni, eljön érte... Engem nem érdekel az iskola, sem a játék. Semmi ilyesmi nem érdekel. Csak vissza akarom hozni a nővéremet az adósrabszolga-tartótól. 600 rúpiáért hazahozhatnám – egyedül így kerülhetne vissza hozzánk. De nincs 600 rúpiánk – soha nem is lesz 600 rúpiánk.”¹¹ – Lakshmi, kilencéves cigaretetasodró Tamil Naduban, Indiában. A 600 rúpia akkoriban körülbelül 4900 Ft-nak felelt meg.

- **Pakisztán:** A legutolsó, 1996-os kormányfelmérés szerint 3,3 millió 5-14 éves gyerek dolgozott, az UNICEF becslése szerint azonban ma már legalább 10 millióra kell tenni ezt a számot. Az adósrabszolgaság követeli a legtöbbet. Bár ez 1992 óta bűncselekménynek számít, kevés munkáltatót fogtak perbe a törvény megszegése miatt.

¹⁰ <http://www.dalitfreedom.org.au/trafficking/bnded-labour.html>

¹¹ <http://www.hrw.org/reports/1996/India3.htm>

- **Afganisztán:** Az UNICEF szerint a szegénység minden harmadik iskolaköteles korú gyermeket munkára kényszerít. Afganisztán téglágyetőiben a munkaerőnek körülbelül a fele 14 éven aluli.

KELET-ÁZSIA / CSENDES-ÓCEÁNI TÉRSÉG

A gyermekmunkások legnagyobb összlétszámában (113,6 millió) Ázsia csendes-óceáni térségében élnek.

A „beszerző” általában azt ígéri a nyomorban élő szülőknek, hogy kitaníttatja gyermeküket a városban, és jó állást szerez neki. Van olyan gyerek, akit elrabolnak, hogy aztán gyárakban és üzemekben dolgozzon. A legtöbben nem kapnak fizetséget, nyomorúságos életkörülmények között tengődnek, bottal vagy vasrúddal verik őket, szüleiket pedig nem látogathatják. Találtak már olyan gyereket, akit izzó vassal bélyegeztek meg, cigarettával égettek meg, éheztettek, megkorbácsoltak, fejjel lefelé lógatva vertek, láncsal kötötték ki, intim módon bántalmaztak és napokig szekrénybe zárva tartottak.¹²

- **Kambodzsa:** A hét és tizenöt év közötti gyermekeknek több mint a fele dolgozik. Bár léteznek őket védő törvények, ezek erőtlenek, és gyakran semmibe veszik őket.
- **Fülöp-szigetek:** A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet 2011-es jelentése szerint több mint 6,5 millió gyermek dolgozik ebben az országban. Csaknem hárommillióan veszélyesnek tekinthető körülmények között vannak napi 16 órán át. Ezek a fiatal

12 <http://www.anti-slaverysociety.addr.com/slaverysasia.htm>

dolgozók, akik közül némelyik még hétéves sincs, kénytelenek családjukat eltartani azzal, hogy gazdálkodnak, bányászatban dolgoznak, halásznak, gyári munkát, háztartási munkát végeznek, vagy a szexturizmusban foglalkoztatják őket.¹³

- **Indonézia:** Körülbelül 690.000 kiskorú lányt alkalmaznak háztartásbeli segítőként. Sokszor napi 18 órán át dolgozniuk kell, egyes esetekben óránként hat centért (kevesebb mint húsz forint), vagy akár fizetség és szabadnap nélkül. A legrosszabb esetekben a gyerekeket testileg, pszichésen vagy szexuálisan bántalmazzák is. [Human Rights Watch Report (Emberi Jogi Figyelő Jelentés) 2009]
- **Ausztrália:** Új-Dél-Walesben nincs alsó korhatár a munkavállalásra, és a gyerekek munkavállalását csak bizonyos iparágakban szabályozzák. A Fair Wear Campaign becslése szerint az ausztráliai készítésű ruhadarabok 50-70%-át kiszervezik a többnyire otthonukban vagy az ausztrál városok kertvárosainak udvarain található emberrnyúzó üzemekben dolgozó bevándorló nőknek és gyermekeiknek. Tízezrek dolgoznak sanyarú körülmények között, nagyon alacsony fizetségért, olyan veszélyeknek kitéve, amelyek komoly sérülésekhez és halálesetekhez vezetnek minden évben.

EURÓPA, KÖZÉP-ÁZSIA, KÖZEL-KELET

- A **roma** (cigány) gyerekek különösen ki vannak téve a kényszermunka veszélyének Európa sok területén, mivel 80%-uk mélyszegénységben él. **Albánia roma** gyermekei közül például ezeket küldenek **Olaszországba** és **Görögországba**, hogy

¹³ <http://www.childfund.org/child-labor-in-the-philippines/>

pénzt keressenek felnőtt „gazdájuknak” koldulással, cipőpucolással vagy kocsik ablakainak lemosásával. [Lásd még: „Lány- és nőkereskedelem”]

- **Közép-Ázsiában** és a **Kaukázusban** sok utcagyerek esik áldozatul a munka legrosszabb formáinak. A vidéken élő gyerekeket sokszor nagyvárosokba vagy más országokba csempészik, hogy ott kizsákmányolhassák őket. A Human Rights Watch feljegyzései szerint már tízéves gyerekek is dolgoznak illegálisan **Kazahsztán** dohányültetvényein. Szüleikkel együtt olyan nehézségekkel kell szembenézniük, mint a bérük megkurtítása, adósrabszolgaság, túlzottan hosszú munkaidő, rovarirtó szerekkel való érintkezés, és a tiszta ivóvíz hiánya. A Cotton Campaign koalíció [<http://www.cottoncampaign.org>] más emberi jogi védőszervezetekkel együtt régóta igyekszik felhívni a figyelmet arra, hogy **Üzbegisztán** több mint egymillió gyermek és felnőtt kényszermunkást alkalmaz gyapotültetvényein.
- **Irak:** Az országban élő 15 millió gyermek közül szinte minden harmadik elveszítette valamelyik szülőjét a háború miatt. Hét-százezren nem járnak általános iskolába, és mintegy 800.000 öt és tizennégy év közti gyermek dolgozik.

KÖZÉP- ÉS DÉL-AMERIKA

A világon élő öt és tizennégy év közti gyermekmunkások hét százaléka Latin-Amerikában él. Minden hatodik gyermek dolgozik. Több mint kétmilliót szexuálisan kihasználnak, mivel egyre több szexturista érkezik Közép-Amerikába.

- Egész Latin-Amerikában **Guatemalában** a legmagasabb a gyermekmunka aránya. Hivatalosan 14 év a munkavállalás minimális korhatára, de sok ennél fiatalabb gyermek van a több mint egymillió között, akikről elvárják, hogy hozzájáruljanak a család bevételeéhez.
- **BÁNYÁSZAT:** Gyakran fognak be gyermekeket a kisebb arany-, ezüst- és egyéb bányászati műveletekben Latin-Amerikában. A mérgező anyagokkal való érintkezés és a veszélyes körülmények gyakran bőr- és tüdőrendellenességekhez vezetnek, valamint ártalmasak a növekedésben levő csontok és szervek számára. Egyedül Bolíviában, Ecuadorban és Peruban körülbelül 65.000 gyermeket foglalkoztatnak így.
- **BANÁNÜLTETVÉNYEK:** Bár mutatkozik némi fejlődés a banánültetvényeken dolgozó több százezer gyermek számának csökkentése terén, a probléma továbbra is létezik, különösen a legnagyobb exporttal rendelkező Ecuadorban. Azonkívül, hogy kimaradnak az iskolából, ezek a gyerekek akár 12 órát is dolgoznak naponta, gyakran érintkeznek rovarirtó szerekkel, vagy éri őket késes baleset.

Gyakorlati lépések: Tudj meg többet a BananaLink.org.uk szervezetről, amely a banán- és ananászültetvények dolgozóinak javáért munkálkodik!

ÉSZAK-AMERIKA

- **Kanada:** Brit-Kolumbiában egy gyerek 12 éves korától bárhol dolgozhat, kivéve a bányákat, kocsmákat, bárokat és vendéglőket, és a nap vagy éjszaka bármely szakában, kivéve az iskolaidőt. A tartományban valójában 2003-ban csökkentették

le a gyermekmunka alsó korhatárát 12-re; azóta tízszeresére ugrott a gyermekek munkahelyi baleseteivel kapcsolatos kárigények száma.¹⁴ Évek óta tart a kampány Brit-Kolumbia gondatlan gyermekmunka-törvényeinek megsemmisítéséért.

- **USA:** Az Egyesült Államokban 800.000 bevándorló gyermek utazik családjával az ország különböző részeire, hogy ipari farmokon dolgozzon. Akár hét vagy nyolc éves koruktól kezdve 12-16 órát is dolgozhatnak egy nap, és sokszor hónapokra kimaradnak az iskolából. A szakértők becslése szerint végül csaknem 65%-uk végleg kimarad az iskolából. Az életkörülményeik gyakran nagyon szegényesek, a rovarirtó szerekkel való érintkezés pedig bőrirritációt és légzési nehézségeket okozhat.

Az Amerikában született gyermekeken kívül sokat profi embercsempészek hoznak be az országba. 2010-ben több mint 8000 kísérő nélküli bevándorló gyermeket vettek őrizetbe az amerikai bevándorlási hivatal munkatársai az országhatárokon, illetve repülőtereken.

Az amerikai igazságügyi minisztérium becslése szerint 100.000 és 3.000.000 közé tehető azoknak a gyerekeknek a száma, akiket szexuálisan kihasználnak pénzért, kábítószerért, ételért vagy hajlékért cserébe.

2013 óta az Egyesült Államok és Szomália az egyedüli két ENSZ-tagország, amely nem írta alá az 1989-ben elfogadott CRC-t (Gyermejjogi Konvenció). A CRC négy fő témája: a gyermek joga az életben maradáshoz; ahhoz, hogy teljes mértékben kiaknázhassa adottságait; a véde-

14 <http://www.theglobeandmail.com/commentary/bcs-child-labour-laws-are-the-most-neglectful-in-the-world/article627018/>

lemhez a bántalmazástól, elhanyagolástól és kizsákmányolástól; és hogy részt vehessen a családi, kulturális és társadalmi életben.

GYAKORLATI LÉPÉSEK

Nézd meg a 2-es függelékben „Gyermekmunka” címszó alatt felsorolt weboldalakat, és keresd meg, milyen kampányokat támogathatnál még!

Beszéld rá az általad ismert családokat és gyerekeket, hogy tartsák meg június 12-én a „Gyermekmunka elleni világnapot”, hogy ezzel is felhívjátok a figyelmet a kizsákmányolt gyerekekre!

*„Kelj föl, jajgass az éjszakában, az örökös kezdetén!
Öntsd ki szívedet, mint a vizet, az Úr színe előtt!
Emeld föl hozzá kezeidet gyermekeid életéért, akik
elalélta az éhségtől minden utcasarkon.”*

Jeremiás siralmi 2,19

SOS: Gyermekházasságok

Minden nap körülbelül 25.000 kiskorú lányt kényszerítenek házasságra. A fejlődő országokban minden hetedik lányt 15 éves kora előtt férjhez adnak. Világszerte több mint 60 millió lányt adnak férjhez, mielőtt elérné a 18 évet.

Az olyan országokban, mint Niger, Csád, Mali, Banglades, Guinea és a Közép-Afrikai Köztársaság, a korai kényszerházasságok aránya 60% vagy afölötti. Nagyon gyakoriak a gyerekfeleségek Dél-Ázsiában (a lányok 46%-a) és a Szaharától délre fekvő afrikai térségben (38%).¹ Ugyanakkor nyugati országokban is előfordul, hogy házasságra kényszerítenek lányokat.

Miért történnek kiskorú- és kényszerházasságok?

A Global Children's Charity Plan szervezet szerint azokat a szülőket, akik a lányukat az ő beleegyezése nélkül házassítják ki, általában a szegénység, a nemi egyenlőtlenség, a negatív hagyományok vagy vallási gyakorlatok, a törvények végrehajtásának hiánya, illetve vészhelyzetek vagy konfliktusok motiválják.² Az ECPAT (a gyermekprostitúció, -pornográfia és -kereskedelem

¹ <http://www.plan-uk.org/early-and-forced-marriage>

² Uo.

megszüntetéséért küzdő) szervezet szerint a gyermekházasságok a szexturizmus alig leplezett megnyilvánulási formái is lehetnek, különösen Közél-Keleten és Dél-Ázsiában. Egy férfi elutazik egy másik országba, és felségül vesz egy fiatal lányt, cserébe pénzt vagy egyéb juttatásokat ad a szülőknek. Miután egy hetet a lánnyal tölt, hazautazik, és utána soha nem érintkezik sem a lánnyal, sem a családjával. Más esetekben egy turista feleségül vesz egy lányt, vagy házasságot ígér neki, majd visszaviszi őt a saját országába. Az áldozatot ezután folyamatos szexuális kizsákmányolásra használja, mivel fiatal, és teljesen rá van utalva a férfirra.³

Mik a következmények?

A fiatal menyasszonyokat általában rákényszerítik, hogy kimaradjanak az iskolából, ez növeli az analfabetizmust és tudatlanságot. Az ő körükben sokkal nagyobb a valószínűsége annak is, hogy idősebb férjük részéről erőszakos szexuális viselkedést vagy testi erőszakot tapasztalnak meg. Ez pedig rossz hatással van a termékenységi egészségre.

Az anyai halálozások fő oka

A kiskorú lányok testileg nem állnak még készen a gyermekszülésre. Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) szerint a 15 és 19 év közti lányok körében a terhességgel kapcsolatos halálesetek számítanak a vezető halálozási oknak. Becslések szerint évente mintegy 70.000 15 éven aluli lány hal meg a terhesség vagy gyermekszülés során előforduló komplikációktól, ez a halálozási arány huszonötszöröse a normálisnak. A 15 és 19 év közöttiekénél a halálozási arány kétszer ennyi. Sokkal gyakoribbak a vetélések, halvaszületések és a fekélyek vagy hasonló szövődmények.

3 http://www.ecpat.net/ei/Publications/CST/CST_FAQ_ENG.pdf

A MUSZLIM VILÁG

A muszlim világ számos részén, még Európában és az amerikai kontinensen is előfordul, hogy egészen fiatal, akár kilenc éves kislányokat hozzáadnak olyan idős férfihoz, aki a nagyapjuk is lehetne. Lehet, hogy hivatalosan illegális ez a gyakorlat, mégis elfogadják, mert maga Mohamed próféta mutatott példát rá. 52 évesen elvett feleségül egy hatéves gyermeket a többi felesége mellé; a házasság szexuális elhálása akkor történt meg, amikor a kislány kilenc éves lett.

2011-ben szenzációt keltett a hír, hogy Dr. Salih bin Fawzan, Szaúd-Arábia legfőbb vallási tanácsának tagja, előkelő egyházi személy *fatvát* (törvényi rendeletet) adott ki, miszerint a házasságnak nincs alsó korhatára. A lányokat férjhez lehet adni „már a bölcsőben is”.⁴

- **Afganisztán:** Afganisztánban a házasságok 80%-a a gyakran még gyermekmenyasszony beleegyezése nélkül történik. 2012 decemberében címlapra került egy 14 éves lány kegyetlen halála. Két fiútestvér elvágta Gastina torkát, miután a lány apja, Noor Rahman nem volt hajlandó férjhez adni őt, mert túl fiatalnak tartotta. Sok lány úgy dönt, az egyedüli kiút az, ha megöli magát.⁵ Az akaratuk ellenére házasságra kényszerített lányok között növekedett az öngyilkossági kísérletek száma, az épületekről való leugrás, önégetés és a mérgezés.
- **Irán:** 2012-ben az iráni törvényhozók bejelentették döntésüket, hogy a kilencéveseknek is megadják a lehetőséget a férjhez menésre, mivel az addig legális alsó korhatárt, a 13 évet „iszlámtalannak” tartották. Meredek emelkedésnek indult a 10

4 <http://forum09.faithfreedom.org/viewtopic.php?f=4&t=10258>

5 <http://world.myjoyonline.com/pages/news/201304/104829.php>

éven aluli menyasszonyok száma. Évente több tízezer 15 éven aluli lányt ad férjhez a családja.⁶

- **Banglades:** Törvényileg eltörölték ugyan a 18 év alatti lányok házasodását, ám ezt ritkán tartatják be. A bangladesi lányoknak mintegy 66%-át 18. születésnapjuk előtt férjhez adják, 20%-ukat pedig már 15 éves koruk előtt. Vannak mindössze 10 éves menyasszonyok is.
- **Malajzia:** 2012-ben a BBC beszámolt egy 16 éves lány esetéről, aki patkánymérget ivott, miután házasságra kényszerítették egy férfival, aki elrabolta és megerőszakolta őt. Az ország törvényei nem büntetik az olyan férfiakat, akik azért rabolnak el kiskorúakat, hogy házasságot kössenek velük.⁷
- **Nigéria:** A muzulmán Észak nagy része ellenáll az ország *Gyermekjogi törvényének*, amely védi a kiskorú lányokat. A Nigériai Brit Tanács szerint északon a nigériai nők több mint fele férjhez megy 16 éves korára, és elvárják tőle, hogy a házasság első évében gyermeket szüljön.
- **Etiópia:** A vidéki területeken nyolcéves korban férjhez adják a lányokat, a családok nem veszik figyelembe a szövetségi törvényt, amely 18 évben határozza meg a törvényi korhatárt. 48%-ukat 15 éves korra férjhez adják. A nők elrablása bűncselekménynek számít, mégis jogos módszernek tartják menyasszonyszerzésre, különösen az ország déli részén.

6 <http://frontpagemag.com/2012/frank-crimi/iranian-child-brides-get-younger-and-more-numerous/>

7 <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-17416426>

Éhínség-menyasszonyok: 2012-ben megnövekedett az „aszály”- vagy „éhínség-menyasszonyok” száma Nyugat-Afrika Száhel térségének, illetve keleten az Afrika-szaru térségének éhínséggel sújtott vidékén. A szülők, akik képtelenek voltak enni adni a gyermekeiknek, kislányaikat eladták a túlélésért, akár 170 dolláros összegért. Ez történik Nigerben is, ahol még a legjobb időkben is minden harmadik lányt férjhez adnak, mire eléri a 15 éves kort, valamint Etiópiában, Kenyában és Szomáliában is. Minél fiatalabb a lány, annál jobb üzletet lehet kötni.

- **Pakisztán:** Pakisztánban a legelterjedtebb bűncselekmény a nőkkel szemben a kényszerházasság, egy „Szabad és Méltányos Választásokat Pakisztánban” nevű civil szervezet szerint. Pakisztán népességének majdnem 68%-a vidéken él, a 12-14 éves lányok csoportjában sokan vagy terhesek, vagy már édesanyák. A törvény megkerülésére a szülők 16-ot írnak gyermekük életkorának a házassági anyakönyvi kivonatra. Mivel a pakisztáni házasságokhoz még nem követelmény a születési anyakönyvi kivonat, az életkor-hamisítás ellenőrzésére nincs mód.⁸

Pakisztán „Házassági törvénye”

Zia ul-Haq katonai diktátor idején 1985-ben született egy törvény, mely szerint, ha egy nem-muzulmán nő áttér az iszlámra, előző házassága semmis és érvénytelen. Vannak muzulmánok, akik ezt a törvényt felhívásnak tekintik arra, hogy elraboljanak, megerőszakoljanak keresztény nőket és lányokat, és rákényszerítsék őket az áttérésre. A „hadizsákmány” részé-

8 <http://www.girlsnotbrides.org/national-marriage-registration-to-enforce-child-marriage-laws-in-pakistan/>

nek számítanak. Az áldozatokat – akiknek számát évi 700-ra becsülik – rákényszerítik, hogy menjenek feleségül muzulmán rabtartóikhoz, akik azt állítják, hogy a nők szülei, illetve férje minden jogot elveszítettek az elrabolt nők és lányok fölött. A helyi rendőrség a közömbösség, egyetértés vagy félelem miatt egyszerűen belemegy ebbe.⁹

Nazir Bhatti, a Pakisztáni Keresztény Kongresszus elnöke kijelentette, hogy a keresztény nők körében előforduló nemi erőszak eseteinek 99,9 százalékát nem jelentik be, mert az ilyen bejelentés szégyent hozna a családra, és megakadályozná, hogy férjet találjanak.

A HINDU VILÁG

- **India:** A UNFPA (az ENSZ Népesedési Alapja) szerint Indiában volt a legmagasabb a gyermekfeleségek száma 2013-ban. Bár az indiai törvények 18 évet határoznak meg alsó korhatárként a nők házassága szempontjából, 47 százalékuk ennél hamarabb köt házasságot.¹⁰ A UNFPA előrejelzése szerint 2020-ra a 140 millió 18 éven aluli házasságra lépő lány közül 50 millió 15 év alatti lesz.¹¹ Olyan északi államokban, mint Uttar Pradesh keleti része, a lányokat akár már néhány hónapostól nyolc éves korukig férjhez adják. Szüleik otthonában maradnak, amíg a pubertást el nem éri, azután átkerülnek férjük otthonába.

⁹ <http://www.christianfreedom.org/the-christian-winter/persecution-in-pakistan/>

¹⁰ <http://www.hindustantimes.com/India-news/NewDelhi/India-leading-world-s-child-marriages-UN/Article1-1023307.aspx>

¹¹ <http://www.cbn.com/cbnnews/world/2012/June/Innocence-Lost-India-Children-Marrying-at-Age-8>

2012-ben Radzsasztánban történelmi döntés született, amikor egy 17 évvel korábban, egy egyéves kislány és egy hároméves kislány között kötött házasságot nyilvánítottak semmissé. Ebben az államban gyakoriak a korai házasságok, és nem minden nőlegény családja hajlandó várni a pubertásig sem. A hindu Ashaya Tritiya ünnepség a tömeges gyermekesküvők hagyományos dátuma minden áprilisban vagy májusban,¹² az indiai kormány ellenkezése ellenére. Szociológusok által dokumentált esetekben sokszor hat-hétéves kislányokat is elvisz a férjük családja, hogy szolgálként vagy a mezőkön kezdjen dolgozni. Állítólag sok férjnek elege van a házasságából a harmadik, negyedik vagy ötödik gyermek megszületése után, amikor a felesége még tizenéves.

- **Nepál:** Ennél a himalájai népnél az új házasságoknak több mint 34%-a esetében a menyasszony 15 éven aluli, pedig a Női, Gyermek és Társadalmi Jóléti Minisztérium szerint ezt a gyakorlatot eltörölték. Ha a lány különösen fiatal, általában titokban zajlik le az esküvői szertartás, mert alacsonyabb hozományt fizetnek. Minél fiatalabb a menyasszony, annál kevesebb hozományról kell gondoskodnia a családjának. Bár törvénytelen, nem ritka, hogy nepáli férfiak, különösen vidéken két vagy akár három nőt is feleségül vesznek. A kormányadatok szerint több mint 240.000 gyermek nem jár iskolába Nepálban, és a hivatalnokok szerint ezek nagy része lány, főleg azok, akiket fiatalon férjhez adtak.¹³

12 <http://www.raonline.ch/pages/np/npwom05.html>

13 <http://www.hcn.org/issues/44.10/fllds-continues-abusive-polygamist-practices-in-utah-and-arizona>

A NYUGATI VILÁG

- **USA:** Az Utolsó Napok Jézus Krisztus Szentjeinek Fundamentalista Egyháza (FLDS) egy olyan szekta, amely 70 évvel ezelőtt kivált a Mormon Egyházból, mivel keserű vita támadt köztük a többszörös házasság, a többnejűség és a kiskorú, akár 14 éves feleségek terén. A szekta 6-10.000 követője hat különböző államban él. Az FLDS tanítása szerint egy férfi csak úgy juthat el a mennyország legmagasabb szintjére, ha életében legalább három felesége volt. Bár a poligámiát tiltja a törvény Utah államban, és Arizonában is alkotmányellenesnek számít, az FLDS tagjai nem titkolják életmódjukat. A legszélesebb körben elfogadott becslések szerint – Kathryn Daynes, a Brigham Young egyetem professzora és más szakértők véleménye alapján – az Egyesült Államokban 30.000 és 50.000 közé tehető a többnejű férfiak száma.¹⁴ A Tahirih Justice Alapítvány azt is közzétette, hogy az elmúlt két év során 3000 kényszerházasságot kötöttek Amerikában. Az áldozatok közül sokan muzulmán országokból érkező bevándorlók, de találtak áldozatokat hindu, buddhista és keresztény (főként mexikói katolikus) háttérből is.
- **Európa:** Norvégia, Dánia, Németország, Ausztria, Málta, Belgium és Ciprus elfogadta a kényszerházasságot bűncselekménnyé nyilvánító törvényt. Ugyanakkor több mint egy tucat ország a 14 vagy 15 évet fogadta el a nemi érintkezés beleegyezési korhatáraként. Spanyolország pedig csak 2013-ban emelte fel a házasságkötés alsó korhatárát 14 évről.

¹⁴ <http://www.tahirih.org/site/wp-content/uploads/2011/09/REPORT-Tahirih-Survey-on-Forced-Marriage-in-Immigrant-Communities-in-the-United-States-September-2011.pdf>

- Az **Egyesült Királyságban** 2008-ban vezették be a kényszerházassági védő rendelkezéseket, és a brit kormány kijelentette, hogy sok más európai ország példáját követve bűncselekménynek akarják minősíteni az ilyen házasságot, talán 2013-ban vagy 2014-ben. A Kényszerházassági Osztag közbeavatkozása 400 gyermekben segített 2011-ben és 250 gyermekben 2012-ben, köztük egy kétéves kicsin. További 1485 esetben tanácsot is adtak, illetve támogatást nyújtottak;¹⁵ azonban a Gyermek-, Iskola- és Családügyi Minisztérium által végzett kutatás becslése szerint a kényszerházasságokról tett bejelentések száma mégis országosan 5000 és 8000 között volt Angliában. A kiskorúak férjhez adása sokszor „föld alatt” történik, sok lányt pedig más országba visznek esküvőre.
- **Ausztrália és Új-Zéland:** Új Dél-Wales nőügyi megbízottja, Pru Goward 2012-ben azt mondta, hogy Ausztráliában évente körülbelül 1000 kényszerházasság vagy szexrabszolgaság esete áll fenn. Új-Zélandon is sok ilyen házasságot kötnek nagy titokban, különösen a bevándorló-közösségek körében.

A nyugati hatóságok gyakran vonakodnak beavatkozni a kényszerházasságok esetében; kulturális dolognak tekintik, és tartanak az erős kisebbségi frakciók válaszreakciójától.

15 <http://www.guardian.co.uk/world/2013/mar/05/two-year-old-forced-marriage-risk>

GYAKORLATI LÉPÉSEK

A Girls Not Brides (Lányok, Nem Menyasszonyok) globális szervezet elszántan küzd a gyermekházasság káros hagyományának beszüntetéseért. Keresd fel honlapjukat: www.girlsnotbrides.org! A Global Charity Plan is benyújtott egy kérvényt a korai illetve kényszerházasságok ellen: www.plan-uk.org. Ha teheted, csatlakozz az Equality Action Network-höz, hogy rendszeres értesítést kapj kampányaikról, illetve más fontos eseményekről: www.equalitynow.org!

4

SOS: Gyermekszülés

A világon évente több mint 500.000 nő – naponta átlagosan több mint 1.300 – veszíti életét a terhességgel vagy gyermekszüléssel kapcsolatos komplikációk miatt. Pedig ezeknek a haláleseteknek a 90%-a megelőzhető lenne.

A Save the Children (Mentsük meg a gyermekeket!) 2013-as jelentése („A világ anyáinak állapota”) az egészséggel és jólléttel kapcsolatos több tényező alapján 10 afrikai országot nevezett meg, ahol a legrosszabb anyának lenni. A lista alján a Kongói Demokratikus Köztársaság szerepelt, ezt követte Szomália, Sierra Leone, Mali, Niger, a Közép-Afrikai Köztársaság, Gambia, Nigéria, Csád és Elefántcsontpart. A legjobb helyek pedig Finnország, majd Svédország, Norvégia, Izland, Hollandia, Dánia, Spanyolország, Belgium, Németország és Ausztrália. **Évente több mint egymillió gyermek hal meg még aznap, amikor megszületik.**

Annak a valószínűsége, hogy a nők terhességben vagy gyermekszülésben halnak meg, 97-szer nagyobb a fejlődő országokban, mint az első világ országaiban. Svédországban például csak minden tizenhétzredik nőt fenyeget az a veszély, hogy az anyaságba hal bele az élete során, Nyugat- és Közép-Afrikában ez az arány minden huszonhatodik, Bangladesben minden ötvenegyedik nőre

érvényes. Guatemalában a legmagasabb az anyák halálozási rátája egész Latin-Amerikában, itt minden hetvenegyedik nő hal meg ilyen módon. (WHO/UNICEF/VILÁGBANK)

A ma élő embereknek több mint 90%-a otthon született. A fejlődő országokban szüléskor tíz nőből kevesebb mint hatnak áll rendelkezésére szakképzett segítség, például bába vagy orvos. Sokaknak nincs pénzük arra, hogy klinikán vagy kórházban szüljenek, még akkor sem, ha lenne ilyen a közelben.

- Az „*anyasági halál*” azt jelenti, hogy a nő a terhesség alatt vagy a terhesség végét követő 42 nap alatt hal meg. A nagyon szegény országokban vagy régiókban a nők nagyon kicsi, mindössze öt százaléka részesül gondoskodásban ez alatt az időszak alatt, pedig a WHO szerint az anyai és újszülötti halálesetek kétharmada a szülés utáni első két napban történik. Ezzel ellentétben a fejlett országokban gyakorlatilag minden kismama részesül szülés utáni gondozásban.
- A vérzés a vezető halálozási ok a terhesség és gyermekszülés idején, ez felelős az anyai halálozások egyharmadáért. Ezt követik a fertőzések, nem biztonságos abortuszok, akadályoztatott vajúdás és a magas vérnyomással kapcsolatos rendellenességek.
- A tizenévesek körében világszerte a gyermekszülés az első számú gyilkos. Évente tizenhatmillió serdülő lány válik anyává.¹ Közülük minden ötödik a 18. életéve betöltése előtt szül, és ötször valószínűbb, hogy meg fog halni. Újszülöttjük halálozási valószínűsége 60%-kal több.

1 <http://www.unfpa.org/public/adolescents>

- A kismamák silány táplálkozása gyakran hozzájárul az anyai halálozáshoz. [Lásd az „Egészség és várható élettartam” részhez tartozó jegyzeteket!]
- Még az egyszerű higiéné hiánya is halálos lehet. Egy friss tanulmány szerint a szülésnél segédkezők, illetve az anyák szappanos kézmosása jelentősen, akár 44%-kal növeli az újszülöttek életben maradási esélyeit.

KOMPLIKÁCIÓK

Minden egyes nőre, aki meghal, jut körülbelül 20 másik (*vagy évente összesen 10-15 millió*), akinél fertőzés vagy súlyos szövődmény lép fel, amely megalázó, fájdalmas és tartós fertőzést, sérülést vagy fogyatékoságot okozhat.²

Akadályozott szülés

Gyakori komplikáció, hogy a magzat nem képes áthaladni a szülőcsatornán a méhösszehúzódások ellenére sem, valamilyen akadály miatt. Annak, hogy ez a helyzet a fejlődő országokban sűrűn előfordul, az egyik oka a korai házasság. A 10 éves vagy annál fiatalabb lányok szülőcsatornája túl kicsi. Ez tartós idegi károsodáshoz és izomsorvadáshoz vezethet a lábfejen és lábakban. A legrosszabb esetekben akár bénulást is okozhat.

Arab-Nyugat-Afrika egyes részein a bábák néha hosszú késsel próbálják tágítani a túl szűk hüvelyt a szüléshez. Az így végzett vágás szörnyű károsodást okozhat. Időnként a kést a húgycsővön

2 <http://www.factsforlifeglobal.org/01/1.html>

nyomják be, feltépve az egész alsó húgyúti szakaszt. Sok nő azonnal meghal a vérzéstől.

Sipoly

A Sipoly Alapítvány becslései szerint Ázsiában és Afrikának a Szaharától délre eső területén körülbelül kétmillió nő él kezeletlen nőgyógyászati sipollyal vagy fisztulával. Ez különösen akkor fordulhat elő, ha hosszú napokon át gyötrődtek akadályozott vajúadásban, és végül halva született a magzatuk. A sipoly a hüvely fala és a végbél, illetve a húgyhólyag között keletkező lyuk, amely teljes és tartós inkontinenciát eredményez – hacsak műtéti helyreállítás nem történik. Ezt még abban az esetben is kevesen engedhetik meg maguknak, ha eldugott falujukban lenne rá lehetőség.

Éppen elég rossz együtt élni azzal az állandó gennyezéssel és szaggal, amelyet ez az állapot okoz, de bizonyos területeken a néphagyomány a nőgyógyászati sipolyt a házassági hűtlenségnek vagy nemi úton terjedő betegségnek tulajdonítja. Éppen ezért a sipolyban szenvedő lányt vagy fiatal nőt gyakran kiközösítik, és családja is magára hagyja őt. Sokuknak koldulniuk kell ahhoz, hogy életben maradhassanak.

Bizonyos afrikai kultúrák által gyakorolt tisztulási szertartások is okozhatnak sipolyt. A gyermekszülés után 40 napig egy barát vagy rokon hamuzsírát tartalmazó keveréket önt az anya hüvelyébe. Ha az oldatot nem megfelelően készítik el, lúgtartalma vegyileg tönkreteszi a hüvely szövetét, és sipoly alakul ki.

Sajnálatos, hogy egy egyszerű, olcsó műtét elég lenne ahhoz, hogy ez a több ezer számkivetett nő újra normális életet élhessen!

GYAKORLATI LÉPÉS

Támogasd a Fistula Foundation (Sipoly Alapítvány), a Freedom from Fistula Foundation (Szabadság a Sipolytól Alapítvány) és a 2. függelékben említett többi csoport munkáját, amely ezt a sok országban előforduló kritikus szükségletet próbálja enyhíteni!

5

SOS: Fogyatékkal élő nők

A HALLÁSKÁROSULTAK

- Felmérések szerint világszerte a 700 milliót is meghaladja azoknak a férfiaknak, nőknek és gyerekeknek a száma, akik valamilyen mértékű halláskárosodásban szenvednek. Ez a szám 2025-re meg fogja haladni a 900 milliót.
- 35,5 millióan hivatalosan siketek.
- Az összes esetnek mintegy a fele megelőzhető lenne.
- Az érintettek több mint kétharmada fejlődő országokban él, és 80%-uknak nincs lehetősége oktatásban részesülni.
- Körülbelül 70 millió siket ember használja a jelnyelvet anyanyelvként.

A siketek a 4. legnagyobb embercsoport a világon, akiket nem értek még el az evangéliummal. A Föld eléretlen siket embercsoportjainak országokénti lebontásához nézd meg a Joshua Project honlapját [www.joshuaproject.net]! Harminc országban sorolják a siketeket a „legkevesbé elért” embercsoportok közé.

- *A siketek 90%-ának halló szülei vannak. Ezek közül a szülők közül csak minden tizedik képes jelnyelven kommunikálni a gyermekével. Egyes országokban még iskolai tantermekben is tilos a jelnyelvet használni.*
- Minden országban egy vagy több jelnyelv is van. Az egyetemes jelnyelv, például a Nemzetközi Jel (IS) elfogadása nagy mértékben felgyorsítaná a rendelkezésre álló források létrehozását és megosztását, de ezt az emberek nagy többségének még meg kellene tanulnia.
- Az Egészségügyi Világszervezet szerint a jelenlegi hallókészülék-gyártás a világ szükségletének kevesebb mint 10%-át tölti be.
- **USA:** Több missziós szervezet a **legnagyobb** eléretlen embercsoportként jegyzi a siketeket Amerikában, mivel 23 millió embernek van valamilyen mértékű hallásvesztése. Itt a siketek anyanyelve az Amerikai Jelnyelv (ASL), ez Észak-Amerika **harmadik leggyakrabban használt nyelve**. Amerikában **száz** siket ember közül **kevesebb mint nyolc** jár gyülekezetbe. **Százból kevesebb mint négy** vallja, hogy személyes kapcsolata van Krisztussal.
- **Kína** siket népességét, amely 72 millió embert jelent, Kína legnépesebb kisebbségi népcsoportjának is nevezhetjük.¹ Ott élnek minden nagyvárosban, minden községben és sok ezer kis faluban. Kína 1,6 millió siket gyermeke közül körülbelül egymillió az antibiotikumok nem megfelelő alkalmazása miatt lesz siket.²

1 <http://www.heartsandhandschina.com/>

2 http://news.xinhuanet.com/english2010/health/2011-02/10/c_13725709.htm

A bántalmazott siket nők speciális problémái:

- Problémás számukra a rendőrséggel, bírósággal, menhelyekkel és egyéb segítő szervezetekkel való kapcsolattartás, mert viszonylag kevesen értik a jelnyelvet.
- A siket nőket gyakran éri diszkrimináció a munka terén, magasabb a munkanélküliségi rátájuk, és alacsonyabb fizetést kapnak.
- A másoktól való gazdasági függés gyakran odavezet, hogy hosszabb időn át bántalmazó helyzetek csapdájában maradnak.
- A büntudat, a szegény és az alacsony önértékelés sokszor arra készteti a siket nőket, hogy tiltakozás nélkül szenvedjenek.

NŐK ÉS GYEREKEK EGYÉB FOGYATÉKOSSÁGGAL

A Világbank és az Egészségügyi Világszervezet szerint több mint egymilliárd ember él a világon valamiféle fogyatékossgal; ebből legalább 300 millióan nők. Járványszerű méreteket ölt a bántalmazás mértéke, amelyet a fogyatékkal élőknek el kell szenvedniük, és a nők különösen sebezhetők ilyen téren. Vannak olyan országok, ahol még a törvények sem védik őket.

- Bizonyos kultúrákban a fogyatékkal élőket átkozottaknak tartják. Elrejtik vagy semmibe veszik őket, nem törődnek velük, sőt, akár hagyják őket meghalni.

- A fogyatékkal élők, beleértve a nagyothallókat is, sebezhetőbbek az emberkereskedelemmel és a kényszermunka révén történő kizsákmányolással szemben.
- A fogyatékkal élők jogaira vonatkozó Nemzetközi Konvenció 24. cikkelye említi az oktatáshoz való jogot, mégis 16 millió fogyatékkal élő gyermek nem jár iskolába – ezeknek negyede vak. Van, aki úgy véli, az ilyen gyerekek oktatása pénzkidobás. Különösen a lányokat zárják ki.
- A fogyatékkal élő nőket kétszer-ötször nagyobb valószínűséggel bántalmazzák, mint a fogyatéktól menteseket, attól függően, hogy közösségben vagy intézményben élnek-e. Annak is nagyobb a valószínűsége, hogy hosszabb ideig szenvednek bántalmazást, és súlyosabb sérüléseket szenvednek.

Intézményi bántalmazás

A Hesperian Health Guides szerint a következő példák fordulnak elő a rossz bánásmódra az intézményekben:

- kierőszakolt szex a dolgozókkal, gondozókkal vagy az intézmény lakóival
- verés, pofozás vagy bántás
- kényszersterilizálás vagy abortusz
- bezárás egy szobába egyedül
- jéghideg fürdő vagy zuhany büntetésként
- kényszergyógyszerezés (nyugtatózás)
- kényszerítés a levetkőzésre vagy arra, hogy meztelenül jelenjenek meg mások előtt
- mások bántásának vagy bántalmazásának végignézése
- lekötözés, kényszerzubbony

Otthon

A fogyatékkal élők bántalmazása még az otthonukban is előfordulhat: elhanyagolás, például az étel vagy gondozás megvonása; testi vagy szexuális bántalmazás, durvaság vagy túlgyógyszerezés; pszichés bántalmazás, például szóbeli megfélemlítés és fenyegetések, érzelmi megvonás és elszigetelés. Anyagi kihasználás áldozatai is lehetnek, ha mások visszaélnék a nekik járó jogos forrásokkal. [Disabled Women's Network, Ontario]

Sterilizáció

A fogyatékkal élő nők különösen sebezhetőek a kényszersterilizációval szemben, amely képtelenné teszi őket a szaporodásra. Ezt elvégezhetik törvényes orvosi beavatkozások ürve alatt, vagy mások beleegyezésével az ő nevükben, állítólag a nő „érdekét” szem előtt tartva. De a sterilizáció egy visszafordíthatatlan egészségügyi folyamat, amelynek mélyreható testi és pszichés hatásai vannak.³ A mentálisan vagy fizikálisan fogyatékosnak tekintett emberek szaporodási képességének megnyirbálásával járó, társadalomjavító eugenetikai programok meglehetősen elterjedtek voltak a második világháborút megelőző években, különösen **Észak-Európában**. Bizonyos országokban, például **Svédországban** és **Kanadában** az ilyen programok az 1970-es évekig tartottak.⁴ 1994-ben **Indiában** végeztek kényszer-méheltávolítást több mentálisan problémás 18 és 35 év közötti nőn a Sassoon Általános Kórházban Punében, mert ezek a nők képtelenek voltak a menstruációs higiéné betartására, és a kórházi személyzet úgy vélte, ez anyagilag és időben is

3 <http://www.hrw.org/news/2011/11/10/sterilization-women-and-girls-disabilities>

4 http://en.wikipedia.org/wiki/Compulsory_sterilization

túláságosan megterhelő a számukra.⁵ **Ausztráliában**, ahogyan sok más országban, a fogyatékkal élő kislányok szülei bírósági ítéletet kérhetnek gyermekük sterilizációjára, akár 11 éves gyermek esetében is, ahogyan az 2013-ban történt.⁶ Azt nem is tudjuk, hányszor szegik meg az emberi jogokat ilyen alattomos módon világszerte.

- A mentális rendellenességekkel küzdő nők aránytalanul több kockázati tényezővel néznek szembe, mint a férfiak: nemi alapú erőszakoskodás, társadalmi-gazdasági hátrány, alacsony jövedelem és jövedelmi egyenlőtlenség, alacsony vagy alárendelt társadalmi státusz és rang. [Egészségügyi Világszervezet]

Háromszoros kockázat a nőknek

Az olyan országokban, ahol nem igazán örülnek a lánygyermek születésének, és ahol elterjedt a lánygyermek meggyilkolása, például Indiában, egy fogyatékkal élő lánygyermek vagy nő még több megvetésre és elhanyagolásra számíthat. A CREA emberi jogi szervezet indiai, bangladesi és nepáli nők körében végzett felmérése szerint a fogyatékkal élő nők rendszeres, folyamatos diszkriminációt élnek át a társadalomban.⁷ Az AusAID által 2013-ban kibocsátott „Háromszoros kockázat” elnevezésű kambodzsai kutatási projekt rámutat, hogyan viszonyul egymáshoz a nemi egyenlőtlenség, a fogyatékosság és a szegénység, amely felnagyítja a fogyatékkal élő nőkre váró hátrányokat.⁸ Afrikában pedig, ahol tartja magát a mítosz, miszerint a szűzzel folytatott szex meggyógyítja az embert a HIV-ből vagy AIDS-ből, a fogyatékkal

5 <http://infochangeindia-org/disabilities/backgrounder/protecting-women-with-disabilities-from-violence.html>

6 <http://www.hrw.org/news/2013/04/16/protect-rights-women-girls-disabilities>

7 <http://web.creaworld.org/files/cmnr.pdf>

8 <http://www.ausaid.gov.au/HotTopics/Pages/Display.aspx?QID=1035>

élő nők és lányok a nemi erőszak elsődleges célpontjai, mert aszexuálisnak, éppen ezért szűznek tekintik őket.⁹

Társadalmainkban a mentális és testi fogyatékkal élő nők alkotják a leginkább veszélyeztetett és legtöbb diszkriminációban részesülő népcsoportot, gyakran aszexuálisnak, sőt „láthatatlannak” tekintik őket.

A fogyatékkal élő személyek jogaira vonatkozó ENSZ-konvenció (UNCRPD) a 21. század első emberi jogi alapszerződése. A 2008-ban jogerőre emelkedett törvény megerősítette a fogyatékkal élő személyek jogait, és további fontos lépést jelzett abba az irányba, hogy a fogyatékkal élők teljes jogú, egyenlő polgárok legyenek. Eddig 155 tagország írta alá.

GYAKORLATI LÉPÉSEK

Támogasd december 3-át, a Fogyatékkal Élők Nemzetközi Napját! Állítsd a gyülekezeted vagy érdekcsoportod figyelmének középpontjába, és használd ugródeszkaként, hogy segítő kezet nyújtsatok a lakóközösségetek peremére került embereknek! Próbáld adománygyűjtést szervezni a fogyatékkal élők megsegítésére, akár otthon, akár külföldön!

⁹ http://www.stopvaw.org/women_with_disabilities

*A gyalázat összetörte szívemet, egészen belebetegedtem.
Részvétre vártam, de hiába, vigasztalókra,
de nem találtam.
Zsoltárok 69,21*

SOS: Családon belüli erőszak

A családon belüli erőszak a nők és gyermekek elleni bántalmazás legelterjedtebb formája ma a világon. Az Egyesült Királyságban hetente kétszer fordul elő, hogy egy nőt megöl a partnere vagy „exe”, Guatemalában naponta kétszer, Ukrajnában pedig 35 percenként. Minden negyedik nő szenved családon belüli bántalmazást élete során. Csak 44 ország védi kifejezetten a nőket a családon belüli erőszaktól.

- **USA:** A verés a 15-44 éves nők sérülésének leggyakoribb oka az Egyesült Államokban az amerikai tiszti főorvos szerint: több sérülést okoz, mint a rablótámadások, az autóbalesetek és a nemi erőszak együttvéve. Kilenc másodpercenként megtámadnak vagy megvernek egy nőt. A partner elleni erőszak évente 16.800 emberöléshez vezet, és több mint 5,8 milliárd dollár közpénzt emészt fel. Évente 3,3 millió amerikai gyermek is bántalmazást szenved el, és 10 millióra becsülik azok számát, akik szemtanúi valamiféle családon belüli erőszaknak. [Országos Koalíció a Családon Belüli Erőszak Ellen]
- **Nagy-Britannia:** A Belügyminisztérium szerint 2012-ben több mint 1,2 millió brit nő szenvedett családon belüli erőszakot. A szakértők szerint az ilyen jellegű incidensek tényleges száma

inkább a 13 millióhoz közelít, mivel az esetek nagy többségét nem jelentik be. Tíz szabad ég alatt alvó nő közül hét azt mondja, hogy partnere erőszakossága elől menekült.¹ A fogyasztékkal élő nők kétszer olyan nagy valószínűséggel szenvednek bántalmazást, a muzulmán férfiakkal házasságban élő nőket pedig nagyobb valószínűséggel öli meg a házastársuk, mint bármilyen más nőt Nagy-Britanniában. Az Egyesült Királyság Koronaügyészsege arra figyelmeztetett, hogy mivel egyre növekszik a saría (iszlám) bíróságok száma az országban, a nőket egyre inkább fenyegeti az erőszakoskodás veszélye bántalmazó férjük részéről. Az ilyen bíróságok döntései időnként szemben állnak a brit törvényekkel, és bizonyított, hogy egyes esetekben szemet hunytak a családon belüli erőszak fölött.²

A többfeleségű muszlimok magukkal hozhatják feleségeiket, amikor bevándorolnak az Egyesült Királyságba, és egyre több brit muszlim férfi vesz második vagy harmadik feleséget, bár a poligámia törvénytelen. Az ellátórendszer ezeket a feleségeket egyedülálló anyaként kezeli, így a közös apától származó „családok” mind jogosultak a segélyekre. A szociális munkások becslése szerint a népesség körében legalább 20.000 bigamista vagy poligám házasság van.

- **Svédország:** 2012-ben titkos televíziós oknyomozók tapasztalata alapján tíz muszlim mecsetből nyolc lebeszélte a nőket arról, hogy feljelentést tegyenek bántalmazó férjük ellen, és azt mondták nekik, hogy a poligámia időnként elfogadható.
- **Olaszország:** Olyan sok nőt öl meg a partnere vagy volt partnere, hogy nemrég felbukkant egy új szó a médiában: *femmi-*

1 <http://www.wlv.ac.uk/default.aspx?page=33020>

2 <http://www.telegraph.co.uk/news/religion/9976822/Sharia-courts-putting-women-at-risk-CPS-warns.html>

nicidio (nemi alapú gyilkosság vagy nőgyilkosság). A legtöbb esetben a nő úgy dönt, hogy elhagyja a férjét vagy barátját, az pedig megöli őt. Egy firenzei menhely szerint *kétnapon-ta meggyilkolnak egy nőt családon belüli erőszak kapcsán*. 2013-ban az olasz kormány egyhangúan elfogadta az Európai Tanács konvencióját „a nők elleni erőszak és a családon belüli erőszak megelőzésére és leküzdésére”.

LATIN-AMERIKA ÉS A KARIB-TENGER TÉRSÉGE

Az egész világon itt a legmagasabb a bántalmazások aránya, a nőknek 35-40%-át érinti. Ez részben a férfiak felsőbbrendűségét támogató macsó-kultúrának köszönhető, amely lehetővé teszi, hogy a férfiak leuralják a nőket. A bíróságok sok országban vonakodnak ítéletet hozni családon belüli erőszak ügyében, mert családi, nem pedig a bíróság hatáskörébe tartozó ügynek tartják.

- Az ENSZ által 2011-ben összegyűjtött adatok szerint Dél-Amerikán belül **Bolíviában** a legmagasabb a családon belüli erőszak szintje. Bolívia kongresszusa 2013-ban elfogadott egy nőket védelmező új törvényt.³
- **Guatemala** a harmadik helyen áll a világon a nők meggyilkolásának számát tekintve, amit gyakran bántalmazó szeretők követnek el. A bűnösök közül keveset találnak bűnösnek, és ítélnék el.⁴
- **Kolumbia:** 2011-ben a hivatalos adatok szerint Kolumbiában 42 nőt ért savtámadás. 2012-ben ez a szám majdnem megnégyszereződött, 150 ilyen támadásról tettek bejelentést. A kormány

³ <http://csis.org/publication/latin-america-women-still-confront-violence>

⁴ Uo.

évente 74 millió dollárt költ a bántalmazott nők megsegítésére. Az esetek 70%-ában nem is születik feljelentés.⁵

- **Mexikó** törvényei nem védik meg kellőképpen a nőket és lányokat: a feleség vagy gyermekek megverése nem számít törvényszegésnek, a nők 90%-a pedig nem jelenti a bántalmazást a hatóságoknak. [Emberi Jogi Figyelő]
- Sao Paulóban, **Brazíliában**, 15 másodpercenként támadás ér egy nőt.⁶

AFRIKA

- **Szváziföld:** Ebben az afrikai országban a nőktől elvárják, hogy némán tűrjék a bántalmazást. Sőt, van egy szvazi szó a „feleségre” vagy „nőre”, ami azt jelenti: *aki úgy hal meg, hogy nem beszél arról, mit élt át*. Sváziföldön nincs kifejezetten olyan törvény, amely bűnténynek tekintené a családon belüli erőszakot; csupán nemrég hoztak törvényeket a szexuális bűncselekmények ellen, és kezdtek vádat emelni nemi erőszak eseteiben.
- **Ghána:** 2012-ben majdnem 10.000 erőszakos cselekményről történt feljelentés a ghánai rendőrség családon belüli erőszak áldozatait támogató osztagánál.
- **Uganda:** A UNHCR honlapján közzétett jelentés több forrásból szerzett adatokat említ, ezek szerint a férfiak 60%-a és a nők 70%-a elfogadhatónak tartja a feleség megverését, ha például a nő odaégeti az ételt, vagy nem hajlandó a szexre.

⁵ Uo.

⁶ <http://saynotoviolence.org/issue/facts-and-figures>

Bár az ország végre elfogadott egy családon belüli erőszakkal kapcsolatos törvényt, azt 2013-ban még nem hajtották végre. A házasságon belüli nemi erőszak nem számít bűncselekménynek Ugandában.

- **Dél-Afrika:** A dél-afrikai rendőrségi szolgálat által 2011-12-ben kibocsátott egyéves statisztika szerint naponta hét nőt gyilkoltak meg. A bűnügyi nyomkövetők becslése szerint tizenhét másodpercenként megerőszakolnak egy nőt, és hárompercenként egy gyermeket, ezzel Dél-Afrika elnyerte a világ nemierőszak-fővárosának kétes címét az Interpol szerint. Ugyanakkor a nemi erőszak eseteinek kevesebb mint egy százalékáról történik feljelentés. [allafrica.com]

ÁZSIA

- **Japán:** A családon belüli erőszak annyira és olyan régóta elterjedt, hogy a házasság normális részének tartják – a helyzet pedig egyre csak romlik. Vannak, akik a gazdasági recessziót hibáztatják a napi szinten előforduló, nemcsak a nők, hanem a gyerekek és az idős emberek ellen irányuló, életveszélyes erőszakos cselekményekért. A statisztikák pontatlanok, mivel 10 áldozatból kilenc nem képes, illetve (szégyenkezés vagy félelem miatt) nem hajlandó segítséget kérni. A bántalmazott nők számára létesített menhelyek száma nőtt, de még így sem elegendő.
- **India:** A női csoportok által összegyűjtött adatok szerint 43 percenként bekövetkezik egy verés vagy nőrablás, 75 percenként egy hozománnyal kapcsolatos haláleset, 34 percenként egy nemi erőszak, 33 percenként valamilyen durvaság és 7 percen-

ként valamilyen nők elleni bűncselekmény.⁷ Évente 15 millió lány születik, ám csak negyedük éri meg a tizenötödik születésnapját. 2006-ban törvényerőre emelkedett egy javaslat a *Nők védelmére a családon belüli erőszak ellen*, de a végrehajtás csak ímmel-ámmal történik. 2012-ben az előző évhez képest 6,5 százalékkal nőtt a bejelentett bántalmazásos esetek száma.⁸

Az UNICEF 2012-es jelentése szerint India serdülő lányainak 52%-a, a serdülő fiúk 57%-a úgy véli, egy férfi jogosan megverheti a feleségét. Az Országos Bűnügyi Adatok Hivatala szerint 2010 és 2011 között 7,1%-os emelkedés történt a feljelentett bűntények számában. A legnagyobb változás a „hozománytiltó törvény” hatálya alá tartozó esetekben (akár 27,7%), emberrablásban és erőszakos megszőktetésben (19,4%) és nemi erőszakban (9,2%) történt. [Lásd még: „Veszélyeztetett menyasszonyok”]

- **Banglades:** Az ország rendőrségének jelentése szerint ebben az országban 2001 és 2012 között legalább 174.691 nő lett valamilyen erőszakos cselekmény áldozatává, beleértve a savtámadásokat, elrablásokat, nemi erőszakot, gyilkosságot, emberkereskedelmet és hozománnyal kapcsolatos erőszakot. Ezenfelül naponta tízezrek szenvednek veréstől, amelyet sosem jelentenek be a rendőrségen. Az egyre növekvő testi és mentális kínzást bizonyítja, hogy a nők között vezető halálozási ok az öngyilkosság. Az ENSZ Emberi fejlettségi jelentése szerint a régióon belül Bangladesben a legrosszabb az arány a nemi erő-

7 <http://www.infochangeindia.org/women/news/one-rape-every-half-hour-in-india-a-dowry-death-every-75-minutes.html>; <http://www.indianchild.com/girlchild/rights-of-girl-child.htm>

8 <http://in.reuters.com/article/2013/06/14/india-rape-women-2012-report-idINDEE95D0B920130614>

szak tekintetében, ami azt jelenti, hogy statisztikailag minden ezredik nőt megerőszakolnak.⁹

Az elmúlt évtized során több mint 3000 bangladesi nőnek öntöttek savat az arcába, többnyire olyan férfiak, akik azt állították, hogy a nő valamilyen módon megszegyenítette őket, például azzal, hogy elutasította a házassági ajánlatukat. Még gyermekeket is eltorzítottak így. Egy férfi bosszút állhat az ellenségén úgy is, hogy megégeti az illető feleségének és lányainak arcát, az elcsúfított áldozatoknak pedig ritkán van lehetőségük arra, hogy sebészeti segítséget kérjenek. Ez a bűncselekmény Bangladesben és Afganisztánban a leggyakoribb, de Pakisztánban, Indiában és a világ más tájain is előfordul. A nőkre egyre gyakrabban támad rá a férjük kisebb sérelmekért, például ha nincs készen a vacsora, vagy a nő nem hajlandó a szexre. Az elkövetők ellen ritkán emelnek vádat.

- **Bhután:** Az Országos Statisztikai Hivatal 2011-es tanulmánya szerint a női válaszadóknak majdnem a negyede ismerte be, hogy volt része családon belüli erőszakban. A megkérdezett nők hetven százaléka úgy vélte, hogy elfogadható a feleség megverése.
- **Afganisztán:** Hamid Karzai afgán elnök kiadott egy rendeletet 2009-ben, amely betiltotta a nők elleni erőszakot. Az ENSZ becslései szerint mégis a nőknek több mint 87%-a családon belüli bántalmazás áldozata. Egy 2011-es Thomson Reuters alapítványi felmérés pedig kijelentette, hogy a nők számára Afganisztán a legveszélyesebb ország a világon.

9 <http://globalvoicesonline.org/2013/02/22/bangladesh-raises-voice-to-end-violence-against-women/>

- **Egyiptom:** Az egyiptomi büntető törvénykönyv egyik cikkelye szerint, ha egy nőt „jó szándékkal” vert meg a férje, a nőt nem illeti meg büntető kártérítés.
- **Libanon:** Amikor 2012-ben a nők elleni erőszak megelőzését célzó új törvényjavaslatot egy parlamenti bizottság elé tárták, a bizottság a házasságon belüli nemi erőszakot, valamint a pszichés, illetve gazdasági erőszakot kivette a javaslatból. Az egyik bizottsági tag kijelentette, hogy házasságon belüli nemi erőszak nem létezik, pedig évente több száz ilyen esetről történik bejelentés.
- **Szaúd-Arábia:** Gyakori probléma a nemi erőszak és a családon belüli erőszak, de nem létezik orvoslát a nők számára.
- **Törökország:** Egy 2011-es felmérés szerint az ország női polgárainak 42%-a tapasztal meg szexuális, illetve fizikai bántalmazást.
- **Egyesült Arab Emirátusok:** A büntető törvénykönyv törvényes jogot ad a férfiakkal feleségük és gyermekeik fegyelmezésére, a Szövetségi Legfelsőbb Bíróság pedig megerősítette a férj azon jogát, hogy fizikai bántalmazással „fenyítse” feleségét és gyermekeit.
- **Jemen:** Jelenleg nincs törvény a házasságon belüli nemi erőszakra.
- **Pakisztán:** A szenátus 2012-ben elfogadta a *Családon belüli erőszak törvényét*, amely bűncselekménnyé nyilvánítja a nők és gyermekek elleni erőszakot. Korábban, ha egy férfi megverte a feleségét vagy gyermekeit, nem lehetett letartóztatni, mert

ez családi ügynek számított. Ha sikerül betartatni, ez a törvény komoly előrelépés lesz. Folyamatos akadály azonban a rendőrség közömbössége.

Pakisztán Emberi Jogi Bizottsága kijelenti, hogy *„kétóránként bekövetkezik egy nemi erőszak, és nyolcóránként egy csoportos nemi erőszak. Minden 12.500. nő szenved el nemi erőszakot.”* Ezenfelül évente nagyszámú gyermek is, a Gyermekjogokat Védelmező Társaság szerint szinte mind keresztények vagy hinduk, kisebbségi vallási csoportok tagjai.

- Pakisztán 1979-es Hudood rendelkezése alatt, amely a házasságtörés és nemi erőszak büntetését szabályozza, a megrontás (korábbi megnevezése szerint 14 éven aluli lánnyal beleegyezésével vagy anélkül véghezvitt nemi aktus) többé nem számított bűncselekménynek. Ezenfelül eltörölték a házasságon belüli nemi erőszak fennállásának törvényi lehetőségét. Az utóbbi ma is fennáll, bár 2006-ban elfogadtak egy *Nőket védelmező törvényjavaslatot*, a Hudood rendelet jóvátételére. A törvény lehetővé teszi a bírók számára, hogy a nemi erőszak eseteit a polgári törvény, nem pedig a saría (iszlám) törvény alapján bírálják el, így a négy tanú követeleményét félretehetik.

A rendőrök, orvosok és ügyészek nagy része nemcsak nem hisz a nemi erőszakról bejelentést tevő nőknek, hanem még általában becsmérel is őket. A rendőrök közismerten megszokták fenyegetni vagy félemlíteni az áldozatot, és elfogadnak megvesztegetést a vádolt férfiaktól.

Egy ügyvéd nyíltan kijelentette: *„Én nem hiszek a nemi erőszak eseteiben. Mindig jelen van a nő beleegyezése. Ha valóban létezik nemi erőszak, akkor az az eseteknek legfel-*

jobb 1%-a.” Valójában, ha egy nő feljelentést tesz egy férfi ellen, fennáll a veszélye, hogy ellene is vádat emelnek, hacsak nem tudja bizonyítani, hogy nem házasságtörésben vagy párzinaságban volt készséges fél. Más szavakkal maga az áldozat is bűnös, amíg ártatlannak nem bizonyul. Az emberi jogi munkások szerint a nemi erőszak ügyében feljelentést tevő nőknek körülbelül a fele ellen vádat emelnek házasságtörésért, mindenféle alátámasztó bizonyíték hiányában, és ezek börtönben sínylődnek. De még ha felmentik is őket, az ilyen nők „becsületbeli gyilkosság” áldozatai lehetnek, mert családjuk férfi tagjai úgy tekinthetik, hogy az ő becsületükön esett csorba. A régi hagyományokat ápoló falvakban *halálra kövezik azokat a lányokat vagy nőket, akik törvénytelen gyermeket szülnek, miután megerőszakolták őket.*

Pakisztánnak nincs konkrét törvénye a családon belüli erőszak ellen. Az otthon történő bántalmazást nagy valószínűséggel semmibe veszik, mint családi ügyet. Ha nagy ritkán büntetőjogi bíróság elé kerül, esetleg megítélhetnek pénzbírságot (vérpénzt) vagy kárpótlást.

- Azoknak a 15-49 éves nőknek az aránya, akik úgy gondolják, hogy bizonyos körülmények között a férj/partner jogosan ütheti vagy verheti meg feleségét/partnerét:¹⁰

Afganisztánban és Jordániában	90%
Maliban	87%
Guineában és Timo-Lestében	86%
Laoszbán	81%
Közép-Afrikai Köztársaságban	80%
Dél-Szudánban	79%

¹⁰ http://www.childinfo.org/attitudes_data.php

Szomáliában és	
a Kongói Demokratikus Köztársaságban	76%
Gambiában	75%
Tadzsikisztánban	74%
Sierra Leonében és Burundiban	73%
Nigerben, Tuvaluban és Üzbegisztánban	70%
Algériában és Bhutánban	68%.

GYAKORLATI LÉPÉSEK

Az ENSZ november 25-ét a Nők Elleni Erőszak El-törlése Nemzetközi Világnapjává nyilvánította. Nézd át a könyv 2. függelékében felsorolt weboldalakon elérhető forrásanyagokat, és támogasd azokat a szervezeteket, amelyek a nemi alapú erőszak leküzdéséért munkálkodnak!

[Lásd még a „»Becsületbeli« gyilkosságok” című fejezetet!]

SOS: Oktatás

A világon élő 774 millió analfabéta ember kétharmada nő. Az oktatás nélkül felnövekvő 72 millió gyerekből 34 millió lány. Középiskolába a lányok kevesebb mint harmadát íratják be.¹

AZ ANALFABETIZMUS FŐ OKAI

- **Szegénység:** Az életben maradásért küzdő családoknál nem valószínű, hogy az iskolázás első helyre kerül. Nagy hátrányban vannak azok a gyermekek és kiskorúak, akik fogyatékkal élnek, elkerülnek otthonról, bevándorlók, vagy konfliktusos, illetve katasztrófasújtott területen élnek. A nyomor gyakran vezet gyermekmunkához, lányok esetében pedig korai házasságokhoz.
- **Sok nyelv:** A világ analfabétái közül a legtöbben olyan országokban élnek, ahol több tucat, vagy akár több száz nyelvet is beszélnek. Vannak olyan kisebbségi, bennszülött nyelvek vagy nyelvjáráások, amelyeknek írott ábécéjük sincs, vagy nagyon kevés nyomtatott anyaguk van.

¹ <http://dayofthegirl.org/girls-issues/>

- *Nemi megkülönböztetés:* Ez különösen a patriarkális társadalomnál játszik még mindig szerepet. Az arab államokban, Közép-, Dél- és Nyugat-Ázsiában hagyományosan a férfiak részesülnek kiváltságos bánásmódban. A lányok sorsa az, hogy férjhez menjenek, vagy otthon dolgozzanak, míg a fiúk jogosultak arra, hogy oktatásban részesüljenek.² A fiúkat „hosszú távú befektetésnek” tekintik, mivel tőlük várják el, hogy majd gondoskodjanak idős szüleikről.

A világ távolról sem érte még el az ENSZ 2015-ös nemzetközi fejlesztési célját, az egyetemes alapfokú oktatást fiúk és lányok számára egyaránt.

Lányok iskolai várható élettartama*

Azok az országok, ahol a lányok átlagosan a legkevesebbet járnak iskolába:

- Szomália (2 év)
- Eritrea (4 év)
- Közép-Afrikai Köztársaság, Csád, Elefántcsontpart, Dzsibuti, Niger (5 év)

Azok az országok, ahol a lányok átlagosan a legtovább járnak iskolába:

- Ausztrália (21 év)
- Izland és Új-Zéland (20)
- Kuba (19)
- Dánia, Finnország, Írország, Norvégia, Szlovénia (18)

[*Forrás: Világadatok könyve, 2013]

2 <http://childrensrightsportal.org/world/right-to-education/>

Írni-olvasni tudó nők számaránya*

Azok az országok, ahol a legalacsonyabb az arány:

- Afganisztán (12,6%)
- Niger (15,1%)
- Burkina Faso (15,2%)
- Dél-Szudán (16%)

Azok az országok, ahol a legmagasabb az arány:

- Andorra, Finnország, Grönland, Liechtenstein, Luxemburg (100%)
- Azerbajdzsán, Barbados, Litvánia (99,7%)
- Örményország (99,4%)
- Belgium, Bermuda, Izland, Írország, Japán, Észak-Korea, Monaco, Hollandia, Új-Zéland, Egyesült Államok (99%)

[*Forrás: Világadatok könyve, 2013]

ÁZSIA

A 15 évnél idősebb nőknek csak mintegy a fele tud írni és olvasni. Az indiai lányok harmada nem fejezi be az általános iskolát. A legtöbb családban még mindig nem engedélyezik, hogy egy nő dolgozzon, kivéve az olyan nők által uralt területeken, mint a tanítás vagy az egészségügy. A városi és középosztálybeli anyákban azonban egyre inkább tudatosul, hogy az oktatás jobb esélyt biztosít lányaiknak a munkaerőpiacon.

- **Pakisztán:** Pakisztán északnyugati határvonala mentén, a szövetségi kormányzás alatt álló törzsi területeken a nők anal-

fabetizmusa 96% – sokkal magasabb, mint az ország többi részén. A tálibok több száz iskolát romboltak le, az elköltözésre kényszerült családokat pedig erőszakkal fenyegették meg, ha iskolába mernék küldeni a lányukat.³ A Swat-völgyben egy tizenéves pakisztáni lány 2012-ben világhírré tett szert, mikor fejbe lőtték, amiért szembeszállt a tálibokkal, és eltökélte, hogy tanulni fog. Malala Yousafzait légi úton Nagy-Britanniába szállították, ahol koponyaműtéttel megmentették az életét, majd ott maradt tanulni. 2013-ban agyonlőtték egy 41 éves tanítónőt, Shahnaz Nazlit, aki gyermekével úton volt a lányiskolába, ahol tanított. A pakisztáni kormány most először beleegyezett, hogy törvénybe foglalja a kötelező és ingyenes oktatást, és ösztöndíjat biztosít hárommillió gyermek számára.

- **Afganisztán:** A 25 éves és annál idősebb nőknek csak hat százaléka részesült bármilyen formális oktatásban. A tálibok befolyása egyre nő, és a nők oktatását ellenző fegyveres csoportok támadásai továbbra is megnehezítik az iskoláztatást. Vannak lányok, akiket savtámadással csonkítottak meg, vagy az ivóvizüket mérgezték meg.⁴
- **Törökország** elnöke 2012-ben jóváhagyott egy ellentmondásos törvényt, amely 12 évre terjesztette ki a kötelező oktatást, azonban az első nyolc év után engedélyezi az otthonoktatást, amely a kritikusok szerint elősegíti a gyermekmenyasszonyok szokásgyakorlatát.

3 <http://www.brookings.edu/research/opinions/2009/06/11-pakistan-education-winthrop>

4 <http://www.cnn.com/2012/09/26/world/asia/cnnheroes-afghan-schoolgirls>

AFRIKA

A világ 22 olyan országa közül, ahol a népességnek több mint a fele analfabéta, 15 Afrikában található. 54 országból 47-ben a lányoknak kevesebb mint 50% az esélye arra, hogy befejezzék az általános iskolát. **A Szaharától délre** a nemi szakadék jelentősen tágul középiskolai szinten, ahol minden tíz beiratott fiúra körülbelül hat lány jut. [UNESCO] A serdülő lányok esetében a középiskola befejezésének aránya tizenkilenc országban öt százalék alatt van.

- **Szomália:** Az általános iskolás korú gyermekeknek csupán 42%-a jár iskolába, ezeknek pedig csupán 36%-a lány. A lányok 28%-a jár középiskolába. A tanároknak csupán 15%-a nő, közülük is sokan nem rendelkeznek megfelelő végzettséggel. [UNICEF]
- **Uganda:** A lányok 85%-a korán abbahagyja az iskolát. [GirlEffect]

KÖZEL-KELET

Valamennyi közel-keleti ország közül **Jemenben** a legalacsonyabb a beiskolázott lányok aránya, itt csupán a lányok fele jár általános iskolába. Az oktatást nem tartják annyira fontosnak, mint például a szüzességet; a koedukált iskolák és a női tanárok alacsony száma azzal jár, hogy a lányokat sokszor otthon tartják, különösen vidéken. Hagyományosak a korai házasságok.

- **Szaúd-Arábiában** csak a lányok 23%-át írták be középiskolába 1980-ban. Mára jelentősen megnövekedett a felsőbb oktatásban részesülő lányok százalékos aránya, és a kormány számos ösztöndíjas programot kínál. Szaúd-Arábiában rendsze-

resen jobb eredményt érnek el az egyetemi felméréseken a nők, mint a férfiak. Bizonyos tárgyakat még mindig tilos felvenniük, például újságírást, építészetet vagy mérnöki tanulmányokat; és jogot sem végezhetnek. 85%-uk az oktatásban helyezkedik el.

LATIN-AMERIKA

Latin-Amerika összességében jobban áll a lányok oktatása terén, de azért akadnak még nagy rések. Bolíviában például az UNESCO szerint még mindig a nőknek csak kevesebb mint egyharmada tud írni és olvasni. Az országokon belüli bennszülött csoportokat többnyire semmibe veszik. A bevándorlók és gyermekek dolgoztatása a bányászatban, valamint bizonyos térségek farmjain és banánültetvényein, szintén hozzájárul ahhoz, hogy mind a fiúk, mind a lányok egyenetlenül járnak iskolába. Ami a felsőbb oktatást illeti, Latin-Amerika és a Karib-térség férfiközpontú kultúráiban lebeszélik a nőket a mérnöki vagy kemény természettudományos tanulmányokról, az orvostudomány kivételével. Bár a lányok jobban teljesítenek az iskolában, mint a fiúk, és többen mennek továbbtanulni, a férfiak még mindig sokkal többet keresnek a munkahelyen, és továbbra is magas a nők elleni erőszak aránya.

ÉSZAK-AMERIKA

- Az **Egyesült Államokban** meglepő módon a lányok negyede nem fejezi be a középiskolát. A kisebbségi csoportokhoz tartozó lányok között a kiesési arány még ennél is magasabb. [Országos Női Törvény Központ] A felnőtt amerikaiak 20%-a funkcionális analfabéta. **Kanadában** a lányok elkötelezettebbek a tanulás iránt, mint a fiúk, és kevésbé valószínű, hogy kimaradnak. A 16

és 65 év közötti kanadai felnőttek 42%-a mégis alacsony írni-olvasni tudást mutat.⁵

EURÓPA „FUNKCIONÁLIS ANALFABÉTÁI”

Egy európai uniós jelentés szerint minden ötödik 15 éves, valamint csaknem 75 millió európai felnőtt hiányos alapvető írás- és olvasási készségekkel rendelkezik.⁶ Az Írás-Olvasási Világalapítvány 2012-es jelentése hozzáteszi, hogy Olaszország felnőtt lakosságának 47%-a nehezen tud írni-olvasni; mint ahogy minden ötödik felnőtt Írországban és az Egyesült Királyságban, a lakosok 18%-a Belgiumban, 16%-a Svájcban, 14%-a Németországban és 11%-a Hollandiában. Ez azt jelenti, hogy nehézségük akadhat egy jelentkezési lap kitöltésénél, egy bankkivonat vagy az élelmiszer-termékek címkéinek elolvasásánál.⁷

- Európa **roma** (cigány) lakossága 10-12 millióra tehető. Körükben világszerte különösen alacsony az iskolázottság szintje. Az UNESCO szerint a roma gyermekek fele az általános iskolát sem fejezi be. A lányokat gyakran nagyon fiatalon férjhez adják, ezzel pedig megfosztják őket a tanulási lehetőségektől.

Az iskolázottság hatása a népességnövekedésre, a csecsemőhalandóságra és a jövedelemre

- Az iskolázott nőknél átlagosan két gyermek születik családonként, míg az analfabéta nők gyakran hat-nyolc gyermeket szülnek.

5 <http://www.literacy.ca/literacy/literacy-sub>

6 <http://ec.europa.eu/education/literacy/what-eu/high-level-group/documents/literacy-report.pdf>

7 <http://www.thesun.co.uk/sol/homepage/news/poitics/4226467/Illiterate-Britain-Scandal-of-one-in-5-adults-battling-to-read-and-write.html>

- Az anya és gyermekei egészsége közvetlen kapcsolatban áll az iskolázottsággal. Azonkívül, hogy kevesebb gyermeket szülnek, az iskolázott nők nagyobb valószínűséggel használják az egészségügyi intézményeket, illetve keresik fel azokat újra, amennyiben nincs javulás. Az iskolázottság az egyik legfőbb tényező az öt év alatti gyermekek halálozási arányában. Az olvasni tudó nő gyermeke 50 százalékkal nagyobb valószínűséggel él öt évnél tovább. Ahány évet járt iskolába az anya, annyszor tíz százalékkal csökken a valószínűsége annak, hogy a gyermeke csecsemőkorban meghal.
- Egy 63 országban végzett friss tanulmány szerint a nők iskolázottságának javulása „a legfőbb tényező” a gyermekek *alultápláltságának csökkenésében*.
- A némileg iskolázott nők családja általában jobb lakhatási körülményekkel, ruházkodással, jövedelemmel, vízzel és higiéniaiával rendelkezik. Ahogy az iskolázottsági arányok megduplázódnak, azzal arányosan nő az egy főre eső jövedelem is.⁸
- A fejlődő országokban az általános iskolás gyerekek **75%-ának** az édesanyja nem járt iskolába. [UNICEF]

A 21. századba úgy lépett be majdnem egymilliárd ember, hogy nem tudott elolvasni egy könyvet, vagy aláírni a nevét.

8 http://www-01-sil-org/literacy/wom_lit.htm

GYAKORLATI LÉPÉSEK

Az ENSZ 2012. október 11-én megalapította a „Nemzetközi Lánynapot”, hogy rávilágítsanak: a gyermekházasságok meggátolják, hogy a lányok befejezzék tanulmányaikat, és teljesen kiaknázzák képességeiket.

Támogasd a lányok iskoláztatásának javítását támogató globális kezdeményezést, a 10×10-es kampányt! Támogasd a Plan-UK „Mert lány vagyok” kampányát és más kezdeményezéseket, amelyeket a 2. függelékben, az „Oktatás” címszó alatt találsz!

[Lásd még az ehhez kapcsolódó „Gyermekeházasságok” című fejezetet!]

SOS: Női nemi szervek megcsonkítása

Az Egészségügyi Világszervezet szerint világszerte mintegy 140 millió lánynak és nőnek kell együtt élnie a nemi szervek megcsonkításával. Naponta további 6000 lányt fenyeget ez a veszély.

A női nemi szervek megcsonkításának (FGM¹) gyakorlatát női körülmetélésként is szokták emlegetni, ám ez a kifejezés anatómiailag pontatlan, és csupán egy ritka eljárásra vonatkozik. Ráadásul téves párhuzamot von a férfiak körülmetélésével, amelynek az FGM-től eltérően vallási jelentősége, valamint bizonyított egészségügyi előnyei vannak.

Bár az FGM minden alapot nélkülöz az iszlám szentírásban vagy törvényben, ma minden ötödik muszlim lány olyan közösségben él, amely szentesíti a gyakorlatot valamilyen formában. Kevés vallási vezető emelt szót ellene.

1 Female Genital Mutilation

A legmagasabb előfordulási arány Afrikában van, ahol 29 országban gyakorolják, jóllehet némelyikben ezek közül illegális a gyakorlat. Egyes országokban az összes nőnek és lánynak több mint a fele átesett a kivágáson. A számok pedig nem csökkennek.

PONTOSAN MI AZ FGM?

A női nemi szervek megcsonkítása a női nemi szervek teljes vagy részleges eltávolítását jelenti. Három típusa van, ezek közül a leg-súlyosabb az infibuláció, amelyet becslés szerint az FGM-en átesett lányok 15%-ánál hajtanak végre. Ennek során részben vagy teljesen eltávolítják a csiklót, részben vagy teljesen kivágják a kisajkakat a hüvelybemenet körül, valamint a nagyajkakat is, majd az így keletkező sebes felületeket összevarrják vagy összeszorítják, hogy behegedéskor elfedjék a hüvelybemenetet. Egy kis rést hagynak a vizelet és a menstruációs vér távozására. Az infibuláció kevésbé hagyományos formája kevesebb szövetet távolít el és nagyobb nyílást hagy. Afrikában az FGM nagy többsége (85%) vagy csikló-eltávolításból vagy kivágásból áll. Ezt gyakorolják a Közel-Keleten (Egyiptomban, Ománban, Jemenben és az Egyesült Arab Emírátságokban) is. Dzsibutiban és a Közép-Afrikai Köztársaságban becslések szerint a nők 95%-án végeznek infibulációt.

A kivágás időpontja kevéssel születés utántól egészen az első terhesség idejéig terjedhet. Van, amikor egyfajta nagykorúsági szertartásnak tekintik. Leggyakrabban azonban négy és nyolc év között végzik. Aki végzi, az lehet egy idősebb nő, borbély, bába, hagyományos gyógyító vagy szakképzett orvos.

Orvos és érzéstelenítés csak a gazdagoknak áll rendelkezésre. A lányok nagy részénél sem előkészítés nem történik, sem fájdalomcsillapítás. Egyszerűen lefognak őket, míg a kijelölt „sebész”

egy üvegcserep, konzervdoboz-fedél, olló, penge vagy egyéb vágószerszám segítségével nekilát a beavatkozásnak. Infibuláció esetén tövisekkel vagy öltésekkel illesztik össze a nagyajkakát kétfelől, és a lány lábait akár 40 napra is összeköthetik. Időnként alkalmaznak fertőtlenítő port, vagy még gyakrabban gyógynövényeket, tejet, tojást, hamut vagy trágyát tartalmazó pasztát, mert úgy vélik, ez elősegíti a gyógyulást. A lányt elvihetik egy külön erre kijelölt helyre a gyógyulás idejére, ahol, amennyiben a csonkítás egyfajta beavatási szertartásként történt, a lány hagyományos tanításban is részesül.

MIÉRT FGM?

A legtöbb társadalomban, ahol gyakorolják a nők megcsonkítását, ez a szertartás mélyen beleivódott a kultúrába. A csonkításon át-esett lányokat tisztábbnak és nőiesebbnek tartják. Mivel a rituálé nélkül nem fogadnák be őket a nők közé – és semmiképpen nem mehetnek férjhez –, óriási a nyomás, hogy igazodjanak ehhez a szokáshoz. A szülők is elhiszik, hogy az FGM csökkenti a lányok nemi vágyait, és így védi a szüzességüket – bár sokan tévesen abban is hisznek, hogy a termékenységüket viszont növeli! Különösen az infibulációról gondolják azt, hogy a családi becsület őre.

A mauritániai nők nagy győzelmet könyvelhettek el 2012-ben, amikor a muszlim tudósok *fatvát* vagy vallási rendeletet bocsátottak ki az évszázados gyakorlat ellen. Mauritániában a nőknek körülbelül 72%-a esett át csonkításon.

Az adatok szerint Egyiptomban a nőknek akár 90%-át is megcsonkíthatták. Az FGM-et 2008-ban törvényileg betiltották, de továbbra is gyakran elvégzik, és vannak olyan politikusok, akik továbbra is szót emelnek a gyakorlat újbóli törvénybe iktatása mellett.

„Hogyan hagyhatnánk, hogy lányainkat ne metéljék körül? – kérdezte az egyik egyiptomi város polgármestere. – A kormány tehet, amit akar, mi akkor is azt fogjuk tenni, amit akarunk. Mindannyian körül fogjuk metélni lányainkat, akármilyen büntetést szabnak is ki érte.”

Egy 43 éves szudáni biológia-professzornő így magyarázta: *„Abban a hitben nevelnek bennünket, hogy ha nem vagyunk körülmetélve, mindenféle gonosz dolog történik majd velünk. Annyira fiatalon végzik el... igazán fel sem fogja az ember, mit csináltak vele, aztán később úgy tűnik, a felnőtt nőknél jelentkező problémáknak semmi közük ehhez.”*

KÖVETKEZMÉNYEK

A nők megcsonkításának semmilyen egészségügyi előnye nincs. Az azonnali hatások közé tartozik a rendkívül erős fájdalom, sokk, vérzés, tetanusz- vagy bakteriális fertőzés, vizelet-visszatartás, nyílt sebek – akár halál is. A csonkításon átesett lányok gyakran egész életükre sebet szenvednek mind mentálisan, mind fizikailag. Az eljárást követő napokban gyakran alakul ki súlyos fertőzés vagy tályog. Az infibuláció következtében kialakulhat hosszú távú húgyúti fertőzés, vesekárosodás, kő, ciszta, a menstruációs folyás megakadályozásából adódó fertőzés, sőt akár terméketlenség is.

Mindenféle női csonkítás-típusnál további lehetséges veszély, hogy a több lányon egymás után használt eszköz elősegítheti a HIV-vírus terjedését. A szeméremtájékon bekövetkezett maradandó károsodás növeli a nemi aktus közben történő HIV-átadás kockázatát is.

Sok nő arról számol be, hogy a nászéjszakán a férjének kés segítségével kellett nagyobb nyílást vágnia a közösüléshez. El lehet képzelni, milyen további károsodást okozhat az ilyen rögtönzött sebészeti beavatkozás az ifjú aráknál.

Gyermekszülés során a nemi szervek megvágásából maradt heges szövet szakadhat. Az infibulációt elszenvedett nőket szüléshez fel kell vágni. A nyílást minden egyes szülés után újra összeöltik.

BEVÁNDORLÓ KÖZÖSSÉGEK VILÁGSZERTE

A nők megcsonkításának gyakorlatát a bevándorlók és menekültek magukkal vitték a fejlett országokba is. Bár a Nyugat nagy részén törvény tiltja, Európában félmillió lányt kényszerítenek rá, hogy átessen ezen a kegyetlen és szükségtelen eljáráson: Nagy-Britanniában 75.000-et, Franciaországban 65.000-et és Németországban 30.000-et.² További ezrek szenvednek némán Ausztráliában és az USA területén. A vádemelés elkerülése érdekében a szülők gyakran visszaviszik a lányukat a származási országukba erre a szertartásra.

„Rémálmaim szoktak lenni. Sosem dolgoztam fel... Műtétre van szükségem. Heges szöveteim vannak... Együtt kell élnem ezzel életem hátralevő részében... De egy biztos: soha nem hagyom abba, hogy felszólaljak a nők megcsonkítása ellen. Azért élek, hogy elmondjam, és a némák hangja legyenek.” – Mashua, egy kenyai áldozat

Több csoport is folytat kampányt az emberi jogoknak ez ellen az elterjedt megszegése ellen. (Lásd a 2-es függelékben felsorolt szervezeteket!) Egyes helyeken azonban egyre több bejelentés

2 Uo.

érkezik arról, hogy támadások és halálos fenyegetések érték olyan lányokat és nőket, akik felemelték szavukat a női nemi szervek megcsonkítása ellen.

Az Egészségügyi Világszervezet Közgyűlése 2008-ban elfogadott egy határozatot a női nemi szervek megcsonkításának eltörlésére, 2012. decemberben pedig az ENSZ Közgyűlése fogadott el egy hasonló határozatot. Az országoknak még hosszú utat kell megtenniük, hogy ez a törvény valósággá váljon.

GYAKORLATI LÉPÉS

A 2-es függelék számos, az FGM-mel kapcsolatos globális kezdeményezést felsorol, amelynek célja az, hogy véget vessen ennek a megnyomorító gyakorlatnak. Fontos, hogy mindannyian támogassuk ezeket az erőfeszítéseket, és másokat is biztassunk arra, hogy kapcsolódjanak be.

*„Hallgasd meg imádságomat, Uram, figyelj
segélykiáltásomra! Könnyeim láttán ne légy néma, mert
jövevény vagyok nálad, betelepült, mint minden őszám.”*

Zsoltárok 39,13

9

SOS: Lánygyermek és magzatok meggyilkolása

A lánygyermek születés előtt és után történő meggyilkolását úgy is nevezik: „az emberiség történelmének legnagyobb holokausztja”.

A évszázadok során végrehajtott nemi alapú népirtás (gender-cídium) áldozatainak száma sok millióra tehető. Már az ókori Rómában is gyilkoltak meg lánycsecsemőket azért, mert inkább fiúkat akartak. Napjainkban a lánymagzatok meggyilkolása Dél-, Délkelet- és Közép-Ázsiában a legelterjedtebb.

INDIA

India népességéből mintegy hárommillió lány „hiányzott” 2011-ben a lánycsecsemők meggyilkolása miatt. [Forrás: Children in India 2012: A Statistical Appraisal – Gyermek Indiában 2012-ben: Statisztikai értékelés] A fiúgyermek előnyben részesítése azt eredményezte, hogy az elmúlt három évtizedben 12 millió lányt abortáltak. [Lancet]

Egy szegény indiai család számára gyakran rossz hír, ha lánygyermek születik, mert idővel óriási összegű hozományt kell kifizetniük, amikor a lány férjhez megy. Bár a vőlegény családjának történő fizetés szokását hivatalosan betiltotta az 1961-es *Hozomány törvény*, a rendszer nagyon is él. A hozomány a családfő éves jövedelmének többszöröse lehet, így csődbe sodorhatja a családot. A fiú ezzel ellentétben továbbviszi a családi nevet, és hozományt is szerez, amely gyarapodást hoz. A szülők éppen ezért dönthetnek úgy, hogy véget vetnek egy lánygyermek életének, mielőtt még elkezdődhetett volna. A születés előtti nem-meghatározási tesztek fejlődése az 1970-es években nagy mértékű, nem alapján válogató abortuszokhoz vezetett. Még a felsőbb kasztokhoz tartozó családok is választható megoldásként tekintenek a magzatgyilkosságra. A nemi alapú abortusz húsz éve illegális, de viszonylag kevés orvos ellen emeltek vádat, aki ilyet végzett. Indiában 40.000 bejegyzett és rengeteg be nem jegyzett ultrahangklinika található. A hirdeteikben arra ösztönöznek, hogy néhány száz rúpiás befektetéssel kíméljék meg a szülők magukat egy több ezerbe kerülő hozomány kifizetésétől a jövőben.

Azok a terhes nők, akik nem engedhetik meg maguknak a prenatális vizsgálatokat, kénytelenek várni a szülésig a gyermek nemének meghatározásával. A lánygyermeküket ilyenkor megfojthatják, vagy egyszerűen hagyják éhen halni. Voltak olyan újszülöttek, akiket mérgezett tejjel itattak, sóval etettek, vagy pedig száraz, hántolatlan rizzsel, amely átszúrta a légcsövüket. Ma már modernbb módszereket alkalmaznak, hogy ne legyen kideríthető: néhány csepp alkohollal súlyos hasmenést okoznak, vagy nedves törölközőbe csavarják az újszülöttet, hogy tüdőgyulladást váltsanak ki.

Radzsasztánban, Észak-Indiában egész falvak léteznek, ahol éveken át nem engedték a lányokat megszületni. „A lányokat a sivatagban temették el, és az egész klánból senki nem kérdezősködik az

újszülöttről, és nem gyászolja a veszteséget” – erősítette meg egy vezető rendőrtiszt. A helyzetből fakadó egyenlőtlen nemi arányok Radzsasztánban és más államokban feleségmegosztáshoz vezettek.

A legutóbbi években is csak egy maroknyi anya kapott életfogytig tartó börtönbüntetést csecsemője meggyilkolásáért; míg néhányan hat hónap és három év közötti büntetést kaptak. A döntést azonban általában a nő férje vagy a férfi családja hozza meg; az anya ugyanúgy áldozat, mint a gyermeke, és nincs más választása, mint hogy engedelmeskedjen, vagy elszenvedje a következményeket.

A lánymagzatok és csecsemők meggyilkolásának óriási száma Indiában azt jelenti, hogy a nők aránya a férfiakhoz képest folyamatosan csökken. A 2012-es átlag: 940 lány 1000 fiúra. Az indiai gyermekjogi szervezet, a CRY becslései szerint évente körülbelül 12 millió lány születik Indiában; egymillió azonban egyéves kora előtt meghal.

PAKISZTÁN

Pakisztánban is egyre nő a szegénységgel sújtott szülők által meggyilkolt csecsemők száma. Az Edhi jótékonyági alapítvány szóvivője szerint egyre több újszülött-holttestet találnak az utcákon. „Azt mondanám, hogy az elmúlt évtizedben száz százalékkal nőtt a talált újszülött-holttestek száma. Tízből kilenc lány.” Még hozzátette azt is, hogy 2010-ben 1210 holttestet találtak.¹

¹ <http://tribune.com.pk/story/105019/infanticide-on-the-rise-in-pakistan-statistics/>

ÉSZAK-KOREA

Észak-koreai disszidensek beszámolói alapján valószínűsíthető, hogy a kényszerabortusz és csecsemőgyilkosság bevett gyakorlatok az észak-koreai internálótáborokban.

KÍNA

Kína világelső a nemi alapú népirtás tekintetében. 2013-ban a Kínai Egészségügyi Minisztérium bejelentette, hogy az elmúlt négy évtized során 336 millió abortuszt hajtottak végre. Az abortusz, illetve az intézményesített ölés és elhanyagolás során meghaló kisbabák nagy része lány.

Kínában a lánycsecsemők meggyilkolása jóval a Népköztársaság előtti időkre nyúlik vissza. A századfordulói a lányoknak sokszor még nevet sem adtak. Manapság vidéken még mindig sok lány kapja az „Alidi”, „Zhaodi” vagy „Yindi” nevet – melyek mindegyike azt jelenti: „Hozz öcsikét”. A lányokat „rizskukacnak” is nevezik, mert azt az ételt fogyasztják el, amellyel a fiúkat lehetne táplálni. A kínai kultúrában a férfi többet keres, és a fiúgyermek visel gondot a szüleire idős korukban. Bár az 1950-es évektől a 70-es évekig jórészt megszűnt a lánycsecsemők meggyilkolása, az 1980-as években, a kormány „egyke”-politikájának köszönhetően újra lábra kapott. Ennek a politikának a következtében történtek kényszerabortuszok és kényszersterilizációk is. A törvénytelen gyermekek szülő nőt több mint 27.000 dollárnyi „társadalmi teher jóvátételi díj” megfizetésére kötelezhetik. A kormány hivatalosan törvényen kívül helyezte az ultrahang nem-meghatározásra történő használatát, de azért sok orvos továbbra is alkalmazza ilyen célból.

2013-ban több kínai tartományban kampányba kezdtek, minden fogamzóképes nőtől megkövetelték, hogy spirált helyeztessen fel, vagy ha már van két gyermeke, petevezeték-elkötésen vagy sterilizáló műtéten essen át. Aki bizonyos időn belül megtette, az pénzjutalomban részesült; aki pedig nem, azt megfosztották a társadalombiztosítási és kórházi ellátástól, gyermekeit pedig nem írathatta be az iskolába.²

Minden 100 lányra 120 fiú születik, a világon itt a legrosszabb a nemek aránya. Előrejelzések szerint 2020-ra 30 millióval több házasulandó kínai férfi lesz, mint nő. A vezetők attól tartanak, hogy ez a helyzet károsan hat az ország társadalmi és gazdasági stabilitására, és további ösztönzést jelenthet a nőrablás, illetve nőkereskedelem számára.

NYUGATON

A nemi alapú abortusz nem korlátozódik ázsiai országokra. Valójában nyugaton is egyre jobban terjed. **Svédországban** például nem illegális a kisbabák nemi alapon történő abortálása. **Nagy-Britanniában** parlamenti képviselők felszólították a kormányt 2013-ban, hogy készítsen kimutatást az abortált babák neméről, miután kiderült, hogy „bizonyos közösségekben” a nők szokatlanul magasabb számú fiúgyermeknek adtak életet, mint lánygyermeknek.³

Az elmúlt négy év hat tanulmánya azt mutatja, hogy az **Egyesült Államokban** is több ezer „hiányzó” kislány van, jórészt a nemi alapú abortusznak köszönhetően, különösen a fejlődő országokból érkező bevándorlók között. Csak három államban tilos ez

2 <http://www.chrsitiannewswire.com/news/6515972254.html>

3 <http://www.christianconcern.com/our-concerns/abortion/mps-urge-government-to-monitor-gender-of-aborted-babies>

a gyakorlat. A *Prenatális diszkrimináció ellenes törvényt*, amely az ilyen jellegű abortuszokat országszerte betiltotta volna, 2012-ben leszavazták.

Kanada az egyetlen olyan nyugati ország, ahol egyáltalán nem védelmezik a meg nem született gyermekeket. 1969 óta több mint négymillió gyermeket vetettek el; ebben az évben további 100.000 kisbabaát ölnek meg az adófizetők pénzéből. A rengeteg indiai lakossal rendelkező közösségek abnormális nemi aránya, valamint a nem-meghatározó tesztek alkalmazásának növekedése szintén a nemi alapú abortuszok létezésére mutat.⁴

GYAKORLATI LÉPÉSEK

Az ENSZ október 11-ét Nemzetközi Lánynappá nevezte ki, hogy javítson a lányok életén az egész világon. Tudj meg többet erről a dayofthegirl.org honlapján, és hívd fel rá az ismerőseid figyelmét is!

Támogasd az olyan szervezetek kampányait, mint a Society for the Protection of Unborn Children (Társaság a Meg Nem Született Gyermekek Védelmére), Women's Rights Without Frontiers (Nők Jogai Határok Nélkül) és The 50 Million Missing Campaign (Az 50 millió hiányzó kampány). Az internetes címetek a 2-es függelékben találod a „Lánygyermek meggyilkolása” címszó alatt.

4 http://www.nationalreviewofmedicine.com/issue/2007/09_15/4_policy_politics02_15.html#top

*„Te alkottad veséimet, te formáltál anyám méhében...
Alaktalan testemet már látták szemeid; könyvedben
minden meg volt írva, a napok is, amelyeket nekem
szántál, bár még egy sem volt meg belőlük.”*

Zsoltárok 139,13.16

SOS: Nemi egyenlőtlenségek

A statisztikák alapján egyértelmű, hogy a világ egyetlen régiójában sem egyenlők a férfiak és a nők jogi, társadalmi vagy gazdasági jogok tekintetében.

Ebben a részben a férfiak és nők közötti egyenlőtlenségeket vizsgáljuk az egészségügy és az oktatás kivételével, mivel azokról szó van más fejezetekben is.

NEMI EGYENLŐTLENSÉGI INDEX

Az ENSZ Emberi fejlettségi jelentésében szerepel egy *Nemi egyenlőtlenségi index*, amely a férfiak és nők közötti egyenlőtlenséget méri a különböző országokban a szaporodási egészség, jogokkal való felruházás és a munkaerőpiaci részvételi arány tekintetében. A legfrissebb felmérés szerint a nemek közti rés **Jemenben** a legnagyobb, ezt követi **Afganisztán, Niger, Szaúd-Arábia, a Kongói Demokratikus Köztársaság, Libéria, a Közép-Afrikai Köztársaság és Mali.**

POLITIKAI RÉSZVÉTEL

A nők a világ legtöbb országában továbbra is alulreprezentáltak. E könyv megjelenésének idején átlagosan minden ötödik országos képviselő nő a nemzeti parlamentekben, ez a szám az arab országokban, illetve a Csendes-óceáni térségben a legalacsonyabb. A skandináv országokban a legmagasabb a női képviselők aránya. Női minisztereket sokkal nagyobb valószínűséggel választanak meg vagy neveznek ki szociális minisztériumok, mint végrehajtói, politikai, gazdasági vagy jogi minisztériumok élére.

A legszembetűnőbb eltérést akkor látjuk, ha megnézzük, hány nő indul helyi vagy országos választásokon. **Örményországban** például 397 polgármesteri vagy önkormányzati vezetői pozícióból mindössze kilenc helyre választottak meg nőket 2012-ben. **Kenyában** a 2013-as választásokon több nő jelölt visszalépett, miután férfi riválisaik testi, illetve pszichés erőszakot alkalmaztak a megfélemlítésükre. **Pakisztánban** a nőknek a tálibok halálos fenyegetéseivel kellett szembenézniük ahhoz, hogy induljanak a 2013-as országos választásokon, pedig a nyerési esélyük egyébként is kicsi volt. **Irán** alkotmányos testülete azt a határozatot hozta, hogy nők nem indulhatnak az elnökválasztáson.

2013-ban a 189 kormányból mindössze 17-nél töltötte be nő a legmagasabb tisztséget. Az esélyek és a macsó-kultúra ellenére **Latin-Amerikában** egyre feljebb jutnak a nők a politikai ranglétrán; ebben a térségben több a női államfő, mint más területeken.

BÉREK ÉS MUNKAÁLLALÓI LEHETŐSÉGEK

„A nők alkotják a munkaerő kétharmadát a világon, mégis csupán a világ jövedelmének egytizedét keresik, az összvagyonnak

pedig csak mintegy egy százalékkal rendelkeznek.” – Ifj. Barber B. Conable, a Világbank volt elnöke

- A nők névleges bére átlagosan 17 százalékkal alacsonyabb, mint a férfiaké. [UNIFEM]
- A női munkaerő-részvétel növekedése és a gazdasági növekedés közvetlen kapcsolatban áll egymással. Becslések szerint, ha a fizetett női munkavállalók arányát a férfiakéval azonos szintre emelnék, Amerika GDP-je kilenc százalékkal nőne, az eurózonáé 13 százalékkal, Japáné pedig 16 százalékkal. [ESCAP]
- Az **arab államokban** csupán a nők 28 százaléka tartozik a munkaerőhöz. [VILÁGBANK]
- Az **Egyesült Államokban** Kalifornia 400 legnagyobb vállalatára kiterjedő tanulmány szerint még mindig a férfiak töltenek be kilencet minden tíz jól fizetett menedzseri és igazgatósági pozícióból.¹ 2012-ben a nők és férfiak heti teljes idejű keresményének középértékaránya 80,9 százalék volt, ami több mint egy százalékpontos csökkenést jelent 2011-hez képest, amikor ez az arány 82,2 százalék volt. Ez heti 19,1 százalékos nemi bér-résnek felel meg 2012-ben. A nők heti keresetének középértéke 2012-ben 691 dollár volt, ami csekély csökkenést mutat 2011-hez képest; a férfiak heti keresetének középértéke 854 dollár volt, ami csekély növekedést mutat 2011-hez képest. [Institute for Women's Policy Research, Fact Sheet]
- **Latin-Amerika és a Karib-térség:** A férfiaknál képzettebb nők is még mindig az alacsonyabban fizető foglalkozásokban, vagyis a tanítás, egészségügy terén vagy szolgáltatói szek-

¹ <http://gsm.ucdavis.edu/innovator-article/glass-ceiling>

torban tömörülnek. Az elmúlt években csökkent a bérres, de továbbra is lassú ütemű a csökkenés. **Mexikóban** a fizetett munkát végző nők hetente további 33 órát töltenek házimunkával, míg a férfiak átlagos heti hozzájárulása hat óra. [UNDP]²

- A fejlődő országokban az exportra termelő munkaerő 60-80 százalékát alkotják a nők, azonban a gazdasági világválság miatt várhatóan 22 millió nő lesz munkanélküli. Leépítés esetén először a nőket küldik el. [ILO]

EGYENLŐTLENSÉGEK AZ ISZLÁM ALATT

Ahogy az ENSZ (fenti) *Nemi egyenlőtlenségi indexe* mutatja, a legrosszabb nemi rések a muzulmán országokban fordulnak elő. Az amerikai Hudson Institute for the World Watch List friss beszámolója a nemi alapú erőszakról elmondja, hogy a muzulmán országokban olyan mélyen gyökerezik a férfiak és nők közti egyenlőség hiánya, hogy ezekben a társadalmakban valamennyi nő a társadalmi szerkezetből fakadóan ki van téve a rendszerszintű erőszaknak és megkülönböztetésnek a mindennapi élete során.³

Házasságtörés és egyéb erkölcsi kérdések

- Az **iráni** törvény szerint: *„A házasságtörő férfi vagy nő megkövezéséhez gödörbe kell állítani az illetőt, és ha **férfi**, a derekáig, ha pedig **nő**, a melle fölötti vonalig földdel betemetni.*” Az iszlám törvény szerint, aki ki tud szabadulni és elmenekülni, az szabadon elmehet. Egy nő nyilván nem menekülhet meg, ha majdnem a nyakáig betemetik!

2 <http://www.iadb.org/en/news/webstories/2012-10-15/wage-gap-between-men-and-women-10155.html>

3 <http://www.worldwatchmonitor.org/research/2533678>

- **Líbiában** Kadhafi alatt a szexuális támadásokat túlélő vagy valamilyen erkölcsi bűntettel meggyanúsított lányokat és nőket úgynevezett „szociális rehabilitációs központokba” zárták. Ezek gyakorlatilag börtönök voltak, ahonnan nem mehettek el, csak ha egy férfi feleségül akarta venni, vagy a családjuk visszafogadta őket.
- Az **Egyesült Arab Emirátusokban (UAE)** nem igazán biztosít jóvátételt a törvény a nemi erőszak áldozatai számára. Az Emirátusok női lakosainak több mint 50 százaléka azt felelte egy közvélemény-kutatásra, hogy nem tenne feljelentést a rendőrségen nemi erőszak esetén, mert az áldozatot szokták megbüntetni vagy megfenyegetni házasság előtti nemi aktusért. Magát a támadást nem is nyomozná ki rendesen.
- **Kuvaitban** a házas férfiakat és nőket is egy-két év börtönbüntetéssel sújtják, amennyiben házasságtörést követnek el. A férfiakat azonban csak akkor sújtja ez a büntetés, ha tudták, hogy a nő férjezett, a nőket azonban akkor is megbüntetik, ha nem tudtak róla, hogy a férfi nő.
- **Afganisztánban** 600 nőt és lányt börtönöztek be „erkölcsi bűntettekért” 2013-ban; ez 50 százalékos növekedést jelent az előző másfél évhez képest. Ezek az „erkölcsi bűntettek” általában azt jelentik, hogy megszöktek egy törvénytelen kényszerházasságtól vagy kiskorúként, 16 év alatt kötendő házasságtól, vagy elmenekültek az olyan családon belüli erőszakos cselekmények elől, mint a verés, késszúrás, égetés, nemi erőszak, kényszerprostitúció, emberrablás vagy „becsületbeli gyilkossággal” való fenyegetőzés. Gyakorlatilag egyetlen esetben sem vizsgálták ki a bántalmazást, nemhogy vádemelés vagy ítélethozatal történt volna. Az afgán büntetőtörvénykönyv szerint az „elfutás” vagy otthonról engedély nélkül történő eltávozás

nem bűncselekmény, az afgán legfelsőbb bíróság mégis arra utasította a bírókat, hogy az elmenekülő nőket és lányokat bűnözőkként kezeljék.⁴

- Az Amnesty International segélyszervezet és a somáliai média 2012-es beszámolója szerint **Szomáliában** az iszlamista milícia házasságtöréssel vádolt meg egy 13 éves lányt, miután a lány panaszt tett a hatóságoknál, hogy három férfi megerőszakolta. A lányt egy tucat férfi halálra kövezte egy stadionban, amit ezer ember nézett végig.⁵

Felügyeleti jog

- **Bahreinben**, ahol nincsenek törvények a családi jogokra vonatkozóan, a bírók teljhatalommal megtagadhatják a szülői felügyeleti jogot nőktől a legönkéntesebb indokkal is. Tizenegy családi jogi bíróságon pereltek be rágalmazásért olyan bahreini nőket, akik elég bátrak voltak ahhoz, hogy 2003-ban felfedjék ezeket a visszaéléseket.⁶
- **Jemenben** többnyire az apák javára döntenek a szülői felügyelet dolgában, mivel a férfiakat tekintik a gyermekek természetes gyámjának, míg a nőket törvényes joggal nem rendelkező, fizikai gondnokoknak tekintik.

4 <http://www.hrw.org/news/2013/05/21/afghanistan-surge-women-jailed-moral-crimes>

5 http://www.huffingtonpost.com/2008/11/02/13yearold-rape-victim-sto_n_140242.html

6 <http://forums.canadiancontent.net/international-politics/61857-womens-rights-middle-east.html>

Válás

- **Irán** polgári törvénykönyvének 1133-as cikkelye kijelenti: „Egy férfi bármikor elválhat feleségétől, amikor csak kívánja, és nem köteles erről a feleségét előre értesíteni.”
- **Libanonban** a megvert feleség nem nyújthat be válókeresetet bántalmazás címén szemtanú vallomása nélkül. A bántalmazás tényét megerősítő orvosszakértői vélemény nem elegendő.⁷

Menny és pokol

- „*Míg ezer férfiből csupán egy fog a pokolra jutni, addig ezer nőből csupán egy kerül a mennybe.*”
- Mohamed azt mondta: „*Megmutatták nekem a pokol tüzeit, és hogy lakóinak nagy többsége nő.*”

A fenti kijelentések *haditok*, vagyis nem magához a Koránhoz tartoznak, hanem a hagyomány részét képezik, de nagy tisztelet övezi őket, mert a Prófétának tulajdonított, illetve általa tett vagy megengedett mondásnak, cselekedetnek tartják ezeket. A paradicsom gyönyörűségeit minden írásban többnyire a húséges férfiaknak ígérik. Ennek köszönhetően sok muszlim nő halálfélelemben él.

Örökség

- „*A férfinak akkora rész jár, mint két nőnek.*” Ez az idézet a Koránból való (4:11 szúra), és azt jelenti, hogy a lánygyermek csupán feleannyi örökséget kap, mint a fiútestvére. Amikor egy nőnek meghal a férje, ő az örökségnek csupán negyedrészt

⁷ Uo.

kapja. Ha több feleség van, ezen a negyedrészen kell osztozniuk. Az **Egyesült Arab Emírátságokban** a nők csak a vagyon egyharmadát örökölhetik, míg a férfiak a kétharmadát.

Ima és böjt

- Az **iráni** lányoknak kilenc éves kortól *hidzsábot* (iszlám ruha) kell viselniük, fel kell kelniük a hajnali imára, Ramadán havában pedig hajnaltól alkonyatig tartózkodniuk kell az ételtől és italtól. A fiúktól tizenöt éves korukig nem követelik meg a böjtben való részvételt.

Utazás

- **Egyiptomban** és **Bahreinben** a férjek hivatalos panaszt nyújthatnak be a repülőtérén, megtiltva, hogy feleségük bármilyen okból kifolyólag elhagyja az országot. **Irakban, Líbiában, Jordániában, Marokkóban, Ománban** és **Jemenben** a férjzett nők csak férjük írásos engedélyének birtokában utazhatnak külföldre, és bármilyen okból megakadályozhatják őket ebben. **Szaúd-Arábiában** a nőknek írásos engedélyt kell szerezniük legközelebbi férfi hozzátartozójuktól ahhoz, hogy elhagyhassák az országot, illetve a királyság különböző részei között tömegközlekedéssel utazhassanak.⁸ A szaúdi nőknek nem lehet jogosítványuk.

Fátyol és ruházati korlátozások

A Korán nem követeli meg, hogy a nők teljesen elfátyolozzák magukat, vagy elzártan éljenek. Minden muszlim kultúra saját öltözködési szabályzattal rendelkezik a nőkre vonatkozóan, ez le-

8 Uo.

het egyszerű fejkendő, vagy mindent beborító, fejtől lábig érő köpeny vagy *burka*, mint amelyet Afganisztánban és Jemenben viselnek a nők. A legkonzervatívabb nők kesztyűt is hordanak. Érdekes, hogy a férfiak szemérmességére sokkal kisebb figyelmet fordítanak, pedig Mohamed próféta azt az utasítást adta, hogy ők „köldöktől térdig” fedjék be magukat. Az észak-afrikai tuareg népnél nem a nők, hanem a férfiak fedik el az arcukat, hogy az ellenség ne tudja, mire gondolnak. Ezek a férfiak azt mondják, hogy a nőknek nincs mit elrejtetniük! A legtöbb muszlim azonban semmibe veszi ennek a népcsoportnak a szokását, mivel arabul a „tuareg” azt jelenti: „Istentől elhagyatott”.

- **Szaúd-Arábiában** a nőket testi büntetésben részesítheti a vallási rendőrség, ha nem burkolják be teljesen magukat. A nők öltözködésére vonatkozó szabályok olyan szigorúak, hogy 2002-ben a vallási rendőrség megállította az égő iskolaépületből kimenekülő iskolás lányokat, mert nem viselték az előírt ruhát és fejkendőt. Az egyik szemtanú látta, ahogy három rendőr veri a menekülni próbáló diákokat. Tizenöt lány lelte halálát a lángok között.⁹
- Számos olyan esetről számoltak be, amikor savat öntöttek fátylat nem viselő nők arcára **Pakisztán** és **Afganisztán** szélsőségesek uralta részein. **Egyiptomi** buszokon és vonatokon kopt lányokra ollóval támadtak hidzsábot viselő muszlim nők, és levágták a hajukat, mivel a lányok nem viseltek fejkendőt. Sok muszlim nő maga is védelmébe veszi az elfátyolozás szokását, de vannak olyanok, akik gyűlölik, hogy kénytelenek elfedni magukat.

9 <http://news.bbc.co.uk/1/hi/1874471.stm>

- **Irán** alkotmányának 102-es cikkelye kimondja: „Az olyan nőt, aki az utcán, illetve a nyilvánosság előtt az előírt ’iszlám hidzsáb’ nélkül jelenik meg, 74 korbácsütésre kell ítélni.”

Szavazati jog

- A **kuvaiti** nők 2005-ben kapták meg végre a teljes szavazati jogot, az ország történelmében először.
- Az **Egyesült Arab Emírségek** először 2006-ban engedélyezte a szavazást mind a férfiak, mind a nők számára.
- Miután 2009-ben, majd 2011-ben ismét elhalasztotta a nők szavazati jogának engedélyezését, Abdullah király 2013-ban bejelentette, hogy a **szaúd-arábiai** nők szavazhatnak és jelöltek is lehetnek a helyhatósági választásokon 2015-ben.
- **Pakisztánban** mintegy 10 millió nőt egyszerűen nem jegyezték be a szavazáshoz, többnyire azért, mert nem adtak nekik személyi igazolványt.

Tanúskodás

A legtöbb saría (iszlám) bíróság előtt a nő tanúvallomása csupán feleannyit ér, mint a férfié; ezért egy férfi tanúval szemben két női tanúra van szükség. Ezenkívül egy keresztény tanúvallomása is feleannyit ér, mint egy muszlimé.

Egyéb jogok

A **kuvaiti** nők továbbra sem szolgálhatnak bíróként, nem léphetnek be a hadseregbe, nem rendelkeznek egyenlő jogokkal a házas-

ságban, és nem adhatják tovább nemzetiségüket gyermekeiknek, illetve külföldi születésű férjüknek.

Nem rendelkeznek egyenlő jogokkal a társadalombiztosításra, nyugdíjra és örökösödésre vonatkozó törvények tekintetében sem.

„De még vár az Úr, hogy megkegyelmezhessen, készen áll arra, hogy irgalmazhasson. Mert bár ítélő Isten az Úr, boldogok mindazok, akik benne reménykednek.”
Ézsaiás 30,18

SOS: Lánykatonák

Világszerte becslések szerint *lányok tízezrei* vannak a fegyveres konfliktusokban részt vevő mintegy 300.000 gyermek között. Vannak köztük olyanok, akik hét vagy nyolcévesen már teljesen automata támadófegyvert hordanak maguknál.

A gyermekeket szokták „láthatatlan katonáknak” is nevezni, mert a kormányok tagadják a létezésüket. Elrejtik őket a média figyelő szemei elől, és sokszor eltűnnek a végén: megölik, megcsonkítják vagy otthagyják őket valahol. A gyerekkatonák nagy többsége kormányon kívüli vagy lázadó fegyveres csoportok körébe tartozik.

Egy tizennégy éves lány, akit elraboltak, hogy egy Sierra Leone-i lázadó csoportnál szolgáljon, azt mondta: „Láttam, ahogy embereknek levágják a kezét, egy tízéves lányt megerőszkolnak, aztán meghal, és rengeteg férfit és nőt élve elégetnek... sokszor csak a szívemben sírtam, mert hangosan nem mertem sírni.”¹

1 Girls With Guns: An agenda on child soldiers for „Beijing Plus Five” CO-ALITION TO STOP THE USE OF CHILD SOLDIERS, UK. http://www.essex.ac.uk/armedcon/themes/child_soldiers/index.html

MIÉRT LÁNYOK?

A fiúkat és a lányokat egyaránt használják főzésre, vízhordásra és ruhák mosására a hadseregnél. Velük cipeltetik a felszerelést, és emberi pajzsokként használják őket. A gyerekkatonáknak azonban mintegy 40%-a lány. Ezeket a kamaszlányokat rendszeresen megerősztokolják, és odaadhatják a lázadó harcosoknak feleségként vagy szexrabszolgaként.

Egyre nő azoknak a lányoknak a száma, akik tényleges harcokban is részt vesznek. Kambodzsában a vörös khmerek őket állították a tűzvonalba, hogy a leghevesebb harc őket érje. Lányokat szoktak kiküldeni az ellenséges területre emberi aknakeresőkként vagy kémekként.

Susan, egy tizenhat éves ugandai lány, akit elraboltak, így számol be arról, amit átélt: „Egy fiú megpróbált megszökni, de elkapták... Megkötözték a kezét, aztán nekünk, a többi rabnak, egy bottal meg kellett őt ölnünk. Émelyegtem. Ismertem ezt a fiút korábban. Egy faluból valók voltunk. Nem voltam hajlandó megölni, erre azt mondták, akkor lelőnek. Fegyvert szegeztek rám, úgyhogy muszáj volt megtennem. A fiú azt kérdezte: »Miért csinálod ezt?« Azt mondtam, nincs más választásom. Miután megöltük, rákényszerítettek, hogy a vérért kenjük szét a karunkon... Azt mondták, azért kell ezt tennünk, hogy ne féljünk a haláltól, és ne próbáljunk meg megszökni... Még mindig szoktam a falumbeli fiúról álmodni, akit megöltem. Látom őt álmomban, beszél hozzám, és azt mondja, a semmiért öltem meg, én pedig sírok.”²

2 Uo.

HOGYAN TOBOROZZÁK A LÁNYOKAT?

Vannak olyan kormányok, amelyek kötelezik a 18 éven alúkat is, hogy katonai alakulataikban szolgáljanak. Olyan országok is vannak közöttük, amelyek aláírták az ENSZ 2002-es fakultatív jegyzőkönyvét ez ellen a gyakorlat ellen (lásd a lenti utalást). Sok más ország, köztük Ausztrália és Kanada is elfogadja a 17 éves önként jelentkezőket. Bolíviában a fiúk már 14 éves kortól jelentkezhetnek, és az ország fegyveres erőinek nagy része 18 éven aluli. A jemeni polgárőrség és Irak al-Kaida szárnya (más néven „Mennyei Ifjak”) is régóta toboroz már gyerekkatonákat. Az ENSZ azt mondja, hogy Szomália Al-Shabaab szélsőségei gyerekeket rabolnak el, hogy aztán bevessék őket a harcba. Vannak olyan helyek, ahol lelőtték a toborzás elől szökni próbáló gyerekeket.³

- *A lázadó csoportok ezreket rabolnak el otthonukból vagy egyenesen az utcáról, vagy esetleg bandakényszer alkalmazásával vonják be őket. Mianmar (Burma) az egyetlen olyan ázsiai ország, ahol a kormány fegyveres erői erőszakkal toboroznak és alkalmaznak 12-18 éves gyerekeket. Előfordult, hogy iskolacsoportokat körbevettek és besoroztak.*⁴
- *Nyomorban élő szülők odaadhatják vagy eladhatják lányait fegyveres csoportoknak. Egy Sierra Leone-i tanulmány szerint „sok anya megjegyezte, milyen öröm számára vadonatúj katonai egyenruhában, AK-47-essel a kezében látni 10 éves gyermekét. Egyes családokat a gyerekkatonák által hazahozott hadizsákmány meggyőzte arról, hogy még több gyermeket küldjenek a frontra, gyatra jövedelmük kiegészítésére.”*

3 http://child-soldiers.org/global_report_reader.php?id=97

4 <http://www.amnesty.org.nz/files/Child-soldiers-factsheet.pdf>

- *Sok lány önként jelentkezik.* Van, akit idealista elképzelés ösztönöz, van, aki a családján esett sérelmet kívánja megtorolni. Van, aki azért jelentkezik, hogy így meneküljön el az otthoni bántalmazás vagy kizsákmányolás elől. Vannak, akik egyszerűen azért vállalják, hogy ételt és ruhát kapjanak. Sierra Leoneban a lázadó hadsereg egyik fiatal női katonája azt mondta: „Válogathattam a cipők és ruhák között. Addig soha nem volt rendes cipőm.”⁵
- *Az újoncok életkorának meghatározására használt alkalmatlan módszerek* egyes országokban azt jelentik, hogy biztonsági erőknél is nagy valószínűséggel szolgálhatnak kiskorú katonák.

KÖVETKEZMÉNYEK

A gyerekkatonákat megfosztják gyermekkoruktól, a normális társadalmi kapcsolatoktól és tanulási lehetőségektől, van, akit az életétől is. Az átélt traumáktól sokszor hosszú távú büntudat, szégyen, alacsony önértékelés, rémálmok és depresszió gyötri őket. Arra képezik ki őket, hogy felejtsek el otthonukat és családjukat, ezért sokan soha nem találhatnak vissza a falujukba. Azokat a lányokat, akik esetleg mégis hazajutnak, nagy valószínűséggel elutasítják, mint „megrontottakat”, akkor is, ha erőszakkal sorozták be őket.

A harcban megsérült gyerekeket otthagyják, vagy legalábbis nem részesítik őket megfelelő orvosi ellátásban. Leggyakoribb a végtagok elvesztése, sükettség és vakság. A nemi erőszakoskodást elszenvedett lányoknál sokszor alakul ki AIDS vagy más betegség. Előfordul, hogy gyermekeket szülnek, és még róluk is gondoskodniuk kell, mialatt gyermekeiket is megbélyegzik. Kevés

5 <http://www.lalkar.org/issues/contents/jul2000/Sierraleone.htm>

országban létezik a volt gyerekkatonák társadalmi visszailleszkedését elősegítő program, és a nemzetek nem készültek fel az ilyen súlyos problémák kezelésére.

- Köztudott, hogy **Szudánban** a legrosszabb a gyerekkatonák helyzete, erővel toboroznak ezeket, akár 12 évesen is. Az Országos Gyermekjóléti Tanács 2011-es jelentése szerint a Szudáni Népi Felszabadító Hadsereg (SPLA) nemrégén 900 gyermeket rabolt el családjától, és küldött katonai kiképzőtáborba. A 2005-ös békeszerződés aláírását követően háromezer gyermeket elengedtek; a hadsereg megígérte, hogy a további több ezer gyermeket is elengedi 2014-ig.⁶
- **Észak-Ugandában** a Joseph Kony vezetése alatt álló, helytelenül „az Úr Ellenállási Hadseregének” nevezett szervezet (LRA) 90%-ban kiskorúakból áll, ezeknek több mint egyharmada lány. Több mint 30.000 gyermeket raboltak el módszeresen az elmúlt 25 év alatt. 2003-ban 45 gyerek vízbe fulladt, amikor belekényszerítették őket egy folyóba a vízmélység tesztelésére. Legalább 591 további gyermeket raboltak el 2009 és 2012 között, és továbbra is folyamatos a toborzás.⁷
- A nyugat-afrikai **Maliban** az iszlamisták megvásárolják a gyerekeket gyerekkatonáknak; az ENSZ egyik hivatalnoka szerint gyerekenként 600 dollárt fizetnek a családnak.⁸ **Csád** nemzeti hadserege is rengeteg gyereket toborzott 2012-ben.

6 <http://learningenglish.voanews.com/content/south-sudans-army-promises-to-release-child-soldiers-142998905/608797.html>

7 <http://smallwarsjournal.com/jrnl/art/youth-lost-ugandan-child-soldiers-in-the-lord%E2%80%99s-resistance-army>

8 <http://www.havocscope.com/price-to-buy-child-soldier-in-mali/>

- Az UNICEF aggodalmát fejezte ki a **Közép-Afrikai Köztársaságban** 2013-ban a lázadók és kormánypárti milíciák által toborzott gyermekek egyre növekvő száma miatt. Még a legutóbbi erőszakhullám kitörése előtt 2.500 gyermek volt a fegyveres csoportok tagja.
- Latin-Amerikában, **Kolumbiában** akár 14.000 gyermek is lehet a harcoló csoportokban, ezeknek negyede lány. **Srí Lankán** az 1980-as évek közepétől kezdve a Tamil Tigris ellenzéki harcosok módszeresen besorozták a fiatal tamil lányokat, leggyakrabban árvákat. **Nepálban** pedig mind a felfegyverzett maoista, mind a kormányzati erők toboroztak, elraboltak és kínoztak meg gyermekeket.
- 2013 februárjában Barack Obama **amerikai** elnök gyakorlatilag semmissé tette a 2008-as *Gyerekkatonákat védő törvényt* (CSPA). Ezt a törvényt egyhangúlag szavazta meg a kongresszus annak idején, hogy korlátozzák az Egyesült Államok fegyvereladásait az olyan országokban, amelyek a Külügyminisztérium szerint a leginkább visszaélnék a gyerekkatonák alkalmazásával a hadseregükben. A CSPA szövetségi bűncselekménnyé nyilvánította a 15 éven aluli katonák toborzását vagy alkalmazását. Egyben hatalmat adott az Egyesült Államoknak a vádemelésre, deportálásra, illetve a belépés megtagadására mindenkiel szemben, aki gyerekkatonákat toborzott, valamint tiltotta a fegyverek és katonai eszközök exportálását a gyerekkatonák alkalmazását engedélyező országokba.

Ennek ellenére az Obama-kormány 2010-ben, majd 2011-ben is felfüggesztette a szankciókat bizonyos országok ellen. A legutóbbi jelentése szerint megállapította, hogy nem áll az Egyesült Államok nemzeti érdekében, hogy tovább folytassa (a CSPA-t), ezért felfüggesztette ennek a törvénynek az alkal-

mazását bizonyos országokkal, például Líbiával, Dél-Szudánnal, Jemennel és részben Kongóval szemben is.⁹

GYAKORLATI LÉPÉSEK

Zéró 18 éven aluli kampány: 2010-ben a Főtitkár Különleges Képviselői Irodája az ENSZ-partnerekkel együtt kampányt indított a gyermekek jogairól szóló, a gyermekek fegyveres konfliktusba történő bevonására vonatkozó egyezmény fakultatív jegyzőkönyvének egyetemes ratifikálásáért. Az egyik célkitűzés, hogy minden államot arra ösztönözzenek: az önkéntes toborzás alsó korhatárát legalább 18 évben határozzák meg. Tudj meg többet erről a kampány weboldalán, és arról is, mely országok nem írták még alá, illetve nem ratifikálták ezt a jegyzőkönyvet. Ha a te országod sem írta még alá, írd a képviselőidnek!

Nézd meg a www.warchild.org.uk oldalon az adománygyűjtő ötleteket arra nézve, hogyan lehetne segíteni, hogy a lányok az egyenruhából visszakerüljenek az iskolapadba!

„Uram, meddig tűröd ezt? Ments meg engem az ordítózóktól, életemet az oroszlánoktól!”

Zsoltárok 35,17

9 <http://www.mnnonline.org/article/18196>

SOS: Lányok az utcán

*Ma legalább **150 millió gyerek** él és/vagy dolgozik az utcán világszerte. Fejlett és fejlődő országokban egyaránt megtaláljuk őket. Hidak alatt, szemétdombokon, vasútállomásokon, romos épületekben és nagyvárosaink parkjaiban húzzák meg magukat. Lehet, hogy vannak családi kapcsolataik, de az is lehet, hogy elhagyták vagy elzavarták őket, mert túl sok szájat kellett etetni, esetleg háború vagy természeti katasztrófa miatt lettek árvák. Sokszor egy rossz helyzet elől menekülve kerültek még rosszabb helyzetbe, és fenyegetik őket olyan dolgok, mint a rendőri erőszak, emberkereskedelem, kényszerszexualitás vagy szex, HIV és egyéb fertőzések, drogok és bandák. Az ilyen utcán élő, iskolázatlan, védelmet nélkülöző és kiszákmányolt gyermekek átlagos várható élettartama négy év.*

Szexturizmus

Akár üzletemberként veszel részt konferencián Bécsben, akár nyaralni mésztérre, Mexikóba vagy a világ szinte bármely tájára, a szexuális szolgáltatás a hotelcsomag része lehet. Ha valaki egy másik országban vesz részt szexturizmusban, az névtelenséget nyújt, és így hozzáférhet kiskorú partnerekhez. Valójában

az áldozatok átlagéletkora egyre csökken; már egészen kisgyermeket, sőt csecsemőket is bevonnak. Az elsődleges célpontot a lány utcagyerekek jelentik. A Dominikai Köztársaság tengerparti üdülőhelyeire egész évben érkeznek a szexturisták Amerikából és Európából. Costa Ricában becslések szerint 10-20.000 nő, illetve fiatal lány szolgálja ki az évi 25-50.000 Észak-Amerikából érkező szexturistát. A kormány pedig, ahelyett, hogy elnyomná ezt a rendkívüli hasznot hajtó iparágat, legalizálta a prostitúciót. A szexturizmus egyik legkedveltebb úti célja régóta Dél-Ázsia, de Afrikába is egyre több európai turista érkezik, aki gyerekekkel kíván nemi kapcsolatot létesíteni. A kiskorúakat sokszor átcsempészik az országhatáron, hogy szexturizmusban vehessenek részt. Vannak olyan esetek is, amikor a vásárlók filmre veszik a kihasználást, és gyermekpornográfiaként árusítják. Bizonyos kormányok igyekeznek foglalkozni a dologgal. Brazíliában például országos tájékoztatási kampányt indítottak, Olaszországban pedig megkövetelik a túraszervezőktől, hogy tájékoztassák az utazókat a gyermekekkel szembeni szexuális bűncselekményekre vonatkozó olasz törvényekről. A szexturizmus egyre nagyobb népszerűsége azonban továbbra is minden évben utcán élő kiskorú lányok száz-ezreit veszélyezteti.

AIDS-árvák

A UNAIDS becslése szerint 16,6 millió gyermek árvult el az AIDS miatt, ezeknek 90 százaléka Afrikának a Szaharától délre eső területén él. Nagyon sok ilyen gyermek hajléktalanná válik, és kénytelen kimaradni az iskolából is. A fiatalabb testvéreikért a felelősséget magukra vállaló tizenéves lányok néha „túlélési szexhez” fordulnak, hogy el tudják tartani őket. Az árva lányok háromszor nagyobb valószínűséggel lesznek HIV-fertőzöttek, mint az olyan lányok, akiknek vannak szüleik. Sokkal nagyobb a valószínűsége annak is, hogy bántalmazzák őket.

Világszerte az összes szexuális támadásnak majdnem 50 százaléka 15 éves vagy annál fiatalabb lányok ellen történik. [WHO]

Gyermekek „menhelyek”

Veszély fenyegeti azokat a lányokat is, akik nem az utcán, hanem a védelmükre létrehozott otthonokban élnek. Az Ázsiai Emberjogi Központ „India pokolvermei”¹ című friss jelentése szerint 2001 és 2011 között jóval több mint 48.000 gyermekben esett nemi erőszak a fiatakorúak börtöneiben, menhelyeken, illetve árvaházakban. A tényleges szám nem tudható, hiszen sok esetet nem jelentenek a rendőrségen. A támadások egy része magánotthonokban vagy civil szervezetek által fenntartott helyeken történik, de vannak olyanok is, amelyek állami intézményekben. Az utóbbiakban az elkövetők ottani dolgozók, többek között biztonsági őrök, szakácsok, sofőrök, ezenkívül idősebb lakók és kívülállók. Indiában a regisztrációs kötelezettség ellenére több száz be nem jegyzett gyermekmenhely működik. Vizsgálatokat ritkán végeznek, így virágozhat a bántalmazás és az elhanyagolás. Az áldozatok számára pedig nincs menekvés.

A kizsákmányolásnak ez a formája nem korlátozódik csupán Indiára. 2013-ban Oxfordshire-ben azonosítottak egy szexhálózatot, amely gyermekotthonokban élő, akár 11-12 éves lányokra vadászott. Miután felszedték ezeket a lányokat, megerőszakolták, akár csoportosan is, majd prostitúcióra kényszerítették őket.²

1 <http://www.achrweb.org/reports/india/IndiasHellHoles2013.pdf>

2 <http://www.independent.co.uk/voices/comment/how-could-so-many-years-of-horrendous-abuse-go-unnoticed-in-this-case-the-guilt-extends-way-beyond-oxford-sex-traffickers-8617339.html>

GLOBALIS PILLANATKÉPEK

AZ AMERIKAI KONTINENS

- **USA:** Évente 2,8 millió tizenéves szökik el otthonról. Amint az utcára kerülnek, egyharmadukat 24 órán belül prostitúcióra vagy pornográfiára csábítják. Az Eltűnt és Kihasznált Gyermekek Országos Központja becslése szerint minden ötödik lányt ér szexuális bántalmazás, mire nagykorú lesz. Az esetek alig 35%-át jelentik a hatóságoknak.
- **Kanada:** A szökevények csupán kis hányadát alkotják a hajléktalan fiatalok népességének, amelybe beletartoznak azok a fiatalok is, akik menhelyen élnek édesanyjukkal vagy mindkét szülőjükkel. A hajléktalan kiskorúak egyre nagyobb számban esnek stricik áldozatául. Brit-Kolumbia egyes részein a bennszülött fiatalok alkotják a szexiparágban dolgozó gyerekek nagy többségét.

Latin-Amerikában becslések szerint 50 millió utcagyerek él. Sokan lesznek bántalmazás, akár gyilkosság áldozatai, az elkövetők pedig gyakran rendőrök vagy más hatósági emberek, olyan egyének, akiknek védelmezniük kellene őket.

- **Brazíliában** megközelítőleg hétmillió utcagyerek él. Százakat öltek meg szándékosan „halálosztagok”, amelyek aktív vagy volt rendőrökből állnak, és a társadalmi tisztogatás eszközei.³

3 <http://www.independent.co.uk/news/world/americas/death-to-undesirables-brazils-murder-capital-1685214.html>

- **Bolívia:** Az utcagyerekek 60%-a az erőszak miatt megy el otthonról. [UNICEF]
- Az UNICEF és más csoportok együttes becslése szerint 20.000 és 35.000 közé esik a szexuális kizsákmányolás gyermekáldozatainak száma **Kolumbiában**, ahol a külföldiek nyíltan keresik a kiskorúakat az utcákon.
- A **Guatemala** utcáin élő fiúk és lányok 90%-a került már kapcsolatba drogokkal, és volt valamiféle szexuális bántalmazás áldozata. [Conociendo]
- **Mexikóban** 16.000 gyermekről vélik úgy, hogy szexuálisan kihasználják őket. [ECPAT]
- **Peru:** Mintegy 250.000 gyerek dolgozik a városok utcáin, hat százalékuk hat éven aluli. A gyerekek 97%-a drogozik. [Consortium for Street Children] Lima városában évente mintegy 10.000 utcagyerek, illetve hátrányos helyzetű gyermek hal meg.
- A **Hondurasban** megkérdezett 143 hajléktalan fiú és lány közül 100%-nak volt legalább egy nemi betegsége, 48,1%-ukat pedig szexuálisan bántalmazta valamelyik családtagjuk. [Consortium for Street Children]
- **San Salvador** három fő piroslámpás negyedének mintegy 2300 prostituáltja közül körülbelül 44% 13 és 18 év közötti. [Children of the Streets]

EURÓPA

Közép- és Kelet-Európából félmillió lány és nő dolgozik prostiként európai uniós országokban.

- Az emberkereskedők készséges forrásra találnak a **kelet-európai** árvaházakból kikerülő fiatal lányokban. Ezeket a lányokat 16 vagy 17 évesen kiteszik az árvaházakból, hogy álljanak meg a saját lábukon, de gyakran nem rendelkeznek azokkal a készségekkel, amelyek szükségesek ahhoz, hogy munkát találjanak, vagy egyedül boldoguljanak. Amint kikerülnek az utcára, 48 órán belül legtöbbjüket felszedi az orosz vagy török maffia. Statisztikák szerint a lányok 90%-a prostituált lesz, a legtöbb akarata ellenére.
- Európa-szerte szegény **roma** fiúk és lányok ezreit kényszerítik az utcákra a bűnbandák, hogy kolduljanak és lopjanak. A madridi rendőrség szerint az utcai tolvajlás miatt elfogott 14 éves aluli gyerekek 95%-a Romániából származó roma.⁴
- **Oroszország:** Ebben az országban körülbelül 1,2 millió utcagyerek él. Sokan közülük veszélyes munkát vállalnak, hogy életben maradjanak. Padlásokon vagy pincékben élnek, a kemény tél során pedig a város alatt húzódó hatalmas csővezetékekbe mennek, ragasztót szipóznak, hogy melegen tartsa őket, és elterelje figyelmüket az éhségről. Tizenegy éves korukra nagy részük már a kábítószer rabja. Nyolc százalékuknak van valamilyen betegsége vagy mentális zavara. Oroszországban komoly mértékben terjed a HIV, leginkább a kábítószer-injekciók miatt, ami azt jelenti, hogy sok ezer utcagyerek is megfertőződik, és kezelés nélkül marad.
- **Ukrajna:** Legalább 160.000 gyerek került az utcára a szegénység, alkoholizmus és családon belüli erőszak miatt. A legtöbb hajléktalan gyerekeknek él még egyik vagy mindkét szülője, de nem képes vagy nem hajlandó felelősséget vállalni a gyerekéért.

⁴ <http://news.bbc.co.uk/1/hi/8226580.stm>

- **Románia:** Az UNICEF becslése szerint legalább 350.000 gyermeket hagyott el legalább egy szülője, aki a jobb munkahely reményében nyugatra távozott. **Moldovában** is több ezer ilyen „emigráns árva” él. A szülők néha úgy döntenek, hogy ott maradnak a távolban, sőt, újraházasodnak. A nagyon szegény, zsúfolt helyzetben hagyott, felnőtt felügyeletet többnyire nélkülöző gyerekek idejük nagy részét az utcákon töltik. Rendkívüli mértékben fenyegeti őket a kizsákmányolás veszélye, amelybe beletartozik a szexturizmus és az emberkereskedelem is.
- **Franciaország:** A France Terre d’Asile jótékonyági szervezet becslése szerint évente mintegy 6000 külföldi, főleg afganisztáni és bangladesi gyerek teszi kockára az életét, hogy illegálisan Franciaországba utazzon. A legtöbben Párizsban kötnek ki, arra számítanak, hogy ott majd dolgozhatnak, és pénzt küldhetnek haza a családjuknak. Mivel azonban ez illegális, nincs más választásuk, mint a feketepiacon dolgozni vagy könyörömományokból élni.⁵
- **Németország:** 20.000 körül mozog azoknak a gyerekeknek, illetve fiataloknak a száma, akik az utcán élnek, legalább átmenetileg. A Német Gyermekvédelmi Társaság statisztikái szerint Európa egyik leggazdagabb országában minden hatodik gyermeket érint a szegénység. Vannak azonban olyan gyerekek is, akik gazdag otthonból szöknek meg családon belüli erőszak vagy elhanyagolás miatt.⁶
- **Görögország:** A gazdasági hanyatlás eredményeként egyre több görög gyermeket dobnak az utcára a róluk gondoskodni

5 <http://www.cnn.com/2012/05/17/world/europe/afghan-street-kids-in-paris>

6 http://www.expatica.com/de/news/local_news/Growing-number-of-street-children-in-Germany-report-says-_3618.html

képtelen szüleik. Rajtuk kívül van még több száz hajléktalan bevándorló gyerek. Vannak olyanok, akiket Albániából vagy Romániából csempésznek Görögországba, hogy ottani főnököknek dolgozzanak. A kiskorúak szexkereskedelemben történő bevonása megháromszorozódott az elmúlt évtized során. A prostitúció legális.

- **Nagy-Britannia:** Ötpercenként elszökik egy gyerek otthonról. Az otthonról évente elszökő 100.000 16 éven aluli gyerek nagy része az elhanyagolás vagy bántalmazás elől menekül. Senki sem tudja pontosan, hányan élnek a szabad ég alatt, mert ezek próbálnak láthatatlanok maradni. Az Egyesült Királyságban csupán néhány olyan menhely van, ahova a 16 éven aluliak hatósági ajánlás nélkül is bemehetnek az utcáról. Már 11-12 éves lányokat is összeszednek és rabul ejtenek, hogy prostitúcióra kényszerítsék őket.

ÁZSIA

Ázsia mindig is a szexturizmus és a gyerekek kihasználásának fő csomópontja volt.

- **Fülöp-szigetek:** Az európai és amerikai szexturisták egyik legkedveltebb célpontja. Nagyjából 1,5 millió utcagyerek dolgozik zsebtolvajként, koldusként, kábítószer-kereskedőként vagy prostituáltként. Csak Manilában és környékén mintegy 20.000 lány lett a prostitúció áldozata. [ECPAT]
- **Ausztrália:** 3000 gyerek dolgozik a szexiparban, még 10 éven aluliak is. A lányok dolgoznak bordélyokban, kísérlőként, utcai prostiként, pornográfiában, szívességekért cserébe nyújtott szexszel és sztriptíztáncosként. Súlyos probléma a szexturizmus és a pedofília.

- **Vietnamban** becslések szerint az utcagyerekek 15-20%-a HIV-pozitív. [Consortium for Street Children]
- Egy felmérés becslése szerint Phnompenben, **Kambodzsában** 1000 gyerek él az utcán, további 15.000 otthon él ugyan, de legalább napi hat órát az utcán kóborol, hogy valamiképpen pénzt szerezzen a családjának. A veszélyeztetett gyerekek mintegy 88%-ának volt már szexuális viszonya turistákkal, és rájött, hogy prostitúcióval sokkal több pénzt lehet keresni sokkal kevesebb idő alatt. Az utcán élő kambodzsai lányok nem maradnak ott sokáig: rövid időn belül eladják őket egy bordélynak. [Consortium for Street Children]
- **Nepál** 5000 utcagyerekének csak mintegy öt százaléka lány, az ő feladatuk többnyire az, hogy a kisebbekre vigyázzanak. Pokarában az ilyen lányoknak mintegy 90%-át bántalmazták szexuálisan a hotel- vagy étteremtulajdonosok, az emberek a munkahelyen, a nagyobb fiúk a csoporton belül, barátaik és más helyiek. [Plan International]
- **India:** A *tízmillió* utcagyerek közül minden tizedik lány. Sokan AIDS-ben halnak meg, vagy egyszerűen „eltűnnek”.

AFRIKA

- **Dél-Afrikában** az utcagyerekek nagy többsége 13-16 éves. A durbani rendőrség már 12 éves lányokat is talált, akik a testüket bocsátották áruba az utcán.
- **Egyiptom,** főleg Kairó és Alexandria utcáin mintegy egymillió gyermek él, leginkább az otthoni bántalmazás miatt. [Consortium for Street Children]

- **Szenegál:** A Dakar-régióban mintegy 20.000 gyereket küld ki koldulni muszlim koránmesterük.⁷
- **A Kongói Demokratikus Köztársaság** rengeteg természeti kincse és gazdag lehetőségei ellenére Afrika egyik legszegényebb országa. A csaknem 250.000 utcagyerek közül 70.000-en élnek Kinshasában, a fővárosban. Van, aki a bántalmazás elől szökik meg otthonról, van, akit besoroznak, majd magára hagynak a lázadó csoportok.⁸
- **Kenya:** Becslések szerint 250-300.000 gyerek él az utcákon, és egy UNICEF-felmérés szerint a 12-18 év közötti gyerekek 30%-a vagy még több is részt vesz a szexturizmusban. A hotelekben és magánvillákban mintegy 30.000 12-14 év közötti lányt használnak ki. [ECPAT]
- Az elmúlt években **Nigériában**, a Niger-deltában sok gyereket vádoltak meg boszorkánysággal. Az Akwa Ibom állam utcáin élő gyerekeknek több mint 95%-át bélyegezték „boszorkánynak” a pásztorok, szüleik pedig elhagyták őket, így nincs hol élniük, csak az utcán. Ezeket a fiúkat és lányokat gyakran megverik, megkínózzák és szexuálisan bántalmazzák a civilek és a rendőrök is.⁹

7 <http://www.globalgiving.org/projects/unite-and-educate-10-street-kids-in-dakar-senegal/>

8 <http://www.asafeworldforwomen.org/partners-in-africa/partners-in-drc/cofapri/cofapri-blogs/1749-drc-street-children.html>

9 <http://www.steppingstonesnigeria.org/street-children.html>

GYAKORLATI LÉPÉSEK

Minden évben április 12-én tartják az **Utcagyerekek Nemzetközi Napját**. Miért ne használhatnád fel ezt a napot arra, hogy felhívd a figyelmet az utcagyerekek jogfosztottságára? Egy másik lehetőség a Viva Network **Ima Világhétvégéje** a veszélyeztetett gyerekekért, ezt minden évben június első hétvégéjén tartják. A Viva segít a különböző szervezeteknek, hogy hatékonyabban kapcsolódjanak egymáshoz. A 2-es függékben találsz az ehhez kapcsolódó weboldalakat és azt, hogy hogyan tudnál részt venni ebben.

„Aki bedugja fülét a nincstelen segélykiáltására, annak sem válaszolnak majd, amikor ő kiált.”

Példabeszédek 21,13

SOS: Egészség és várható élettartam

A szegény területeken a nők és lányok egészsége gyakran a legutolsó helyen szerepel a kormány figyelmének listáján. A fejlődő országokban születő milliók számára drámaian lerövidül az élettartam, nagyrészt a következő megakadályozható problémák miatt.

A biztonságos víz hiánya

Az ENSZ szerint világszerte 783 millió ember él a biztonságos ivóvíz kiváltsága nélkül. A gyermekek második legnagyobb gyilkosa a vízhez köthető betegségek sora; ezek minden nyolcadik másodpercben elvesznek egy életet. Minden évben körülbelül ötmillió férfi, nő és gyermek hal meg azért, mert nem biztonságos vizet iszik. Felsorolunk néhányat a lehetséges következmények közül:

- A *bilharziózis* (más néven schistosomiasis) egy élősködők által okozott betegség, amelyet többnyire a fertőzött felszíni vizekből lehet elkapni, és 74 országban járványszerű méreteket ölt. Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) jelentése szerint 2011-ben **243 millió ember** kért kezelést erre. Mintegy 20

millióan szenvedtek súlyos szövődményektől, például veseelégtelenségtől vagy húgyhólyagráktól.

- A *trachoma* hatmillió embernél okozott vaktságot. A felmérések szerint a kellő ivóvízellátás **25%-kal** csökkenthetné a trachoma-fertőzéseket.
- Az évente körülbelül 12 millió embert érintő *tífusz* olyan bakteriális fertőzés, amelyet szennyezett étel vagy víz fogyasztása okoz.
- A *fluorózis* komoly csontbetegség, amelyet a talajvízben természetes módon előforduló, magas koncentrációjú fluorid okoz. A világon legalább 25 országban népbetegség, tízmilliókat érint.

Tuberkulózis: *Az egyetlen fertőző kórokozó általi halál tekintetében világszerte csupán a HIV/AIDS előzi meg, mint első számú gyilkos. A 15 és 44 év közötti nők első három halálozási oka között szerepel, és a HIV-fertőzöttek körében ez a vezető halálozási ok. 2011-ben becslések szerint 8,7 millióan betegedtek meg tuberkulózisban. A világ egyes részein a tbc-hez kötődő megbélyegzés elszigetelődéshez, elhagyáshoz és váláshoz vezethet.*

A **malária** minden percben kioltja egy gyermek életét Afrikában, pedig megelőzhető és gyógyítható. Terhes nőknél rengeteg vetélést okoz, az anyai halálozási arány pedig 10-50% emiatt. A maláriás vérszegénység pedig becslések szerint akár 10.000 anyai halált okoz évente.

Gyakorlati lépések: Jegyezd meg a Malária Világnapját [www.worldmaliaday.org] – április 25-ét –, és segíts ennek a globális gyilkosnak a legyőzésében! Ossz meg a barátaiddal olyan beszámolókat, képeket, video- és egyéb médiatermékeket, amelyek letölthetők

a Malaria Consortium honlapjáról [www.malariaconsortium.org]! Támogasd a „Nothing But Nets” („Csak háló, más semmi”) elnevezésű kampányt [www.nothingbutnets.net], ezt a széles néprétegeket érintő erőfeszítést, amely adományokat gyűjt „küldj egy hálót, ments meg egy életet” szlogennel!

A **kanyaró** az ember által ismert legfertőzőbb betegség, a fejlődő országokban az első számú gyerekgyilkos, évente körülbelül 900.000 halálesetet okoz. Ezekben az országokban mégis minden negyedik gyermek nem kapja meg a kanyaró elleni oltást.

TÁPLÁLÁS

Az alultápláltság minden évben több embert öl meg, mint a málária, a tuberkulózis és az AIDS együttvéve. [USAID] A fejlődő országokban minden negyedik gyermek megfelelő növekedését akadályozza az elégtelen étrend.

Vitaminhiány

- A WHO szerint a **D-vitaminhiány** a *gyerekek 30%-ának növekedését gátolja* Kínában, Dél-Ázsiában és Afrikában; csökkenti ellenálló-képességüket a betegségekkel szemben, és sebezhetővé teszi őket a mentális egészségi rendellenességekkel szemben. A kínai és mongol gyerekeknél nagy százalékban fordul elő **angolkór**, egy olyan betegség, amelynél a D-vitamin hiánya ellágyítja a csontokat.
- **A-vitamin:** *évente mintegy 670.000 gyermek hal meg és 350.000 vakul meg* azért, mert hiányzik az A-vitamin az étrendjükből. A Helen Keller International becslése szerint 4,4

millió óvodáskorú gyermek már vak e hiány miatt, 40%-uk Indiában. Az A-vitaminhiány növeli az anyai halálozás kockázatát is.

- **Vas:** A világ népességének több mint 30%-a – 2 milliárd! ember – **vérszegény**, és ez többnyire a vashiánynak tudható be. Az **anyai halálesetek 20%-át** vashiányos vérszegénység okozza.
- **A jódhiány a megakadályozható mentális fogyatékoság és agykárosodás vezető oka** világszerte.

GYERMEK- ÉS CSECSEMŐHALANDÓSÁG

Minden nap 10.000 kisbaba születik halva, és 10.000 újszülött hal meg a születése utáni egy hónapon belül. Minden évben több mint kilencmillióan halnak meg az ötödik születésnapjuk előtt, több mint egyharmaduk *alultápláltság* miatt. Ezekből a gyermek-halálesetekből 6000-et meg lehetne akadályozni. Afrikának a Szaharától délre eső részén minden nyolcadik gyermek meghal az ötödik születésnapja előtt – ez csaknem húszszorosa a fejlett régiók átlagának. [UNICEF]

A **hasmenés** több gyermeket ölt meg az elmúlt 10 évben, mint ahányan meghaltak az összes fegyveres konfliktusban a második világháború óta. Továbbra is ez a második vezető halálozási ok az öt év alatti gyerekeknél, minden évben 1,8 millió gyermeket pusztít el. [UNICEF]

A csecsemőhalandóság tekintetében vezető országok: **Afganisztán** (119 haláleset 1000 élve születésre), majd **Niger** (108 haláleset), **Mali** (107 haláleset), **Szomália** (102) és a **Közép-Afrikai Köztársaság** (95). Vesd össze ezeket a halálozási rátákat Monacóéval, ahol csupán 1,8 haláleset jut 1000 születésre, vagy

Japánnal, ahol ez a szám 2,2; ezeket követi Bermuda, Szingapúr és Svédország! [Geoba.se, 2013-as becslések]

NŐK VÁRHATÓ ÉLETTARTAMA*

„2013-as becslések”

10 „legalacsonyabb” ország

• Dél-Afrika	48,5
• Szváziföld	49
• Csád	49,8
• Afganisztán	51
• Bissau-Guinea	51,1
• Zimbabwe	51,7
• Közép-Afrikai Köztársaság	51,8
• Namíbia	51,9
• Lesotho	52
• Mozambik	52,8

10 „legmagasabb” ország

• Monaco	93,8
• Makaó	87,5
• Japán	87,4
• Szingapúr	86,2
• San Marino	85,8
• Hongkong	85,1
• Guernsey	85
• Andorra	84,7
• Franciaország	84,7
• Olaszország	84,6

[*Forrás: *CIA World Factbook*, 2012]

KÖZELKÉPEK ORSZÁGOKRÓL

- **Afganisztán:** Ez az egyik legveszélyesebb hely a világon egy terhes nő vagy egy kisgyermek számára. Minden félórában meghal egy afgán nő gyermekszülésben. Az afgán nők között a legmagasabb a tuberkulózis aránya a világon. Minden harmadik nő átél testi, pszichés vagy szexuális erőszakot. 70-80 százaléuknak kell kényszerházassággal szembenéznie. [WHO & Integrated Regional Information Networks]
- **Kamerun:** Minden negyedik lány „mellvasalást” vagy „mell-lapítást” szenved el, melynek során kemény vagy felforrósított tárgyakkal verik vagy dörzsölik a serdülő kislányok mellét, hogy ne fejlődjön tovább vagy eltűnjön. Bizonyos területeken úgy tekintik, hogy ha egy lány melle növekedésnek indult, a lány készen áll arra, hogy szexuális életet éljen. Ezért a mellvasalást végző anyák azt mondják, ezzel megóvják lányukat a zaklatástól vagy korai terhességektől; egyszerűen a család becsületét védik. A mellvasaláshoz leggyakrabban egy fa klopfolót használnak. Az egyéb hasonló céllal használt eszközök közé tartozik a levél, banán, kókuszdióhéj, malomkő, merőkanál, fakanál és izzó szénen felforrósított kalapács.¹
- **Kína:** Az „egyke”-politikának köszönhetően szembeszökő a lánygyermek elhanyagolása. A WHO szerint: „Sok esetben a fiúgyermekkel nagyobb valószínűséggel fordulnak egészségügyi központokhoz – különösen magánorvoshoz – az anyák, mint a lánygyermekkel, és így a betegségüket is korábbi stádiumban lehet kezelni.” Kínában még a nyolcadik, illetve kilencedik hónapban is abortuszra kényszerítettek terhes anyákat. [Lásd még: „Lánygyermek és magzatok meggyilkolása”]

1 <http://lindaraftree.com/2012/06/14/new-research-on-the-practice-of-breast-flattening-in-cameroon/>

- **India:** Az ENSZ 2012-es adatai szerint India a legveszélyesebb hely a világon egy kislánybaba számára. Indiában 75 százalékkal nagyobb az esélye, hogy egy- és ötéves kora között meghaljon egy kislány, mint egy kislány. Az UNICEF azt mondja, hogy Indiában majdnem 55 millió öt éven aluli gyermek túlságosan kis súlyú. Sokszor ételmaradékokon élnek. A 15 és 49 év közötti indiai nőknek csaknem a fele vérszegény lesz a szegényes táplálkozástól, ez pedig rendkívüli mértékben megnöveli az anyai halálesetek számát.² [*Lásd még: „Gyermekszülés”*]
- **Üzbegisztán:** Számos forrás – többek között a BBC és a Moscow Times – 2011-es és 2012-es beszámolói szerint Üzbegisztánban jelenleg kormánypolitikának számít a kényszerabortusz és kényszersterilizáció a két- vagy háromgyermekes nők esetében, a népességszabályozás kiterjesztésének és az anyai halálozási arány javításának eszközeként.³

[* Megjegyzés: Az ebben a szakaszban szereplő információk nagy része az Egészségügyi Világszervezettől származik.]

2 <http://health.india.com/diseases-conditions/international-womens-day-2013-arent-you-ashamed-to-be-indian/>

3 <http://www.bbc.co.uk/programmes/b01fjx63>; <http://www.themoscow-times.com/news/article/uzbeks-face-forced-sterilization/401279.html>

SOS: „Becsületbeli” gyilkosságok – Akik megússzák az emberölést

Évente 5 és 20 ezer közé tehető azoknak a nőknek a száma, akik életét valamelyik rokona oltja ki, aki illetlennek vagy elfogadhatatlannak találja a magatartását. Nehéz megbecsülni, valójában hány „becsületbeli” gyilkosság történik világszerte, mivel a legtöbbször balesetnek állítják be a történeteket. Az áldozatokat megkövezik, leszúróják, megfojtják, megégetik, lefejezik, áramütéssel végzik ki, sőt előfordul, hogy élve eltemetik. Az általuk elkövetett „bűntény” lehet annyi, hogy engedély nélkül randevúztak, vagy egyszerűen csak szóba álltak egy férfival, vagy akár az, hogy rosszul főztek. Olyan kultúrákban, ahol a férfiakat a legnyilvánvalóbb törvénytelen kapcsolatért sem sújtja büntetés, a nők meghalhatnak, ha valaki elhíreszteli, hogy illetlenül viselkedtek. Még a nemi erőszak áldozatát is elteheti láb alól a családja, ha úgy érzik, szégyent hozott rájuk. 26 országban történt bejelentés ilyen gyilkosságokról, leggyakrabban muzulmán többségű kultúrákban, de hindu, szikh és keresztény közösségekben is.

Néhány példa ilyen „becsületbeli gyilkosságra”:

- Egy **egyiptomi** arát a nászútján támadott meg az apja, amiért olyan férfihoz ment, akit ő nem helyeselt. Az apa büszkén masírozott fel-alá az utcán lánya levágott fejével.
- Egy **pakisztáni** anya három hónapos kisbabája mellett aludt, amikor a férje agyonlőtte. Egy szomszéd azt mondta neki korábban, hogy látott egy férfit annak a mezőnek a közelében, ahol a felesége dolgozott.
- 2012-ben a Reuters tudósítása szerint Kirkuk, az észak-**iraki** város közelében egy apa forrásban levő vízzel öntötte le három kamasz lányát, majd lelőtte őket. A háromból ketten meghaltak. A férfi azt hozta fel védelmére a bíróság előtt, hogy gyanította: a lányai szexuális életet élnek. Az orvosszakértői vizsgálat kimutatta, hogy mind szüzek voltak.¹ A férfi két évet kapott. Egy iraki emberi jogi minisztériumi jelentés szerint 2010-ben 249 nőt gyilkoltak meg, sokukat „becsületbeli bűntényekért”.
- **Jordániában** egy fiatal nő megszökött, és hozzáment ahhoz a férfihoz, akit szeretett, a családja engedélye nélkül. Néhány évvel később a húga is elszökött, és csatlakozott hozzá. A fiútestvéreik megtudták, hol élnek a lányok, baltával felfegyverezve bementek az otthonukba, és agyonverték mindkettőt. Ez az eset mindössze egy nappal azután történt, hogy Jordánia parlamentje elvetette a törvényjavaslatot, amely súlyosabb ítéletet szabott volna ki ilyen bűntények esetén. Vannak olyan jordániai nők, akik börtönbüntetésük letöltése után is inkább a börtönben maradnak, mint hogy hazatérjenek, ahol erőszak vagy halál várna rájuk a családtagjaik keze által.

1 <http://www.womenagainsthariah.com/2012/03/honor-killings-require-tougher-laws-say.html>

- Az **Egyesült Királyságban** a rendőrség több mint 2800 „becsületbeli” támadást jegyzett fel 2011-ben, ez 47%-os növekedést mutat az előző évekhez képest.² Átlagosan legalább egy nő hal meg havonta. Ezek a bűntények szinte kizárólag ázsiai vagy közel-keleti családokban történnek, gyakran akkor, ha a családok nőtagjai nagyobb függetlenségre törekednek, vagy láthatóan magukévá teszik a nyugati értékrendet. Például elutasítanak egy elrendezett házasságot, vagy nyugati módra öltözködnek. Nagy-Britanniában vádat emelnek az elkövetők ellen, de vannak olyan országok, ahol az ilyen gyilkosságokat kulturálisan elfogadottnak tartják, és a gyilkosok csak nagyon enyhe büntetést kapnak, vagy egyáltalán semmit (lásd a következő részt a különböző országok törvényeiről).
- Bár 14 éves lánya könyörgött, hogy kímélje meg az életét, Mehmet Halitogullari **Törökországban** drótot tekert a lány nyaka köré, és megfojtotta – állítólag azért, hogy helyreállítsa a család becsületét, miután a lányt elrabolták és megerőszakolták. „Úgy döntöttem, megölöm, mert beszennyeződött a becsületünk” – idézte az apa szavait a *Sabah* napilap. 2009-ben ezer nőt gyilkoltak meg, a legtöbbet leszúrták vagy lelőtték a családtagok. A nők jogaiért küzdő csoportok szerint az ilyen esetek nagy többsége „becsületbeli” gyilkosságnak tekinthető.
- „Évente mintegy 40 **palesztin** nő hal meg apja vagy fiútestvére keze által” – írja Geraldine Brooks *Nine Parts of Desire (A vágy kilenc része)* című könyvében; „házasság előtti vagy házasságon kívüli szex a vád. Utána sokszor felgyújtják a nőt, hogy a gyilkosság balesetnek tűnjön. A gyilkosból pedig helyi hős lesz.”³

2 <http://www.bbc.co.uk/news/uk-16014368>

3 Geraldine Brooks: *Nine Parts of Desire (A vágy kilenc része)* (New York, Doubleday, 1995), 49.o.

- Az úgynevezett „becsületbeli gyilkosságok” **Pakisztánban** a leggyakoribbak. A Pakisztáni Emberi Jogi Bizottság szerint 2011-ben legalább 943 nőt gyilkoltak meg azért, mert állítólag foltot ejtett a család becsületén. A halálesetek száma évről évre nő, mivel egyre több nő próbál meg elválni bántalmazó férjétől. Annnyira elszaporodtak a nők elleni, maradandó károsodást okozó savtámadások, hogy 2010-ben Pakisztán parlamentje végül kénytelen volt foglalkozni a problémával, és elfogadott egy „*Sav-ellenőrző és savas bűncselekményeket megakadályozó*” törvénytervezetet. Ám csupán az esetek mintegy tíz százaléka kerül bíróság elé, és a legtöbb támadó megússza a büntetést, mert lefizeti a hatóságokat.⁴

A szüzesség helyreállítása

A szüzességüket a nászéjszaka előtt elvesztő muzulmán lányokat sújtó büntetés annyira kemény, hogy ma már sokan sebészhez fordulnak a sokat mondó jel helyreállítása érdekében. A Brit Országos Egészségügyi Szolgálat ezt az eljárást az ingyenesen nyújtott, adófizetők pénzéből finanszírozott szolgáltatások közé sorolja. Van olyan lány is, akik magánklinikákon végeztetik el a műtétet, akár 6000 dollárért.⁵ Egy Harley Street-i orvos szerint naponta két-három ilyen pácienssel találkoznak. Ez a jelenség azonban nem korlátozódik csupán az Egyesült Királyságra. Egy online ellenőrzés felfedi, hogy ezt az eljárást nyíltan kínálják más helyeken is, például Indiában és Iránban, az országok nagy többségében pedig nagy valószínűséggel titokban végzik.

4 <http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-17676542>

5 <http://www.dailymail.co.uk/news/article-1298684/Surge-virginity-repair-operations-NHS.html>

A „BECSÜLETBELI GYILKOSSÁGOKRA” VONATKOZÓ TÖRVÉNYEK ARAB ÁLLAMOKBAN

Az arab büntetőtörvénykönyvek két fő területen továbbra is közvetlenül megszegik a nők jogait jó néhány országban: elnézőek a „becsületbeli bűntényekkel” megvádolt emberekkel, és ejtik a vádakát a nemi erőszak elkövetőivel szemben, amennyiben azok feleségül veszik az áldozatot.

A legtöbb itt felsorolt törvény azokra vonatkozik, akik meggyilkolnak vagy megsebesítenek valakit, miután házasságtörésen kötöttek a partnerükkel vagy házastársukkal. Sok esetben a gyilkos mentesül a büntetés alól, vagy nagyon rövid büntetést kap. Az egyéb, erkölcstelennek tekintett helyzetekben elkövetett gyilkosságokról nincs is szó. [Lásd még: „Nemi egyenlőtlenségek”]

ALGÉRIA

„A gyilkosság, megsebesítés és verés esetén felmentést jelent, ha egy házastárs követi el a másik házastárs vagy annak partnere ellen, amikor házasságtörésen kapja őket.” [Büntető törvénykönyv, 279. cikkely]

IRAK

Az ország alkotmányának 409-es cikkelye legfeljebb három évben állapítja meg a gyilkosságért kiszabható büntetést, ha egy férfi „rajtakapja feleségét vagy nőnemű eltartottját házasságtörésen, vagy ágyban találja őt egy partnerrel, és azonnal megöli őt vagy egyiküket.” A családok azonban sokszor leplezik az ilyen bűntényeket, és öngyilkosságnak vagy balesetnek tüntetik fel az ilyen haláleseteket, a bíróságok pedig elnézőek.

A törvény teljesen felmenti azt a férfit, aki megöli vagy megkísérli megölni azt a személyt, aki megerőszakolta vagy szexuális viszonyra kényszerítette a gyilkos vérrokonát. Továbbá, a gyilkos védelmében, amennyiben ő bosszú áldozata lesz, az ilyen bosszút súlyosbító körülményként értékeli.

A cikkely arról is beszél, hogy ha egy férfi feleségét vagy vérrokonát becsületből megöli, és aztán megöl egy másik személyt, aki kötekedik a gyilkossal, és vitatja a becsületén esett foltot, akkor a második bűnténynél ezt enyhítő körülményként veszik figyelembe. Aki viszont a bosszúállót öli meg, azt halálbüntetéssel sújtják.

JORDÁNIA

Ebben az országban csökkentett büntetést kap az a férfi, aki azért öli meg feleségét vagy női családtagját, mert az szégyent hozott a családra. A családok időnként a 18 éven aluli fiút használják a bűntény elkövetésére, mert az elítélt kiskorúak csak javítóintézetbe kerülnek, és 18 évesen tiszta lappal engedik ki őket.

„Aki azon kapja feleségét vagy női eltartottját, hogy házasságtörést követ el egy másik személlyel, és megöli vagy megsebesíti egyiküket vagy mindkettőjüket, minden büntetés alól mentesül. Aki feleségét, női felmenőjét, leszármazottját vagy lánytestvérét törvénytelen ágyban találja egy másikkal, és megöli vagy megsebesíti egyiküket vagy mindkettőjüket, az csökkentett büntetést kap.” [Büntető törvénykönyv 340. cikkely]

A törvénykönyv 98-as cikkelyét is szokták idézni „becsületbeli” gyilkosságok esetén. Ez előírja a büntetés csökkentését az olyan elkövető esetén, aki „nagyon dühös” állapotban követte el tettét az áldozat törvénytelen és veszélyes cselekedetéből fakadóan. *Nem szükséges, hogy a gyilkosságot a szexuális illetlenség konkrét*

bizonyítéka váltsa ki; gyakorlatilag a bíróság számára elegendő bizonyíték egy nő „törvénytelen és veszélyes” tettére a gyanú vagy pletyka is. A büntetést így elengedhetik, vagy lecsökkenthetik egy névleges három-hat hónapig terjedő börtönbüntetésre.

KUVAIT

„Aki feleségét házasságtörésen kapja, vagy lányát, anyját vagy lánytestvérét nemi aktus közben éri egy férfival, és azonnal megöli őt vagy a férfit, aki házasságtörést követ el vagy nemi életet él vele, vagy mindkettőjüket megöli, *nem több mint három év* börtönbüntetést kapjon és nem több mint 3.000 dinár pénzbüntetést, vagy e két büntetés valamelyikét.” [Büntető törvénykönyv, 153. cikkely]

LÍBIA

„Aki feleségét, lányát, lánytestvérét vagy anyját házasságtörésen vagy törvénytelen nemi aktuson kapja, és azonnal megöli őt vagy partnerét vagy mindkettőt válaszul a becsületén vagy családjá becsületén csorbát ejtő támadásra, börtönbüntetést kapjon. Ha tette az említett személyek súlyos vagy életveszélyes sérüléséhez vezet, a börtönbüntetés *legfeljebb két év* legyen. A verést vagy könnyebb sérülést ilyen esetekben nem kell büntetni.” [Büntető törvénykönyv, 375. cikkely]

MAROKKÓ

„A *gyilkosság, megsebesítés és verés alól felmentést jelent, ha a férj követi el a feleségén*, illetve annak bűntársán abban a pillanatban, amikor házasságtörésen kapja őket.” [Büntető törvénykönyv, 418. cikkely]

OMÁN

„Aki feleségét házasságtörésen éri, vagy anyját, lánytestvérét vagy lányát törvénytelen ágyban találja, és azonnal megöli vagy megsebesíti őt, vagy megöli vagy megsebesíti a személyt, aki házasságtörést követett el vele, illetve egy ágyban volt vele, vagy megöli vagy megsebesíti mindkettőjüket, *felmenthető a felelősség alól, vagy csökkentett büntetést kaphat* ennek a törvénynek a 109. cikkelyében foglaltak szerint.” [Büntető törvénykönyv, 252. cikkely]

PALESZTIN HATÓSÁG

A Gáza-övezetben, illetve Ciszjordániában minden hónapban három-négy nőt ölnek meg a becsület megmentése címén. A Palesztin Hatóság a jordániai törvényt követi, amely csökkentett büntetést szab ki a férfira, ha azért öli meg feleségét vagy nőrokonát, mert az gyalázatot hozott a családra.⁶

SZÍRIA

A szír törvények szerint a „becsületbeli” gyilkosságot már régen „enyhítő körülménynek” értékeli emberölés esetén. Egy új 2009-es törvény azonban eltörölte a büntető törvénykönyv 548-as cikkelyét, amely nem szabott ki büntetést azokra a férfiakra, akiket bűnösnek találtak „becsületbeli” gyilkosságban, és legalább kétéves börtönbüntetés kiszabását írta elő.

A szír büntető törvénykönyv 192-es cikkelye azonban megkönnyíti a becsületbeli bűntények elkövetőinek helyzetét, lehetőséget ad a bírónak arra, hogy különféle csökkentett büntetéseket

⁶ http://articles.timesofindia.indiatimes.com/2010-07-11/india/28318807_1_honour-killings-family-honour-reports-by-human-rights

szabjanak ki, például rövid távú elzárást vagy bebörtönzést olyan esetekben, amikor a gyilkosság tisztességes szándékkal történt. Végül, a törvénykönyv 242-es cikkelye lehetővé teszi, hogy a bírók csökkentsék a büntetést mind a férfiak, mind a nők számára, ha a gyilkosságot indulatból követték el, és azt az áldozat bármiféle törvénytelen tette váltotta ki.

Az aktivisták szerint évente mintegy 200 nőt ölnek meg becsületből olyan férfiak, akik számítanak az enyhe bánásmódra a törvény miatt.

JEMEN

„Ha egy férj megöli feleségét és azt, aki paráználkodik vele, házasságtörésük pillanatában, vagy oly módon támad rájuk, amely halálhoz vagy maradandó egészségkárosodáshoz vezet, nem áll fenn a *qisas*⁷ esete; a férjet legfeljebb egy év börtönbüntetéssel kell sújtani, *vagy pénzbírsággal*. Ez a szabály vonatkozik arra is, aki törvénytelen paráználkodáson kapja valamelyik felmenőjét, leszármazottját vagy lánytestvérét.” [12/1994. törvény 232. cikkelye]

GYAKORLATI LÉPÉSEK

Látogass el a „Gendercide” (nemi alapú gyilkosságok) honlapjára, illetve nézz utána a „Stop Honour Killings” (Állítsuk meg a becsületbeli gyilkosságokat) kampányoknak; ezeket a weboldalakat a 2. függelékben találod a „Becsületbeli gyilkosságok” címszó alatt!

7 A *qisas* (megtorlás) testi bosszút jelent a kapott sebekért, vagy szándékos gyilkosság esetén a gyilkos megölését.

Felhívhatod barátaid figyelmét az International Campaign Against Honour Killings (Becsületbeli gyilkosságok elleni nemzetközi kampány) Facebook-oldalra is.

„Az Úr ott van szent templomában, az Úr, akinek trónja a mennyben van, lát a szemével, pillantása megvizsgálja az embereket. Az Úr megvizsgálja az igazat és a bűnöst, szívből gyűlöli azt, aki az erőszakot szereti.”

Zsoltárok 11,4–5

SOS: Szegénység

A világ szegényeinek aránytalanul nagy részét alkotják a nők, és ráadásul ők az elszegényedettek leggyorsabban növekvő csoportja. A világ népességének majdnem fele kevesebb mint két dollárból (kb. 500 Ft) él naponta, és 1,2 milliárd ember él mélyszegénységben, rendkívüli nehézségek árán próbálva életben maradni 1,25 dollárnál (kb. 300 Ft) is kevesebből naponta. Hetven százalékuk nő.

Minden nyolcadik ember éhezik. Naponta 24.000-en halnak éhen, háromnegyedük öt év alatti gyermek. További 925 millió ember krónikusan alultáplált; a fejlődő országokban a gyerekek több mint 25 százaléka túlságosan alacsony súlyú.

- Körülbelül 1,3 milliárd embernek nem áll rendelkezésére elektromos áram, és mintegy 2,7 milliárd embernek nem volt lehetősége megfelelő tisztálkodásra 2015-ben.
- A fejlődő országok legszegényebbjeinek hetven százaléka vidéken él, és különösen hátrányos helyzetben vannak a nők. Ha a nők ugyanúgy hozzáférhetnének a földhöz, technológiához, pénzügyi szolgáltatásokhoz, oktatáshoz és a piacokhoz, mint a férfiak, az éhezők számát 100-150 millióval lehetne csökkenteni.

- Sok fejlődő társadalomban a nők gazdasági helyzete gyakran meredeken romlik, ha idősek, megözvegyülnek vagy fogyatékosak, mert nincs megfelelő támogató rendszer. A nyomorban élő nők a legkiszolgáltatottabbak mindenféle bántalmazással és kihasználással szemben.

[forrás: World Food Programme, FAO, IFAD, UNICEF, WHO, ENSZ]

Hajléktalanság

Senki sem tudja megmondani, hányan vannak szerte a világon, akiknek nincs otthonuk, de a becslések 100 és 200 millió közé teszik ezt a számot. Az egész világon a nők 33%-a hajléktalan, vagy nem megfelelő hajlékban, például nyomornegyedekben él. Éles emelkedést mutat a női családfők száma is – globálisan csaknem 33 százalék, Afrika és Latin-Amerika egyes részein pedig akár 45-50 százalék is lehet. Pedig kisebb a valószínűsége, hogy a nőknek biztos jövedelmük van, és nagyobb a valószínűsége, hogy kevesebbet fizetnek nekik, mint férfi társaiknak. A tartós munka hiánya miatt, és mivel nem rendelkeznek föld- vagy háztulajdonnal, amelyet jelzálogként felajánlhatnának, a nőknek körülbelül 75%-a nem kaphat hivatalos banki kölcsönt. [Shelter 2.0]

A szegénység, a munkanélküliség és a megfizethető lakhatás hiánya a három fő ok, ami miatt egyre többen alszanak a szabad ég alatt a városokban. Ez alól Európa sem kivétel. Egyedül Londonban mintegy 6400-an élnek az utcán – kétszer annyian, mint hat éve. Az ilyen helyzetbe kerülő nők között vannak bevándorlók, szexmunkások és bizonytalan állással rendelkező nők – még szakképzettek is. Kevés országban elegendő a krízisotthonok vagy hajléktalanszállók száma.

Terjeszkedő nyomornegyedek

Egy milliárd ember – minden hetedik – nyomornegyedben él. A vidékről városba költözés irányzata miatt a városok lakossága napon-ta 200.000 új lakóval növekszik. Az ENSZ becslése szerint 2030-ra már kétmilliárdan fognak nyomornegyedekben élni. Aki nem talál munkát, az általában jogtalan birtokfoglalóként nyomorúságos viskókkal zsúfolt telepeken köt ki, ahol nincs megfelelő tisztálkodási lehetőség, nem biztonságos a víz, és nincs semmi biztosíték a jövőre nézve. Általában a nők vállalják magukra a szenvedés oroszlánrészét, hogy gondoskodhassanak a családjukról.

Származás-alapú rabszolgaság

Nyugat-Afrikában ma ezrek születnek bele a társadalom rabszolgaosztályába vagy -kasztjába: őket úgy tekintik, mint akik a társadalmi ranglétra legalján állnak. Ez a fajta rabszolgaság általában már nemzedékek óta létezik, és nagyon mélyen gyökereszik. Az ilyen csoportok tagjait negatív megkülönböztetés éri, nem örökölhetnek, nem szerezhetnek ingatlan-tulajdont, és nem házasodhatnak a rabszolgakaszton kívül. A házasságukból született gyermekek a gazdák tulajdonait képezik, szabadon odaadhatják őket. Bár **Nigerben** 2003-ban bűncselekménynek nyilvánították a rabszolgaságot, sok fiatal rabszolga származású lányt és nőt elad a gazdája, hogy vagyonos férfiak ágyasa, illetve rabszolgája, úgynevezett „*wahaya*” vagy „ötödik feleség” legyen. **Mauritániában** több százezer szegény hratin ember alkotja a fő „rabszolgakasztot”, a tulajdonosaik pedig általában az etnikai elit: a fehér mókrok. A nők kettős megkülönböztetéssel néznek szembe: mint nők, és mint a kaszt tagjai; gyakran megverik és megerőszakolják őket a gazdáik. A származás-alapú rabszolgaság továbbra is létezik **Mali** északi részén is, bár hivatalosan már 1960-ban eltörölték a rabszolgaságot. [Anti-Slavery Society – Rabszolgaság-ellenes Társaság]

India: Az emberek 44 százaléka él a napi 1 dolláros (275 Ft) mélyszegénységi határ alatt. A dalitok, akiket régen „érintetetleneknek” hívtak, a szegények legszegényebbjai, és a dalit nőket különös mértékben elnyomják. Sokakat kényszerítenek a legalantasabb munkák végzésére, például a vécék kézzel történő takarítására. Több mint egymillió nőt alkalmaztak arra, hogy napi néhány pennyért eltávolítsák az emberi ürüléket a száraz vécékből és csatornákból. Csupán 2012 augusztusában fogadta el az indiai parlament a kézi köztisztasági munkások alkalmazását betiltó és az ő rehabilitációjukat célzó törvényt. A dalit nőktől azonban továbbra is megtagadják a jogaikat, rendszeresen és nyíltan bántalmazzák őket. Olyan esetekre is fény derült, amikor dalit nők szerveit, például veséjét, tudtuk vagy beleegyezésük nélkül eltávolították.

Vándormunkások

A női vándormunkások száma egyre nagyobb, ma már a 214 milliót számláló vándormunkaerőnek legalább 50%-át alkotják szerte a világon. Az ENSZ női jogi szervezete (UN Women) szerint a nők általában azért hagyják el otthonukat és lesznek vándormunkások, hogy a szegénység elől meneküljenek, de gyakran ráébrednek, hogy mélységesen kizsákmányolják őket. Rendszerint nem jutnak hozzá a szociális szolgáltatásokhoz, illetve jogi védelemhez, és olyan visszaélésekkel szembesülnek, mint a kemény munka- és lakhatási körülmények, alacsony bérek, a bérek törvénytelen visszatartása, a foglalkoztatás idő előtti megszakítása, pedig sokszor pénzt küldenek haza a családjuk eltartására. [Lásd még: „Menekültek”]

PILLANATKÉPEK A VILÁGBÓL

- **Afrikában és Ázsiában** a nők átlagosan hat kilométert gyalognak vízért. Ez sok esetben maradandó egészségkárosodást okoz, például gerinc- illetve medencetorzulást és degeneratív reumát. Egyetlen vécéöblítéssel annyi vizet használunk el, mint amennyit egy fejlődő országban élő személy az egész napi mosási, főzési, tisztálkodási és ivási szükségleteire.
- A szegénység elérhet bárkit, akármilyen keményen dolgozik is. **Afrikának a Szaharától délre eső részén** a nők a felelősek a háztartás élelmiszer-szükséglete 70-80 százalékának megtermeléséért. Rengetegen kétkezi munkát végeznek, nagyon kevés százalékuknak van szakképzett és jól fizető munkája.
- Az ENSZ legfrissebb emberi fejlettségi indexe szerint, ami az általános egészséget, oktatást és jövedelmet méri, a legutolsó 12 ország mind Afrikában található.
- **Latin-Amerika és a Karib-térség országai** jelentős gazdasági javulást mutatnak, amely csökkentette a szegénységi rátát, de vidéken még mindig eléggé problémásak a szükségletek, különösen a bennszülött lakosság körében. Szembeszökő a hatalmas szakadék a nagyon gazdagok és a nagyon szegények között.
- **Bolíviát, Paraguayt és Guyanát** tartják a három legszegényebb országnak Dél-Amerikában; míg a Karib-térség legszegényebb országa továbbra is **Haiti**.
- **Európát** is keményen érintette a gazdasági válság. A Vöröskereszt által Európában szétosztott élelmiszersegély mértéke a második világháború óta nem látott szintet ért el. Különösen **Bulgária és Spanyolország** került nehéz helyzetbe. A tü-

zelőanyag-szegénység is nő: Egy 2013-as felmérés szerint, amelyet 1000 angliai család között végeztek, minden negyedik családnak választania kellett, hogy eszik-e vagy fűt. Többen halnak meg évente a téli fűtetlen lakás miatt, mint közúti balesetekben.

- **Dél-Ázsiában** tömörül a világ mélyszegénységben élő népességének legnagyobb hányada. A Világbank szerint több mint 500 millióan élnek napi 1,25 dollárnál kevesebből. Egyharmaduk **Indiában** él, ahol a nők 60%-a rettenetesen szegény; a másik kétharmad nagyrészt **Nepálban, Bangladesben** és **Pakisztánban** él. Bár sokan dolgoznak közülük, általában nincs vagy alig van földjük, és alacsony státuszú kasztokhoz, törzsekhez vagy vallási kisebbségekhez tartoznak. A nők munkalehetőségei többnyire korlátozottak.

A mai napon legalább 153 millió dollárt költöttek testsúlycsökkentő termékekre az Egyesült Államokban. Körülbelül 30 millió dollár elegendő lett volna arra, hogy jóllakassa a föld legszegényebb polgárait mind.

GYAKORLATI LÉPÉSEK

Csatlakozz a globális szegénység ellen küzdő WarOnWant.org kampányaihoz, például azokhoz, amelyek emberi jogokat követelnek a gyárakban és embernyúzó üzemekben dolgozók számára!

Sok keresztény missziós szervezet szívesen fogad támogatást az elszegényedett nők megsegítésére, például mikrofinanszírozási programok és szakképzések keretében.

Nézz utána az éhezéssel kapcsolatos statisztikáknak a www.WorldHunger.org és más weboldalakon – remek ötlet ezeket az adatokat megosztani csoportokkal!

Mindennap egy kattintással támogathatod az ingyenes ételosztást a thehungersite.org oldalon.

*„Védelmetezzétek a nincstelennek és az árvának a jogát,
szolgáltassatok igazságot az elesettnek
és szűkölködőnek! Mentsétek meg a nincstelent
és a szegényt!”
Zsoltárok 82,3–4*

SOS: Nemi erőszak: a háború és a vallási szélsőségesség fegyvere

A közelmúlt konfliktusai során előforduló haláleseteknek több mint 70%-ában nők és gyermekek voltak az áldozatok az ENSZ női jogi szervezete (UN Women) szerint: számuk jóval meghaladta a katonai halálesetek számát. Az életben maradtak is sok esetben kínzás, nemi erőszak, szexuális rabszolgaság, kényszerprostitúció és csonkítás áldozatai lesznek.

A háborúzás kezdete óta a katonák mindig jogot formáltak arra, hogy megerőszakolják a nőket a győztesnek járó zsákmány értelmében. A szexuális támadást azonban tudatos, módszeres taktikaként is alkalmazták az ellenség megfélemlítésére konfliktusok idején.

Mindenesetre az áldozatok számára folytatódnak a következmények jóval a békeszerződés aláírását követően is: áttelepítés, nem kívánt terhességek, nemi úton terjedő fertőzések, pszichés trauma és megbélyegzés. A „megszégyenített” lányok, hiába nem az ő hibájukból történt, elutasításra számíthatnak családjuk részé-

ről, elveszíthetik a további tanulás lehetőségét, és munkavállalási lehetőségeik is meggyérülnek. Sivár jövő vár rájuk. További nehézségeket jelent olyan gyermekeknek gondját viselni, akik nemi erőszak során fogantak.

Az ENSZ Biztonsági Tanácsa csak 2008-ban fogadta el azt a határozatot, amely a nemi erőszakot és a szexuális erőszak más megnyilvánulási formáit háborús bűnné, emberiség elleni bűntetté és lényegileg népirtást alkotó tette minősítette.

Visszataszító, de az ENSZ egyik alkalmi harci köteléke azt fe-
dezte fel, hogy a 23 vizsgált szervezet segélymunkásai, békefenntartói és egyéb helyi és külföldi humanitárius munkatársai közül néhányan *maguk is felelősek voltak további kihasználásért*. Dolgozók „mindenféle elképzelhető szexuális gyermekbántalmazást és kihasználást” elkövettek a rendkívüli vészhelyzetben élő lányokkal és nőkkel. Egészen fiatal, akár hatéves gyermekek is szexuális szolgáltatást nyújtottak segélymunkásoknak és békefenntartóknak ételért, pénzért, szappanért és egyéb dolgokért cserébe.¹

A következőkben felsorolt példák csupán a felszínét érintik a múlt és jelen háborúiban és zavargásaiban előforduló szexuális erőszak mindent átható eseteinek. Több tucat országot említhetnénk még, többek között Algériát, Banglades, Srí Lankát, Szómáliát és Ugandát.

Második világháború

1937-ben és 1938-ban tömérdek helyi nőt – egyes becslések szerint akár 80.000-et – erőszakoltak meg a Kínát előzőnlő japán katonák. További százezreket elraboltak, és „vigasz-nőkként” hasz-

1 http://www.un.org/en/pseataforce/docs/no_one_to:turn_under_reporting_of_child_sea_by_aid_workers.pdf

náltak a japánok a háborús évek alatt. Az orosz csapatok becslések szerint kétmillió nőt erőszakoltak meg bosszúból a németektől elszenvedett vereségek miatt.

Ruanda

Az 1994-es ruandai népirtás során 250.000-500.000 nőt és lányt erőszakoltak meg, sokakat többször is, miután végig kellett nézniük szeretteik meggyilkolását. A nemi erőszakot sok esetben csonkítás és kínzás követte. A brutális támadásokban fogant mintegy 20.000 gyermeket – az anyákkal együtt – elűzték. Sok esetben mind az anya, mind a gyermek HIV-fertőzött lett.

Szudán: Darfur

Az ENSZ beszámolója szerint Szudán kormányerői és a Janjaweed milíciák ezrével rabolták el a civileket a darfuri menekülttáborokból szexrabszolgának, illetve kényszermunkára. Az elrabolt nőket és akár négyéves kislányokat újra meg újra megerőszakolták, és arra kényszerítették, hogy különböző munkákat végezzenek a harcosok számára. Az erőszakhullám 2003-2006-ban ért a csúcsára. Sok így született kisbabát otthagyt az anyja, mert próbált megszabadulni a szegénybélyegtől. Voltak olyan nők is, akiket eladtak, és házasságra kényszerítettek katonákkal. A támadások azóta is folyamatosak.

Kongói Demokratikus Köztársaság

Ez az ország verseng Dél-Afrikával a világ nemierőszak-fővárosának címéért. Körülbelül 1,7-1,8 millió nő számolt be arról, hogy élete során megerőszakolták. Több mint 1100 nőt ért szexuális támadás minden nap egy tizenkét hónapos időszakban 2006 és 2007 során: több mint 400.000 15 és 49 év közötti nőt és lányt. Hat százalékuk 16 éven aluli volt, tíz százalék pedig 65 év fölötti.

Egy 2011-es beszámoló szerint az ország keleti részén folytatólagosak a szexuális támadások a polgári lakosok ellen, évente mintegy 25.000 nemi erőszak történik, az elkövetők között pedig kormányzati biztonsági erők és polgárőrség tagjai is vannak.² Sok áldozatot csoportosan erőszakolnak meg. Mivel a megerőszakolt nőket tisztátalannak tekintik, ez sok esetben azt jelenti, hogy senki nem fogja feleségül venni őket, illetve elhagyja őket a férjük. Időnként az is előfordul, hogy az áldozatot megöli a családja vagy közössége, ha úgy vélik, hogy szégyent hozott rájuk.

Balkáni konfliktusok

Az Európai Tanács jelentése szerint a kilencvenes évek bosznia-hercegovinai és koszovói háborúiban több mint 20.000 nőt molesztáltak, legtöbbjüket csoportos nemi erőszak érte. Egyes áldozatokat szexrabszolgaságra kényszerítettek, erővel teherbe ejtettek, sokszor a hadsereg vagy félkatonai szervezetek katonái, az etnikai tisztogatási rendszer részeként.³

2012-13

Az Amnesty International jelentése szerint a katonák, illetve fegyveres csoportok tagjai által elkövetett nemi erőszak továbbra is előfordul sok háborús zónában, beleértve **Malit, Csádot, Szudánt és a Kongói Demokratikus Köztársaságot**. A nemi erőszak túlélőit megbélyegzi a közösségük, és nem kapnak kellő támogatást, illetve segítséget. Az UNICEF megfigyelte, hogy **Mianmarban (Burma)** a módszeres nemi erőszakot és szexuális erőszakoskodást egyfajta kínzási, illetve irányítási módszerként használják

2 <http://www.asafeworldforwomen.org/conflict/cp-africa/drcongo/725-women-in-dr-congo.html>

3 <http://www.policymic.com/articles/6618/the-balkan-war-legacy-rape-as-a-weapon-of-war>

a nők és gyerekek ellen, sok esetben katonatisztek, vagy legalábbis az ő beleegyezésükkel. A kisebbségi Shan államban végzett felmérés szerint a feljegyzett nemi erőszak eseteinek 61%-a csoportos erőszak volt. A támadásoknak voltak tanúi, ám mivel közösen követték el őket, a katonák nem féltek a következményektől.⁴

Női katonák az Egyesült Államokban

Bár statisztikák nem állnak rendelkezésre arról, hogy más országokban mi a helyzet, de egy közelmúltban végzett felmérés felfedte, hogy több mint 500.000 női katonát ért szexuális támadás, miközben az amerikai hadseregben szolgált. A Közvédelmi Hivatalhoz bejelentett támadások száma 2010-ben meghaladta a 19.000-et. A hivatal szerint katonai szolgálata során minden harmadik nőt ér szexuális támadás. Számtalan esetet pedig eltitkolnak.⁵

A menekült nők veszélyeztetett helyzete

A szexuális erőszakot túlélő lányok és nők gyakran arra jönnek rá, hogy nagyon sokszor elérhetetlen, hatástalan vagy megbízhatatlan a rendelkezésükre álló jogorvoslat. A támadók, tudva, hogy az igazságszolgáltatás rendszere nem védelmezi a nőket és gyerekeket, büntetlenül viselkedhetnek. Gyakran érnek támadások védetlen nőket a menekülttáborok ideiglenes menhelyein, ahol sokszor még ajtó vagy zár sincs. „Túlélési szexhez” folyamodnak azok az áldozatok, akik szégyellik, hogy megerőszakolták őket, kénytelenek kiszakadni családjukból és közösségükből, és nem látnak más lehetőséget arra, hogy ételt és ruhát szerezzenek. A testükön kívül nincs semmijük, amit eladhatnának.

4 http://www.unicef.org/eapro/Child_Maltreatment.pdf

5 <http://www.christianpost.com/news/the-invisible-war-female-soldiers-reveal-epidemic-of-sexual-assault-in-military-90042/#Q5wsvUO18pKQq-k5O.99>

Ezenfelül sokszor nincs megfelelő vagy elérhető orvosi ellátás olyan nők és lányok számára, akiket nemi erőszak ért. A titoktartás szintén megkérdőjelezhető azokban az esetekben, amikor a nemi erőszak áldozatai orvosi segítséget kérnek.⁶

A NEMI ERŐSZAK ÉS A VALLÁSI SZÉLSŐSÉGESSÉG

Az elmúlt néhány évtizedben ijesztően megemelkedett az olyan nemi erőszak-elkövetések száma, amikor stratégiaként használják azt a kisebbségi hitet valló nők megalázására, illetve az erőszakos térítésre. A muzulmán országokban, ahol a nők nem élvezik ugyanazokat az előjogokat, mint a férfi polgárok, a keresztény nőket még nagyobb veszély fenyegeti, mivel egy „hitetlen”, kivetett népcsoport tagjai.⁷ Sok országban nyilvánvaló ez a tendencia, de most csak hármat nézünk meg ezek közül.

- **Nigéria:** Évek óta rettegést kelt a keresztények szívében a szélsőségesen iszlamista csoport, a Boko Haram, mivel nőket rabol el. A muzulmánok azt mondják, hogy a feleségnek a férje vallását kell követnie, úgyhogy ezt engedélynek tekintik arra, hogy elraboljanak keresztény lányokat, megerőszakolják és házasságra kényszerítsék őket. A lányok vallási státuszát ilyenkor keresztényről muzulmánra változtatják a személyi igazolványukon.
- **Egyiptom:** Több mint 500 keresztény lányt raboltak el a 2011-es felkelés óta szalafisták (szélsőséges szunnita muzulmánok), akik erőszakkal áttérítik muzulmán hitre a lányokat, majd akarataik ellenére hozzáadják őket muzulmán férfiakhhoz. Ezek az esetek a keresztény civil szervezet, az Association of Victims of Abduction and Enforced Disappearance (Elrablás és Kényszerű

6 <http://www.refworld.org/docid/4f310baa2.html>

7 <http://www.worldwatchmonitor.org/research/2533678>

Eltűnés Áldozatainak Egyesülete, AVAED) dokumentációjából ismertek, amelyből kiderül, hogy az egyiptomi belügyminisztérium összejátszott az emberrablókkal. Az AVAED jogásza, Said Fayez megjegyzi, hogy az elrabolt lányok életkora egyre csökken, általában 13-14 évesek. [Barnabás Alapítvány]

- **Pakisztán:** Az alacsony kaszthoz tartozó nők mellett a keresztény kisebbségek régóta célpontjai a kegyetlen és megalázó bánásmódnak. Az elmúlt években számos olyan esetet jelentettek (és persze sokat nem is jelentenek), amikor megalázott, megkínzott keresztény nőket vonszoltak végig az utcákon. Fiatallányokat is szoktak molesztálni. A helyi rendőrség általában szemet huny az ilyen incidensek fölött.

Nyugati nemzetek

A vallási vakbuzgóság és gyűlölet a fejlett országokban is ijesztően magas számú szexuális támadáshoz vezet. Ausztráliában például egy pakisztáni születésű erőszakoló az új-dél-walesi legfelsőbb bíróság előtt úgy tanúskodott, hogy áldozatainak nem állt jogában nemet mondani (a kikényszerített szexre), mivel nem viseltek fejkendőt. Egy koppenhágai iszlám tudós, Shahid Mehdi hasonló dolgot jelentett ki: a fejkendőt nem viselő nők gyakorlatilag kériki, hogy erőszakolják meg őket.

Norvégiában és Svédországban járványszerűen megnőtt a nemi erőszaktevések száma. Oslóban három elkövetőből kettő nem nyugati hátterű; áldozataik viszont 80%-ban norvég nők. Svédországban a csoportos nemi erőszakot leggyakrabban muzulmán bevándorló férfiak követik el bennszülött svéd lányok ellen. A támadók indítékként leginkább a hódítási vágyat jelölik meg, vagy azt, hogy meg akarták alázni vagy gyalázni áldozataikat vagy a keresztény közösséget. Időnként szélsőséges prédikációk vagy iszlamista ve-

zetők készítetik őket tetteikre. Vannak, akik azt mondják, hogy a nemi erőszakot valójában a gyűlölet bűncselekményeihez kellene sorolni, és nem a szexuális bűncselekményekhez, mert az indíték sokszor a hatalmi vágy, nem az erotika.

GYAKORLATI LÉPÉSEK

Tudj meg többet az International Justice Mission (IJM, Nemzetközi Igazságszolgáltatási Misszió) [www.ijm.org] munkájáról! Ez a szervezet aktívan részt vesz a szexuális erőszak áldozatainak megmentésében, a bizonyítékok biztosításában, és gondoskodik a nők és családjuk utógondozásáról. Az IJM arra is törekszik, hogy sok országban sikerüljön átalakítani az igazságszolgáltatás rendszerét. Előadóik szívesen elmennek az Egyesült Királyság vagy az Egyesült Államok gyűlekezeteibe, városaiba. Adománygyűjtő ötlettárunkban találhatsz olyan ötleteket, mint a szponzorált futások, autómosás vagy sütemény-árusítás. Támogasd pártfogói kampányukat!

*„A traumatikus élmények esetén lehetetlen ’felejtetni’, pedig az emlékezést akarjuk a legkevésbé. Megtanultam, hogy a legmélyebb veszteségből is jöhet valami megváltás. A nemi erőszak áldozatai magukkal viszik emlékeiket életük hátralevő részében. Nem szabad, hogy a hallgatás és szégyen terhét is magukkal cipeljék!” – Nancy Venable Raine: *After Silence: Rape and My Journey Back* (A hallgatás után: A nemi erőszak és az onnan visszavezető utam)*

SOS: Menekültek

A világon 43,7 millió olyan ember él, akinek el kellett menekülnie, vagy erőszakkal kitelepítették, elsősorban háború vagy természeti katasztrófa miatt. 26,4 millió embert saját országán belül telepítenek át. 80%-uk nő és gyermek, rengeteg köztük az özvegy.

BEVÁNDORLÓ, MENEDÉKJOGOT KÉRŐ, MENEKÜLT VAGY HONTALAN?

Bár ezeket a szavakat gyakran felcserélik, a *bevándorló* az, aki egyik országot otthagyva egy másikban kíván letelepedni, amelynek nem állampolgára. Az ENSZ szerint a *menedékjogot kérő* vagy *menekült* az, aki „megalapozott félelme miatt, hogy faja, vallása, nemzetisége, egy bizonyos társadalmi csoporthoz vagy politikai véleményéhez való tartozása miatt üldözhetik, elhagyja országát; és nem részesülhet, vagy – a félelme miatt – nem hajlandó részesülni annak az országnak a védelmében.” A menedékjogot kérők akkor válnak menekültekké, ha kérelmüket az adott kormány jóváhagyja.

A fentiek azonban valamennyien „hontalanok”; ezen belül van, aki hazáján belül lakóhelyét elhagyni kényszerül, sokszor őket is menekülteknek nevezik, de jogilag ők nem ebbe a kategóriába tartoznak. 2011-ben a következő országokban volt a legmagasabb a lakóhelyüket az országhatáron belül elhagyni kényszerülők száma: Kolumbia (3,8 millió), Szudán (2,4 millió), Kongói Demokratikus Köztársaság (1,7 millió), Szomália (1,4 millió) és Irak (1,3 millió).¹ Bár sok, lakóhelyét elhagyni kényszerülő ember reménykedik abban, hogy visszatérhet majd otthonába, sokszor nehéz, ha ugyan nem lehetetlen biztonságosan visszakövetelnie a tulajdonát – különösen, ha nő az illető.

Hontalanság: A jogi börtön

További mintegy 12 millió ember „hontalan” a világon, nem vallhat magáénak semmilyen nemzetiséget, és nem ismerik el állampolgárnak ott, ahol él. Lehet, hogy elfogadják menekültnek, lehet, hogy nem. Számos oka lehet annak, hogy valaki hontalanná válik: például olyan nemzetek felbomlása, mint a Szovjetunió vagy Jugoszlávia, vagy pedig új országok létrejötte. További példák az olyan vándor-, illetve etnikai csoportok, mint a kurdok és a romák Európa bizonyos részein.

A hontalan emberek nem rendelkeznek jogi védelemmel, nincs joguk részt venni politikai folyamatokban, nem megfelelő a szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférésük, gyatrák a munkavállalási kilátásaik, alig van lehetőségük arra, hogy tulajdonra tegyenek szert vagy utazzanak, és nem igazán védik őket az emberke-reskedelem, zaklatás és erőszak ellen. A hontalanság aránytalan mértékben sújtja a nőket és gyerekeket.²

1 <http://www.unhcr.org.uk/about-us/key-facts-and-figures.html>

2 <http://www.refintl.org/what-we-do/statelessness>

Menekülttáborok

A kitelepített emberek számára felállított sáttáborokat és ideiglenesnek szánt menhelyeket néha kénytelenek éveken át használni. Egyetlen táborba akár százezrek is összezsúfolódhatnak. Sokszor törnek ki járványok a vízhiány és a közegészségügyi állapotok miatt. A nők sokszor egyáltalán nem kapnak havi higiéniai csomagot; ezeket még a segélyszervezetek is ritkán teszik bele a segélycsomagokba, a rongyok kimosásához pedig nincs elegendő víz és szappan. A magánélet és az alapvető védelmi intézkedések, például az ajtózárok hiánya miatt a kísérő nélküli nők gyakran válnak zaklatás és erőszakoskodás áldozataivá. Akik már amúgy is elveszítették otthonukat és családtagjaikat, további traumának vannak kitéve.

A lakóhelyüket elhagyni kényszerülő nőket és gyerekeket egyre inkább fenyegeti a veszély, hogy gyilkosság, elrablás, kényszerbesorozás és nemi alapú erőszakoskodás célpontjává válnak a fegyveresek részéről. A konfliktuszónákban a nők és gyermekek ezenfelül gyakran fokozottan ki vannak téve az egészségi veszélyeknek, például az egészségügyi szolgáltatások felbomlásának, ami elősegíti a HIV és az AIDS terjedését. A nők számára gyakran nincs biztonságos körülmény a gyermekszüléshez, illetve a sürgősségi nőgyógyászati ellátáshoz.

A legfőbb forrás és a fogadó országok

Az ENSZ Menekültügyi Főbiztosának Hivatala (UNHCR) 2011-ben **Pakisztánt** nevezi meg a legtöbb menekültet (1,7 millió) befogadó országgént. **Afganisztán** megőrizte rangját, mint legfőbb forrás-ország 2,7 millió menekülttel, őt követi **Irak**, **Szomália**, **Szudán** és a **Kongói Demokratikus Köztársaság**. **Szíria** azóta átvette Irak helyét a második legfőbb forrás-országgént, és akár

még első helyre is kerülhet (lásd alább). A menekültek 45%-a Ázsiából érkezik, 27%-a Afrikából, 15%-a Európából és 5%-a az amerikai kontinensről.

A remény útja

Újra meg újra a címlapra kerülnek olyan hírek, hogy menekültek halnak meg, miközben úton vannak egy új kezdet felé. 58 Afganisztánból és Pakisztánból érkező ember megfulladt, amikor hajójuk felborult Ausztrália és Indonézia között. 54 kínai férfi és négy nő holttestét találták egy légmentesen lezárt konténerben egy angliai kikötőben. Más utazók megfagynak, megfulladnak, megölik vagy letartóztatják őket; azonban ez sem tántorítja el a férfiak, nők és gyerekek tízezreit, akik továbbra is pénzzé teszik mindenüket, hogy kifizessék az embercsempészeket. Több mint 80.000 embert ítéltek el 2012-ben azért, mert illegálisan lépett be vagy tért vissza az Egyesült Államok területére. A nőket és lányokat különösen fenyegetik a veszélyes és megalázó események utazásuk során. A veszély akkor sem múlik el, ha elérték a befogadóközpontokat, különösen, ha nem a férfiaktól elkülönítve szállásolják el őket.

Menedékkérők

2012-ben majdnem félmillió ember folyamodott menekültstátuszért a fejlett országokban, ez a szám tíz éve nem volt ilyen magas. A legkedveltebb úti cél továbbra is az Egyesült Államok. A régiók közül Európa fogadott el a legtöbb menedékkérelmet, azon belül Németország, Franciaország és Svédország. A nők, különösen az egyedül utazó, fogyatékos vagy idős nők nincsenek mindig tisztában a jogaikkal, amikor beadják a kérelmüket. Az is előfordul, hogy vonakodnak vagy félnek beszámolni arról, mit szenvedtek el, ha férfi kérdezőgeti őket. Az otthonukat elhagyni kényszerülőknek, ha

nincsenek papírjaik, például születési anyakönyvi kivonat, sokszor évekig kell várniuk, míg döntés születik a státuszukról. Közben a legalapvetőbb szolgáltatásokat, például egészséggondozást vagy a gyermekeik iskoláztatását is megtagadhatják tőlük. Előfordul, hogy a saját hazájukban szerzett végzettségüket, diplomájukat vagy szakképesítésüket nem ismerik el. Kétségbeesítő helyzetbe kerülnek azok az egyedülálló anyák, akiknek nincs felhatalmazásuk arra, hogy a befogadó országban munkát vállaljanak, és gondoskodjanak az ételről, lakberről és gyermekeik egyéb szükségleteiről. Más menekült nők azt veszik észre, hogy az új életükkel járó stressz családon belüli bántalmazáshoz vezet. A férjük eltilthatja őket olyan lehetőségektől, amelyek révén elsajátíthatnák a helyi nyelvet, és jobban beilleszkedhetnének a közösségbe. Az újonnan érkezők rasszizmussal és diszkriminációval is szembesülhetnek.

Sok országban az idegenekkel szembeni ellenérzés bevándorlás-ellenes törvények egész sorához vezetett. Ez azt jelenti, hogy az otthonukat elhagyni kényszerülő emberek milliói, ahelyett, hogy menedéket találnának, belesodródnak a kényszerszermunkába és szexuális kizsákmányolásba, hogy életben maradhassanak.

Néhány hotspot (regisztrációs központ) menekült nők számára

- **Szíria:** Az országon belüli konfliktus több mint kétmillió menekültet eredményezett; 2013 közepén ez a szám még egyre emelkedett. Többségük nő, aki nincs hozzászokva, hogy eljárjon dolgozni, és nincs módja arra, hogy eltartsa magát. Vannak, akik kétségbeesésükben saját magukat vagy lányaikat kínálják házasságra. Egy nő, aki ilyen házasságokat szervez arab férfiakkal, azt mondja, hogy a legtöbben 50 és 80 év közöttiek. „Fehér bőrű és kék vagy zöld szemű lányokat keresnek. Nagyon

fiatalon, legfeljebb 16 évesen akarják őket.”³ Időközben egyre többször lehet hallani, hogy szír nőket rabolnak el, támadnak vagy erőszakolnak meg a menekülttáborokban, különösen a jordániai Zaatari táborban, ahova 100.000-en menekültek.

- **Szudán és Dél-Szudán:** Az elhúzódó polgárháború miatt, amely végül 2011-ben az ország kettészakadásához vezetett, mintegy 5,5 millió ember kényszerült elhagyni lakóhelyét. Mintegy 4 millióan az országhatáron belül maradtak, 1,5 millióan pedig a szomszédos országokban vagy a tengeren túl kerestek menedéket. A muzulmán északról Dél-Szudán felé menekülők ezrei zsúfolt, nem biztonságos telepeken kötöttek ki a két ország közötti vitatott terület határán. Az özvegyeknek, a terhes és idős nőknek különösen nehezebbé esik megtenni a hosszú távolságokat ahhoz, hogy élelmet és vizet találjanak, és időnként rájuk támadnak a helyiek. Felnőtt nők és serdülő lányok számos nemi erőszakot vagy erőszakkísérletet, szexuális bántalmazást és zaklatást jelentettek, bár sok erőszakos cselekményt nem is jelentenek a megbélyegzéstől való félelem miatt. Az ilyen támadások miatt teherbe eső áldozatokat vádolják és kivetik.
- **Görögország:** A Kelet-Európából, Közel-Keletről, Ázsiából és Afrikából érkező, szorongó férfiak és nők százezrei számára Athén számít Nyugat kapujának. Sok elemző szerint 1-1,3 millió bevándorló van Görögországban, tehát a népességnek majdnem tíz százalékát teszik ki. Az Amnesty International azonban tiltakozik az új törvények ellen, amelyek lehetővé teszik, hogy az illegális bevándorlókat és menedékkérőket – sokszor visszatartó körülmények között – akár másfél évig is visszatartsák, olyan indokkal, hogy például gyanítható, hogy HIV-et vagy más fertőző betegséget hordoznak. Görögország

3 <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-22473573>

működésképtelen rendszeréből következik, hogy sok nyomorgó menekült nő és gyermek az utcán él.

- **Nagy-Britannia:** Az Egyesült Királyságban menedéket kérőknek mintegy 30%-a nő. Tízből hét nem a férje kíséretében érkezik, bár körülbelül a felük gyermekekkel jön. Az egyedülálló nők között majdnem 40% az olyan anyák aránya, akiket akaratuk ellenére elválasztottak gyermekeiktől. Az egyik menekültcsoport becslései szerint a nők felét érte nemi erőszak vagy szexuális támadás, mielőtt Angliát elérte; az Asylum Aid jótékonyági szervezet szerint az angol határvédelmi szervezet alapfelállása az, hogy a nők, akik azt állítják, hogy megerőszakolták őket, hazudnak.

Az otthonuk elhagyására kényszerülő nők gyakran elszigetelődnek, a közösség peremére szorulnak, és különösen sebezhetők a kihasználással és családon belüli bántalmazással szemben. Világszerte azonban sok menekültközösségben a nők elleni erőszakot sokszor semmibe veszik a polgári hatóságok. Tétlenségüket azzal igazolják, hogy „tisztetben tartják a kulturális különbségeket”. Míg a férfi bántalmazókat védelmezik a politikai korrektség álcája alatt, a nőknek nincs hová fordulniuk.

[Lásd még „Nemi erőszak: a háború és a vallási szélsőségesség fegyvere” c. fejezetet!]

GYAKORLATI LÉPÉSEK

A menekültek talán közelebb élnek, mint gondolod. Tudd meg, hol vannak, és nyújts nekik gyakorlati segítséget, kínáld fel barátságodat! Az is lehet, hogy

még menekültgyülekezetet is találsz. A könyv 2. függelékében a „Menekültek” címszó alatt felsorolt szervezeteknél rengeteg forrásanyagot kaphatsz a menekültekről, illetve a menekültek számára. Ezek segítséget jelenthetnek a kulturális irányultság, segélyek, gyermekgondozás terén és sok más témában, amely az újonnan érkezőknek problémát jelenthet.

Vedd rá a gyülekezetedet vagy civil csoportodat, hogy tartsátok meg a Menekültek Világnapját! Az ENSZ ezt június 20-ra tűzte ki, de akár az előtte vagy utána levő vasárnapot is kiválaszthatjátok, hogy a menekülteket állítsátok a középpontba. Esetleg összekapcsolhatjátok egy adománygyűjtéssel egy bizonyos missziós program számára, amely a menekülteken próbál segíteni.

*„Az alázatosok kívánságát meghallgatod, Uram.
Megerősíted szívüket, feléjük fordítod füledet, véded
az árva és elnyomott ügyét, hogy ne hatalmaskodjék
többé senki a földön.”*

Zsoltárok 10,17–18

SOS: Vallási rabszolgák

Bár vallási vagy rituális szolgaságnak szokták nevezni, de igazság szerint ez ma a gyermekrabszolgaság egyik leggonoszabb formája.

INDIA ÉS NEPÁL

„Nehéz megértenünk, milyen mélységesen kihasználják ezeket a nőket, mennyire összetörik a lelküket. A *devadasi* ugyanakkor dalit (érinthetetlen), tehát egyébként is alacsonyban helyezkedik el a társadalmi ranglétrán. De ha ráadásul még *devadasi* is, akkor semmit sem ér: a legalacsonyabbak között is a legalacsonyabb.”
– Dr. B. D’Souza, indiai gyermekorvos

Ezt a gyakorlatot hivatalosan több mint 150 évvel ezelőtt eltörölték, de szegény szülők dél-Indiában és Nepálban továbbra is odaadják a lányukat, akár már öt éves korukban, hogy „házassági” szertartás után hindu isteneknek vagy templomoknak szolgáljanak. Azonkívül, hogy megszabadulnak a nem kívánt lánygyermektől, ezek a családok abban is reménykednek, hogy felajánlásuk kibékíti az istenséget, és szerencsét hoz nekik. Régen az ilyen lányok, akiket *devadasiknak* vagy *joginiknak* neveztek, szent templomi

szolgálókként vagy táncosokként szolgáltak. Amint elérték a pubertást, elvárták tőlük, hogy szexuális szolgáltatást nyújtsanak minden férfinak, aki társadalmilag fölöttük áll. Amy Carmichael misszionáriusnő sok száz ilyen gyermek megmentésére és gondozására szánta oda az életét.

A mai templomi szolgálókat addig használják, amíg a papok rájuk nem unnak, azután pedig eladják őket gyermekágyasokként annak, aki a legtöbbet ajánlja értük. A végén ezeket a lányokat (és a gyermekeket, akiket esetleg szülnek), kidobják az utcára, hogy éljenek meg, ahogy tudnak. Mivel még mindig „az istennel élnek házasságban”, nem mehetnek hozzá senki másához. A legtöbben bordélyokba kényszerülnek, megkülönböztető karkötők és medálos nyakláncuk mutatják, hogy eredetileg templomi prostituáltak voltak.

Ma becslések szerint egyedül Karnataka államban 70.000 *devadasi* él, egész Indiában pedig mintegy 250.000. A női csoportok azonban kampányolnak ellene, és vannak keresztény szervezetek, amelyek másfajta életstílust kínálnak a kiszabaduló lányoknak.

NYUGAT-AFRIKA

Nyugat-Afrikában is kislányok ezreit ajánlják fel akár már négyéves koruktól az isteneknek, engesztelésül valamelyik rokonuk által elkövetett tettetért. A „*trokosi*”, ami szó szerint azt jelenti: „*az istenek rabszolgafelésegei*”, egy 300 éves hagyomány része a Felső-Volta régióban, amely magába foglalja Ghánát, Nigériát, Benint és Togót. A 18. századig a fétis-papok az állatokat is elfogadták felajánlasként a családoktól, akik féltek az istenek megtorlásától. Később azonban úgy döntöttek a papok, hogy egy fiatal szűz hasznosabb lenne a ház körüli munkák és a szex szempontjából.

Egy rabszolga szolgálati ideje elvileg három-öt évig tart, attól függően, milyen bűnért kívánnak engesztelést szerezni vele. A legtöbb *trokosi* családja azonban nem engedheti meg magának az igen magas megváltási árat, amelyet szabnak azért, hogy a lányukat visszavásárolhassák. Ezenkívül valóban félnek az istenek nemtetzésétől. Ha egy pap meghal, a nő a pap utódjának is a tulajdona lesz. Ha azonban a lány úgy hal meg, hogy a családja nem váltotta meg, egy másik szűz lánnyal kell pótolniuk. Akkor is pótolniuk kell, ha ő elszökik. Ez a körforgás nemzedékeken át tarthat.

A *trokosi* rabszolgák embertelen körülmények között élnek: gyakran megerőszakolják és megverik őket, rongyokba öltöztetik, és kénytelenek koldulni az ételért, oktatásban és egészségügyi ellátásban nem részesülnek, és hosszú órákon át dolgoznak a papok földjén. Sokan rossz bőrben vannak. A gyermekek, akiket ezek a lányok szülnek, szintén a pap rabszolgái lesznek, bár a pap nem vállal felelősséget a gondozásukért, és a lányoknak kell gondoskodniuk róluk. Aki ellenállni próbál, azt veréssel kényszerítik engedelmességre.

A civil szervezetek erőfeszítései nyomán sok szentély beszűntette a *trokosi* gyakorlatát, és 2900 nőt felszabadítottak és rehabilitáltak. Ghána 1998-ban elfogadott törvénye eltörölte ezt a gyakorlatot. Több ezer lány azonban továbbra is rabszolgaságban él – egyes becslések szerint számuk a négy országban együttvéve eléri a 35.000-et. A törvényt nehéz betartatni, mivel sokan ragaszkodnak hozzá, hogy ez a kultúrájuk része, és félnek az istenek – és a papok – hatalmától.

[Ennek a szakasznak az anyagához jelentős forrást biztosított a Rabszolgaellenes Társaság.]

GYAKORLATI LÉPÉSEK

Támogasd az Every Child Ministries (Minden Gyermekek Szolgálat) és az International Needs (Nemzetközi Szükségletek) szervezetek munkáját, melyek a *trokosi* lányok felszabadításáért és rehabilitációjáért, valamint a rendszer eltörléséért küzdenek! Esetleg szervezhetsz adománygyűjtést te magad, vagy a gyülekezeted vagy egyéb csoportod, hogy az összegyűjtött adománnyal vissza lehessen vásárolni a rabszolgasorba került gyermekek életét.

A Dalit Freedom Network (Dalit Szabadság Hálózat) csak egy a jó néhány civil szervezet közül, amely az indiai *devadasik* között munkálkodik. A dalit nők és gyerekek nyomorúságának is szószólói, oktatást és egészségügyi ellátást biztosítanak. A weboldalakat a 2. függelékben találod.

*„Lelkünk megmenekült, mint a madár a madarász
töréből. A tör összetört, és mi megmenekültünk.”*

Zsoltárok 124,7

SOS: Lány- és nőkereskedelem

Az illegális emberkereskedelem a 21. század egyik legfőbb emberi jogi problémája. Ez a világ egyik leggyorsabban terjedő és legnagyobb hasznot hozó üzlete, mintegy 32 milliárd dollárt hoz évente, vagy 87 millió dollárt naponta. Becslések szerint körülbelül 27 millió felnőtt és 13 millió gyermek vált az emberkereskedelem áldozatává bolygónkon. A probléma minden nemzetet érint.

- Az országhatárokon belül vagy azokon túl importált, illetve exportált emberek nagy többségét kényszermunkára vagy szexre használják. Az áldozatok nyolcvan százaléka nő. Még a terhes nők sem képeznek kivételt, a kisbabájukat, amikor megszületik, eladják a feketepiacon.
- Az emberkereskedelemben érintett személyek ötven-hatvan százaléka *kisbaba*, illetve *gyermek*. Évente 1,2 millió gyermek (kétharmaduk lány) lesz újabb áldozat. Sok országban óriási a kereslet az örökbe fogadható csecsemők iránt; ez is kész piacot teremt. Az idősebb gyerekeknek nagyjából a felét szexre használják, a többit olcsó munkaerőként vagy koldulásra. Van-

nak lányok, akiket elrabolnak, másokat nyomorban élő szüleik adnak el; minél fiatalabb a gyermek, annál többet kapnak érte az emberkereskedők. Az AIDS-től való félelem egyre fiatalabb szexpartnerek keresésére sarkallja a piacot. A szexrabszolga-kereskedelembé bekerülő gyermek átlagélettartama két év. Vagy halálra verik őket, vagy elkapják a HIV-et és AIDS-esek lesznek, esetleg bakteriális agyhártyagyulladást kapnak, vagy pedig túladagolják a rájuk kényszerített drogot.¹

- Ma olcsóbban lehet rabszolgához jutni, mint bármikor a történelem során. A munkanélküliség, szegénység, a lakóhely kénytelen elhagyása és a nemek közti hátrányos megkülönböztetés mind hozzájárult ahhoz, hogy vég nélkül rendelkezésre álljon a sebezhető munkások tömege, akiket könnyedén rabszolgasorba kényszerítenek a kapzsi emberek. Ráadásul a drogtól eltérően egy személyt újra meg újra el lehet adni.
- Az emberkereskedők hálózatahoz tartoznak a toborzók (akik megnyerik áldozataik bizalmát, majd visszaélnek vele); az embercsempészek vagy szállítók; azok, akik a hamis igazolványokat és úti okmányokat beszerzik; azok, akik vigyáznak az áldozatokra, nehogy elmeneküljenek; az ügyfelek (éjszakai klubok, bordélyok és egyéb célhelyek tulajdonosai és menedzserei); és azok, akik átadják vagy átmossák az üzletben forgó pénzt.
- A toborzók az eseteknek mintegy 43 százalékában ismerik az áldozatokat. Sok fiatal nőt csálnak el más országba a törvényes munka hamis ígéretével, vagy olyan „fiúszertők” segítségével, akik hozzászoktatják a lányokat a kapcsolatokhoz. A szexüzek hússzor annyit is kereshetnek, mint amennyit fizettek egy lányért. Gyakran saját maguk törik be áldozatai-

1 <http://www.mannafreedom.com/get-informed-about-human-trafficking/what-is-human-trafficking/>

kat, bevetik az éheztetést, drogokat, erőszakot, megalázást és nemi erőszakot, valamint megtanítyák őket különféle szexuális aktusok teljesítésére.

- A *szervkereskedelem* is meglehetősen valóságos veszély, bár nem annyira elterjedt, mint a kényszermunka vagy szexkereskedelem. Az Egészségügyi Világszervezet szerint évente akár 7000 vesét is szereznek be illegális módon, mivel a kereslet jóval meghaladja az átültetésre legálisan elérhető szervek számát. A vesék 62.000 dollár körüli hasznot hoznak, míg a más kétszer ennyit is hozhat, a szív és a tüdő pedig még többet.²

Vannak országok, ahol a hajléktalanokat célozták meg, erővel eltávolították a szerveiket, majd hagyták őket meghalni. 2013 áprilisában egy EU-s bíróság öt orvost ítélt el vesék illegális eltávolításáért és átültetéséért. A donorokat szegény kelet-európai és közép-ázsiai országokból toborozták, körülbelül 15.000 eurót ígértek nekik a szerveikért.³ Az első olyan esetet, amikor egy személyt (egy nőt) azért csempészték be Nagy-Britanniába, hogy a szerveit megszerezzék, 2012-ben derítették fel. A Doctors Against Forced Organ Harvesting (Orvosok a Kényszer-Szervkereskedelem Ellen) nevű szervezet szerint Kínában már majdnem 30 éve kereskednek a kivégzett rabok szerveivel. Egyes beszámolók szerint azonban a lelkiismereti okokból börtönbe került élő rabokból is távolítottak el szerveket, és az üzleti haszonért átültették ezeket.⁴

2 <http://fightslaverynow.wordpress.com/why-fight-there-are-27-million-reasons/otherformsoftrafficking/organ-removal/>

3 <http://www.rawstory.com/rs/2012/04/29/five-doctors-jailed-in-kosovo-for-illegal-organ-harvesting-and-transplants/>

4 <http://www.dafoh.org/unethical-organ-harvesting/forced-organ-harvesting-in-china/>

- A HIV és AIDS világméretű elterjedésében komoly szerepet játszik a szexkereskedelem. Mivel a prostitúcióra kényszerített lányok többnyire több pénzt kapnak az óvszer nélküli szexért, a legtöbb „tulajdonos” ezt a gyakorlatot részesíti előnyben.

A **„Nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetés minden formájának kiküszöböléséről szóló egyezmény”**, amelyet gyakran nemzetközi nőjogi alaptörvénynek is hívnak, még 1979-ben fogadta el az ENSZ közgyűlése. A nőkereskedelmet úgy határozták meg, mint amely magában foglalja „a szexrabszolgaságot általánosságban és a katonaságon belül, a migráns nők megtévesztését, valamint az 'interneten rendelt' feleségeket és a hamis házasságokat”. Az egyezmény sürgette az országokat, hogy „tegyék meg a megfelelő intézkedéseket, beleértve a kellő törvénykezést, a nők bármilyen formában történő kereskedésének, kihasználásának és prostitúciójának elfojtására”. A nyilatkozatot aláíró országok mind jogilag kötelezték magukat arra, hogy betartatják ezt. Az ENSZ tagállamai közül heten nem csatlakoztak a nyilatkozathoz, illetve nem hagyták jóvá: Irán, Palau, Szomália, Dél-Szudán, Szudán, Tonga és az Egyesült Államok. Az Egyesült Államok és Palau aláírták ugyan az egyezményt, de még nem iktatták törvénybe.

Az elmúlt évtized során legalább 60 ország hozott kemény, új törvényeket az emberkereskedelem ellen. Az intézkedések ellenére az emberkereskedelem továbbra is növekszik.

EURÓPA

A Nemzetközi Munkajogi Szervezet 2012-es tanulmánya szerint az Európai Unióban 880.000 embert kényszerítenek munkára, beleértve azokat is, akiket szexuálisan használnak ki. Sokan közülük

kiskorúak. Nagy részük Közép- és Kelet-Európából származik. Az EU bizottsága szerint a gazdasági válság miatt egyre nő azoknak az embereknek a száma, akikkel szex, kemény munka vagy szervadományozás miatt kereskednek. Az EU-országok közötti határellenőrzés hiánya elősegíti az emberkereskedelmet, és sok országban legális a prostitúció: ez is lehetőséget teremt a bűncselekményekre. A tagállamok közül huszonegy nem vezetett még be emberkereskedelem elleni törvényt.⁵

- **Moldova:** Európa legszegényebb országának a nők a legjelentősebb exportcikkei. 1991 óta több mint 450.000 lány tűnt el ebből a mindössze négymilliós kis posztszovjet nemzetből.
- **Bulgária:** Romániával együtt az EU legszegényebb országa; szintén önti az olajat az emberkereskedelem iparágának tüzére. A legsebezhetőbbek a roma (cigány) származásúak. Bár a föld alatti működés miatt pontos számokat mondani lehetetlen, megközelítőleg 10.000 bolgár nő az áldozata jelenleg a különféle országokban folyó nemzetközi emberkereskedelmi műveleteknek.
- **Romániában** az áldozatok egyharmada gyermek. Különösen a hajléktalan gyerekeket csempészik ki egyre gyakrabban álnidokok alatt, és kényszerítik őket prostitúcióra Spanyolországban, Görögországban, Németországban és Hollandiában. Romániában és sok más országban gyerekek ezreinek a születését nem anyakönyvezik, így egyszerűen „eltűnhetnek”.
- **Albánia:** Több mint 8000 albán lányt küldtek az olasz szexkereskedelembé; több mint 30%-uk 18 éven aluli. Majdnem minden nap rabolnak el tizenéves lányokat a falvak utcáiról, a diszkókból, még iskolákból is. Európa sok részén használják a gyerekeket koldulásra, zsebtolvajlásra és más munkákra.

5 <http://euobserver.com/social/119800>

- **Ausztria:** A média 2013-ban beszámolt arról, hogy egy osztrák üzletember Európa legnagyobb bordélyát, a 14,2 millió eurós FunMotelt készül megnyitni egy titkos helyen, a cseh határ közelében. A tulajdonos napi ezer látogatónak akart nőket kínálni „megfizethető áron”. A European Network for HIV/STI Prevention and Health Promotion among Migrant Sex Workers (Migráns Szexmunkások közti HIV/nemibetegség-Megelőző és Egészségtámogató Európai Hálózat) 2010-es tanulmánya szerint az osztrák szexmunkások 78%-a nem osztrák nemzetiségű.⁶
- **Olaszország:** Egyre nagyobb problémát jelent a kényszermunka, illetve prostitúció céljából történő lány-, illetve nőkereskedelem. A lányokat többnyire Albániából, Nigériából, a volt Szovjetunió és Kelet-Európa területéről hozzák be.
- **Németország:** A rendőrség évente 6-800 fiatal nőt szed össze, illetve talál meg hívásra, akik emberkereskedők áldozatai. A becslések szerint a 3-400.000 teljes, illetve részidejű szexmunkás közül legalább 10.000, többnyire Kelet- és Közép-Európából származó nő él kényszerprostituáltként. Közülük nagyon kevésnek sikerül megszöknie és elmenekülnie.⁷ Ugyanakkor a prostitúcióból megmenekülő külföldi nőket „illegális bevándorlóknak” tekintik Németországban, és csak azt engedélyezik számukra, hogy a bírósági eljárás idejére maradjanak, amíg az elkövetők ellen tanúvallomást tesznek. Bár nagy személyes kockázatot vállalnak a tanúskodással, az ügy lezárultával deportálják őket, általában anyagi kártérítés nélkül. A prostitúció legális, mint ahogyan a bordélyok is, bár sokat illegálisan wellness klubként regisztrálnak.

6 <http://www.praguepost.com/news/16280-out-in-the-open.html>

7 <http://www.dw.de/germany-lags-behind-in-protection-of-forced-prostitute-s/a-16837388>

- **Görögország:** Görögországot egyre sűrűbben használják úti célként és tranzitországgként is az emberkereskedők, egy adott időpontban körülbelül 16-20.000 nő tartózkodik így itt. Egy tudományos megfigyelő szerint megközelítőleg évente 40.000 12 és 25 év közötti nőt hoznak Görögországba prostitúció céljából. A lányok hetvenöt százalékaival elhitetik, hogy másféle munkát szereznek nekik.
- **Hollandia:** Az emberkereskedelem áldozatainak bejelentett száma majdnem megháromszorozódott az elmúlt 10 évben. 25.000 nő dolgozik prostituáltként, sokan közülük szegény országokból valók, és az Equality Now (Egyenlőséget Most) civil szervezet szakértője szerint a nők 80-90 százaléka külföldi.⁸ Sok afrikai lányt hoznak ide, és adnak el más európai országokba.
- **Ukrajna:** Az évek során mintegy 117.000 ukrainait kényszerítettek szolgásra, többségük nő és gyermek. A legtöbb nőt hamis állásajánlattal csalják lépre, majd később prostitúcióra kényszerítik. Az árvák is veszélynek vannak kitéve a védelem és felügyelet hiánya miatt, amikor elhagyják az állami intézményeket.⁹
- **Egyesült Királyság:** A Center for Social Justice (Társadalmi Igazságosságért Központ) 2013-as tanulmánya 1000 emberkereskedelmi ügyet nevezett meg, de arra intett, hogy a hivatalos számok „csupán halványan tükrözik a probléma valódi nagyságát”. A jelentés „döbbenetes alvilágot” fedett fel, és azt fájtalta, hogy a szociális munkások „nem készültek fel rá”, hogy a modern rabszolgaság áldozatait felismerjék. Sok esetben a rendőrség sem tudta a létfontosságú védelmet biztosítani.

8 <http://www.praguepost.com/news/16280-out-in-the-open.html>

9 <http://www.mannafreedom.com/get-informed-about-human-trafficking/what-is-human-trafficking>

ÁZSIA

Délkelet-Ázsia a világ egyik legnagyobb szexrabszolga-exportőre a japán, kínai, ausztrál, európai és amerikai bordélyok számára. Egy délkelet-ázsiai bordély tulajdonosa akár már 50 dollárért is meg tud venni egy nőt vagy gyermeket.¹⁰

- **Thaiföld:** Továbbra is ez az ország az emberkereskedelem egyik legfőbb csomópontja. A Coalition Against Trafficking in Women (Nőkereskedelem Elleni Koalíció) becslése szerint egymillió különböző nemzetiségű nőt és gyermeket csempészték be Thaiföldre **Burmából (Mianmar)**, legtöbbjüket prostitúció céljából. Legalább 50.000 burmai lány, illetve nő dolgozik prostituáltként Thaiföldön egy adott időpontban. Lányok tízezreit szállítják ide **Dél-Kínából, Kambodzsából, Laoszból, Vietnamból, Üzbegisztánból és Oroszországból.**

Az országon belüli kereskedelem is nagyon élénk Thaiföldön, a szülők lányait a bangkoki szexiparba küldik dolgozni, hogy pénzt keressenek a családnak. Egy vidéki kereskedő általában 25 dollárt fizet egy gyerek-koldus „kibérléséért”.* További 3000 thai nőt és gyermeket küldenek évente a közeli **Kambodzsába** prostitúció céljából, valamint **Kínába** házimunkára. Nagyon sok thai nő – számuk akár 70.000-re is tehető – rabszolgaszerű körülmények között él a japán szexiparban.

- **Nepál:** Becslések szerint mintegy 12-15.000 hat és tizenhat év közötti lányt visznek át a határon Indiába. Legtöbbjüket emberkereskedők rabolják el, vagy nyomorgó szülei adják el ház körüli, illetve gyári munkára, vagy ha már tizenévesek, szexmunkára. A kereskedők 1000 dollár körüli összegért adják

10 Uo.

tovább őket a városi brókereknek, ők pedig tovább a bordélyoknak. Ha a lányok AIDS-esek lesznek, ahogyan az sokukkal előfordul, ellökik őket. Ugyanígy a HIV-pozitív kisbabákat is.

- **Kína:** Az emberkereskedelem egyik fő forrása, tranzit- és célállomása ez az ország. A 600.000 kínainak, aki évente a tengerentúlon keres munkát, csaknem 90%-a illegális csatornákon keresztül érkezik, nemzetközi szindikátusok és helyi bandák segítségével. A tengeren túl prostitúcióra kényszerített kínai nők száma emelkedik, és évente mintegy 20.000 kisbabát rabolnak el illegális örökbefogadás céljából. Ezenkívül a kínai „egykepolitikának” köszönhető nőhiány miatt legalább 250.000 nőt és gyermeket adnak el az országon belül.

DÉL-ÁZSIA

- **Banglades:** Az emberi jogi megfigyelők becslése szerint évente több mint 20.000 nőt és gyermeket adnak el ebből az országból kényszerprostitúció céljából. 2013-ban az International Christian Concern (Nemzetközi Keresztény Törődés) szervezet több mint 140 gyermek megmentését jelentette be muzulmán képzőközpontokból (madrasszákból) az előző kilenc hónap alatt. Az országon belül eladott gyerekek nagy többsége keresztény hite miatt válik célponttá. A megmentetteknek majdnem a fele lány volt; azt mondták, munkára kényszerítették őket muzulmán otthonokban, illetve szexrabszolgaként használták őket.¹¹
- **Pakisztán:** Az Ázsiai Emberi Jogi Bizottság szerint lehetséges, hogy akár 20.000 mikrocefáliás gyermeket is szolgálatra kényszerítenek koldusokként. A mikrocefália egy idegrendszeri

¹¹ <http://www.persecution.org/2013/05/05/young-christian-girls-traffic-into-forced-labor-and-sex-slavery/>

fejlődési rendellenesség, kisfejűségnek is nevezik. Több ezer, akár négyéves korú pakisztáni gyermeket adtak el az Egyesült Arab Emírátságokba és más öböl menti országokba, hogy tevézsokéként dolgozzanak. Ezt a bántalmazó gyakorlatot 2002-ben betiltották, de a törvényt csak 2005-ben kezdték betartatni.¹²

KÖZEL-KELET

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet 2013-as jelentése szerint akár 600.000 migráns munkavállaló eshetett a kényszermunka csapdájába a Közel-Keleten. Sokan közülük visszataszító körülmények között élnek; megerőszakolják, bántalmazzák és fogva tartják őket.¹³

- **Libanon:** Etiópiából, a volt Szovjetunió területéről és Srí Lankáról mintegy 170.000 nő ment Libanonba ház körüli munkára; a beszámolók szerint azonban rabszolgamunkára kényszerítették, és szexuálisan kihasználták őket.
- **Törökország:** Az emberkereskedelem áldozatainak, különösen a volt Szovjetunió területéről érkező nőknek a legfőbb célállomása.
- **Irak:** Beszámolók szerint Irakban szűz tizenéves lányokat 5000 dollárért adnak el emberkereskedőknek, ez kétszerese a nem szűz lányokért fizetett összegnek. A lányokat Észak-Irakba, Szíriába és az Egyesült Arab Emírátságokba viszik.*

12 <http://www.soschildrensvillages.ca/news/news/child-charity-news/pages/child-trafficking-pakistan-715.aspx>

13 <http://edition.cnn.com/2013/04/09/world/meast/mideast-migrant-workers>

- **Szaúd-Arábia:** Becslések szerint mintegy 1000-1500 gyereket csempésznek Indiából és a környező országokból Szaúd-Arábiába évente, hogy munkaadók számára kolduljanak a hádzs idején. Verésre számíthatnak, sőt időnként csonkításra is, hogy így növeljék annak az esélyét, hogy több pénzt keressenek. Csak kevesen kerülnek egyáltalán haza.

AFRIKA

- **Dél-Afrika:** Az egyik fő tranzitpont a fejlődő világ, valamint Európa, az USA és Kanada között. A kábítószer és fegyver után a nőkkel és gyermekekkel való kereskedés ma már a szervezett bűnözés számára a harmadik legnagyobb haszonnforrás. Gyakran előfordul, hogy bevásárlóközpontokból, buszmegállókból és taxi-állomásokról elvisznek lányokat. Elkábítják és megerőszakolják őket, erről fényképeket készítenek, ezekkel fenyegetik és tartják őket irányításuk alatt. Elveszik a ruhájukat és cipőjüket, hogy ne szökjenek el. Dél-Afrikában mintegy 30.000 gyermekprostituált van.
- **Mozambik:** Az UNICEF szerint minden évben körülbelül 1000 mozambiki nőt és gyermeket adnak el dél-afrikai és más nemzetbeli bordélyoknak. Az emberkereskedők 2 és 1000 dollár közötti összeget fizetnek értük.*
- **Ghána:** A ghánai emberkereskedő-piac lehetővé teszi, hogy 50 dollárért megvegyenek egy gyermeket a szüleitől. A kereskedő aztán akár 300 dollárért is továbbadhatja vagy kiadhatja bérbe a gyermeket, így jókora haszonra tesz szert.*
- **Nigéria:** Az UNESCO az emberkereskedelmet a harmadik legelterjedtebb bűncselekménynek nevezi Nigériában a család

és a kábítószer-kereskedelem után. Tizenéves anyákat időnként arra kényszerítenek, hogy újszülöttjüket adják át az emberke-reskedőknek, akik illegális örökbefogadás céljából eladják őket, akár fejenként 6400 dollárért, nemüktől függően. Bár a kisbabák eladását illetve vásárlását 14 éves börtönbüntetéssel sújthatják, nagyon kevés kereskedőt kapnak el.¹⁴ Komoly üzlet a fiatal nigériai nők más országba történő elszállítása is. A lányok be-leegyezését sokszor a családjukkal szembeni fenyegetésekkel vagy vudu szertartásokkal kényszerítik ki. Az ENSZ becslései szerint *egyedül Olaszországba* évente mintegy 8-10.000 nőt adnak el a prostitúcióipar számára. Aztán arra kényszerítik őket, hogy 40-78.000 dollárt fizessenek vissza a futtatóiknak.¹⁵

LATIN-AMERIKA

- **Brazília:** Az ország javuló gazdasága egyre több bevándorlót vonz Bangladesből, Haitiből és Afrikából, így felbátorodtak az embercsempészéssel foglalkozó bandák is. A Brazíliába érkező bevándorlókat kihasználják, és a csempészek 10.000 dollárt követelnek tőlük. A brazíliaiak közül pedig évente átlagosan 1000 embert szállítanak külföldre és használnak ki szexuálisan, illetve kényszerítenek rabszolgamunkára.
- **Kolumbia:** Az Interpol becslései szerint évente 35.000 nőt csempésznek ki Kolumbiából, az ebből származó becsült profit pedig 500 millió dollár. A kicsempésztett áldozatok átlagéletkora 14 év.¹⁶

14 <http://www.guardian.co.uk/law/2011/jun/02/nigeria-baby-farm-raided-human-trafficking>

15 <http://www.voanews.com/content/most-trafficked-into-italys-sex-trade-nigerians-15206105/370025.html>

16 <http://www.orphanhopeintl.org/facts-statistics/>

- **Mexikó:** Az ENSZ ezt az országot az Észak-Amerikába csempészett fiatal gyerekek első számú forrásaként nevezi meg. Legtöbbjüket nemzetközi pedofil szervezetekhez küldik. A 12 éven felüli gyermekek nagy része prostituáltként végzi.

KARIB-TÉRSÉG

- **Dominikai Köztársaság:** A Karib-térségen belül ebben az országban a legnagyobb az emberkereskedelem aránya. Dominikai nőket és gyermekeket prostitúcióra kényszerítenek saját országukban, valamint az egész Karib-térségben, Európában, Dél-Amerikában és az Egyesült Államokban. A csempész-szervezetek több mint 50.000-et küldtek a tengerentúli szexiparba. A lányokat sokszor hamis ígéretekkel csábítják házasságra, aztán az úgynevezett „férjek” eladják őket prostituáltként.
- **Haiti:** A 2010-es földrengés óta hatalmas hálózat alakult ki. Becslések szerint országon belül mintegy 2-300.000 áldozatot adnak-vesznek, de több ezer főre rúg a nemzetközi emberkereskedelem áldozatainak száma is. A csempészek 5000 dollárt kérnek fejenként munka- vagy tanulási lehetőség (hamis) ígéretéért. 2011-ben több mint 3000 Haitiből származó embert adtak el Dél-Amerikában.¹⁷

ÉSZAK-AMERIKA

- **Kanada:** Becslések szerint mintegy 300.000 ember az emberkereskedelem áldozata Kanadában: 150.000-et a tengerentúlról hoznak be az országba, ugyanennyit pedig az országon belül ad-

¹⁷ <http://www.alterpresse.org/spip.php?article13616#.UZ35pNhTEow>

nak-vesznek.* Ez az ország hetente körülbelül tizenkét 16 és 30 év közötti ázsiai nőt és lányt fogad be látogatói vízummal. Őket aztán eladják Markham, Scarborough, Toronto és Los Angeles bordély-tulajdonosainak, és 40.000 dollárnyi adósságot varrnak a nyakukba. A vietnami és kínai maffia egyre terjeszkedik a torontói bordélyokban, Délkelet-Ázsiából vásárolják a nőket. Kanadán belül a szexkereskedelem női áldozatai többnyire az indián törzsek tagjai közül kerülnek ki.

Egy futtató körülbelül 5000 kanadai dollárt fizet egy emberkereskedőnek egy lányért, és évente akár 280.000 dollárt is kereshet rajta.*

- **USA:** Mind az 50 államban történtek emberkereskedelemmel kapcsolatos feljelentések, a legtöbb New Yorkban, Kaliforniában és Floridában. Az FBI becslései szerint akár 18.000-re is tehető azoknak a nőknek és gyermekeknek a száma, akiket évente áthoznak a határon, elsősorban a szexipar számára, de azért is, hogy cselédként, apróciikkárusként a metrókon vagy buszokon, embernúzó üzemekben vagy mezőgazdasági dolgozóként és koldusként hasznot hajtsanak a tulajdonosaiknak. A legtöbb gyermek 12 és 14 év közötti, amikor bekerül Amerika kereskedelmi szexiparába. 2008-ban az amerikai határőrség nagyjából 8000 kísérő nélkül érkező kiskorút tartóztatott fel a határokon. 2012-re ez a szám majdnem 25.000-re duzzadt.¹⁸

Az Egyesült Államok a legfőbb célállomás az örökbefogadás céljából elrabolt és eladott kisgyermek számára, akiket olyan gyermektelen párok vesznek meg, akik nem hajlandóak kivárni a törvényes örökbefogadási folyamatot. A legfőbb forrás-ország

18 <http://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2013/04/201342387040405.html>

Mexikó. 12 éven felüli mexikói gyermeket is sokat elrabolnak, és Amerikába szállítanak gyermekprostitúció céljából.

Kínai nőket eladnak az Államokba, hogy aztán New York és Észak-Karolina bordélyaiban ledolgozzák 40.000 dolláros „adóságukat”. A becsempésztett nők közül van, akinek azzal kell fizetnie a szállításért, hogy akár 500 férfival is lefekszik.

[*Információforrás: Havoscope, Global Black Market Information, havoscope.com]

GYAKORLATI LÉPÉSEK

Szervezzetek „Szabadság-vasárnapot” a gyülekezeteitekben, ahol felhívhatjátok az emberek figyelmét az emberkereskedelem problémájára! Nézd meg a „Not for Sale” honlapot és a többi szervezet honlapját, amelyet a „Lány- és nőkereskedelem” címszó alatt találsz felsorolva a 2. függelékben!

Mennyire alkalmas a városotok vagy országotok arra, hogy felismerje a rabszolgaság áldozatait, és segítsen rajtuk? Nézz utána, milyen menhelyek, illetve segítő munkások állnak rendelkezésre ilyen esetben, ha vannak egyáltalán ilyenek! A legtöbb helyen óriási hiány van biztonságos szállásból és tanácsadásból a komoly traumán átesett lányok és nők számára, különösen, ha külföldi születésűek. Az Üdvhadsereg az egyik olyan szervezet, amely rendkívül fontosnak tartja a túlélőkről való gondoskodást. Esetleg jelentkezhetsz náluk

önkéntes segítőnek! Biztasd a politikusokat további intézkedések meghozására, és vegyél rá másokat, hogy veled együtt lobbizzanak ezekért!

„Ezért lett ez a nép kirabolt és kifosztott; csapdába és verembe estek mindnyájan, és börtönbe vannak zárva.

Prédává lettek, és nincs szabadító!”

Ézsaiás 42,22 (Új fordítás – Károli fordítás)

SOS: Özvegyek

Amikor egy nő megözvegyül, a világ egyik legnagyobb és egyben leginkább láthatatlan és kiközösített embercsoportjának tagja lesz. Az egyébként is nagy traumán átesett nők a társadalom áldozataivá válnak.

A világ 245 millió özvegye közül 115 millió él mélyszegénységben, és 81 milliót bántalmaztak egyszerűen azért, mert özvegy. Gyermekeik közül több mint 1,5 millióan meghalnak ötéves koruk előtt.

AFRIKA

Afrikának a Szaharától délre eső részén több millió özvegyet rabolnak ki, vernek vagy erőszakolnak meg és lakoltatnak ki otthonából – gyakran az elhunyt férj családja –, mert a nőket nem tekintik érdemesnek arra, hogy egyenlő tulajdonjogokkal bírjanak. Még gyakoribb a törvénytelen bánásmód akkor, ha a férj AIDS-ben halt meg.

- **Kamerun:** A Felföldön gyakori, hogy a férfi halála esetén a társadalom boszorkánysággal vádolja meg a feleséget. Rákényszerítik, hogy borotválja meg a fejét, és rongyokba öltözködjön

hét hétig. Nem fürödhet, és nem főzhet. Ezután egy éven át nem kereshet pénzt, és nem viselkedhet a család fejeként. Az özvegygel való rossz bánásmódot büntetésnek tekintik, a hűség próbájának és megtisztulási gyakorlatnak. Ha azonban a férfi özvegyül meg, számára nem sok következmény van. Azonnal visszatérhet dolgozni, és hamarosan újránősülhet.

- **Ghánában** hat „boszorkány-tábor” van, mindegyikben mintegy 1000 nő, akik a verés, kínzás vagy halál elől menekültek oda, miután boszorkánynak nevezték őket. Egy 2012. szeptemberi BBC híradás szerint ezekben a táborokban a nők nagy része időskorú, és talán háromnegyedük özvegy, ami azt sugallja, hogy a vádakkal valójában az özvegyek tulajdonát akarják megszerezni. A táborokban csak elemi körülmények vannak, nincs folyóvíz vagy áram, és nagyon kevés lehetőség van az életben maradásra.
- **Mali:** Egy új, 2012-es családi törvény csökkentette Mali özvegyeinek jogait. Az új törvény előtt automatikusan megtarthatták gyermekeiket. Azóta viszont a családi tanács dönti el, ki nevelheti a gyermekeket.
- **Zimbabwe:** Vidéken gyakran vádolják meg az özvegyasszonyokat azzal, hogy ők okozták férjük halálát, valamint azzal, hogy megbabonázzák, illetve AIDS-szel sújtják az embereket. Az ilyen nőket gyermekeikkel együtt általában kiűzik otthonukból, és kizárják az örökségből. Az özvegyek alkotják a társadalom legszegényebb és leginkább megbélyegzett csoportját.
- **Nigériában** is gyakran vádolják az özvegyeket férjük meggyilkolásával, hacsak nem tudják bizonyítani ártatlanságukat. Munkalehetőség nagyon ritkák adódik, és a legtöbben nyomorban élnek.

- **Szváziföldön** a nőknek korlátozott jogaik vannak a földbirtoklásra, szerződés kötésre, illetve az apjuktól vagy férjüktől független cselekvésre. Ha a férjük meghal, a szvázi nők föld, pénz és a megélhetést biztosító készségek nélkül maradnak.
- **Zambia:**¹ Sok más területhez hasonlóan itt is hátrányos megkülönböztetés és igazságtalanság éri a nőket, és gyakran megfosztják őket örökségüktől. A gyász során:
 - Megkövetelhetik tőlük, hogy négykézláb körülkússzák elhunyt férjük sírját vagy a ravatalozót.
 - Megpofozhatják és éhezethetik őket.
 - Megtilthatják nekik, hogy fürödjenek vagy átöltözzenek napokig, hetekig, vagy akár egy hónapig is.
 - A temetésig egy takaró alatt tarthatják őket.
 - Sértegethetik, trágárságokat zúdíthatnak rájuk.
 - Megvádolhatják őket férjük meggyilkolásával, és el kell véselniük a tárgyalást.
 - Félmeztelenre vetkőztethetik őket.
 - Szexuálisan „megtisztíthatják” őket (lásd alább); például megkövetelhetik, hogy lefeküdjenek elhunyt férjük valamelyik rokonával.
 - Megtagadhatják tőlük gyermekeik felügyeleti jogát, még a kisbabákét is.
 - Rákényszeríthetik őket, hogy költözzenek oda elhunyt férjük rokonaihoz.
 - Hónapokig vagy évekig megfoszthatják őket a mozgásszabadságuktól; gyakorlatilag „házi őrizet” alatt tarthatják őket.

Afrika bizonyos részein az özvegyeknek szexuális szertartáson kell átesniük ahhoz, hogy megtarthassák vagyonukat. A „*fe-*

1 <http://allafrica.com/stories/201109020279.html>; <http://www.thebelievers.org/widows.html>

leség-öröklés” feljogosítja az elhunyt férj egy férfi rokonát arra, hogy feleségül vegye az özvegyet, gyakran akár többedik feleségként. A **„rituális megtisztulás”** általában azt jelenti, hogy le kell feküdniük egy társadalmi számkivetettel, például a falu iszákosával, akinek az elhunyt férj családja fizet. Ez állítólag megtisztítja a nőt a férje gonosz szellemeitől. Ez a gyakorlat nem csupán megalázó és megszégyenítő, de veszélyes is, gyakran az AIDS terjedéséhez vezet. Azokat a nőket, akik ellenkezik, rendszerint megverik, megerőszakolják vagy kiközösítik. Mivel a többszázezer „tisztító” Afrika-szerte egyértelműen betegségeket terjeszt, néhány faluban – bár nem mindenhol – beszüntették ezt a gyakorlatot.²

ÁZSIA

- **Nepál:** Az özvegybántalmazás legsúlyosabb formája az, amikor *bokshin*ak (boszorkánynak) titulálják, és felelősnek tartják férje haláláért. Az ilyen nőket megkövezhetik, megverhetik, vagy akár megégethetik. Más özvegyeket – különösen Nepál vidéki részein³ – általában számkivetettként kezelnek, és testileg is bántalmaznak a falvak hatóságai. Vannak olyan területek, ahol az özvegyeknek le kell borotválniuk a fejüket, és fehérbe kell öltözniük. A legtöbb vidéken vegetáriánus táplálkozásra kényszerítik őket, korlátozzák az általuk használható fűszereket, stb. Az özvegyeknek saját magukra kell főzniük, és nem ehetnek olyan ételt, amelyet mások megérintettek.

2 <http://www.genderacrossborders.com/2011/10/28/scrape-her-head-and-lay-her-bare-widowhood-practices-and-culture/>; <http://www.bnltimes.com/index.php/sunday-times/headlines/national/12079-sex-cleanser-slept-with-104-widows>

3 <http://asiafoundation.org/in-asia/2012/08/08/legislating-against-witchcraft-accusations-in-nepal/>

- **India: Özvegyégetés**

A *szatti* hindu hagyománya szerint az özvegyeknek rá kellett vetniük magukat (vagy rátasztították őket) férjük halotti máglyájára. Ezt 1829-ben törvényen kívül helyezték, miután már több ezer nő halt ilyen kegyetlen halált. A gyakorlatot azonban még sok évig tartották, és igen ritkán még ma is előfordul.⁴

A szatti törvényi eltörlését követően az özvegyeket gyakran alávetették egy olyan szertartásnak, amely formálisan megsegyényítette őket. Megborotválták a fejüket, és megtiltották számukra az illatszerek használatát.

India özvegyeit – becslések szerint mintegy 40 millió hindu, illetve muzulmán nőt – gyakran vádolják, megsegyényítik és megfosztják a vagyonukhoz való jogaitól. Sokan elmenekülnek otthonukból férjük bántalmazó rokonai miatt. A törzsi közösségekben az özvegyeket megvádolhatják azzal, hogy boszorkányok, és megölhetik őket. A hindu özvegyekre ferde szemmel néznek, amennyiben újraházasodnak; minél magasabb kasztból való, illetve minél előkelőbb valaki, annál több korlátozás vonatkozik rá. Bizonyos kasztokban levirátust, azaz sógorházasságot gyakorolnak: az özvegyet az elhunyt férj fiútestvére veszi el. Az özvegy lányaira nagy valószínűséggel még sivárabb jövő vár. Mivel senki nincs, aki hozományt fizetne értük, szinte bárkinek odaadják őket, aki hajlandó őket elvenni, ezek pedig általában idősebb férfiak.⁵

4 <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?page=country&category=&publisher=RDCI&type=&coi=IND&rid=&docid=4b17a0cd&skip=0>

5 Uo.

Hátrahagyottak

2001-ben az allahabadi hatalmas hindu Kumbh Mela ünnepséget követően, ahova hívők milliói utaztak el egész Indiából, 10.000 idős özvegy anyát és más nem kívánt rokont hagytak hátra a családok. Ezek a szegény, gyenge nők próbáltak életben maradni, ahogy tudtak, egyik napról a másikra, abban a reményben, hogy egy napon valaki visszajön értük. A 2013-as Kumbh Mela után ismét hagytak ott embereket, és becslések szerint mintegy 10.000-en nyomorognak Allahabad és Varanasi szent városaiban.⁶ További 15.000 számkivetett hindu özvegy várja a halált Vrindaven szent városában, India középső részén, abban a hitben, hogy a halál megszabadítja őket a reinkarnáció vég nélküli körforgásából.⁷

- **Srí Lanka:** Az országon belüli, évekig tartó forrongásnak köszönhetően sok ezer özvegy nő él itt. A fegyveres erőknél szolgáló férfiak özvegyei csak akkor jogosultak a juttatásokra, ha nem házasodnak újra. Ebben a kultúrában azonban nem tartják normálisnak, ha egy nő férfi nélkül él, ezenkívül ki vannak szolgáltatva a szexuális és gazdasági kizsákmányolásnak. Az özvegyek attól is tarthatnak, hogy ha újránházasodnak, az első férjüktől származó gyermekeikkel rosszul fognak bánni.

KÖZEL-KELET

- **Afganisztán:** A maga közel kétmillió hadiözvegyével Afganisztánt tartják a világ „özvegy-fővárosának”. Egyedül Kabulban mintegy 50.000-en küszködnek naponta azzal, hogy enni ad-

6 <http://articles.latimes.com/2012/oct/16/world/la-ig-india-widows-20121016>

7 <http://www.rawa.org/temp/runews/2007/05/17/forgotten-women-turn-kabul-into-widows-capital.html>

hassanak gyermekeiknek, és megvédhessék őket. A legtöbben nem sok oktatásban részesültek, és soha nem dolgoztak az otthonukon kívül. Más családtagok tehernek tekintik az özvegyet.⁸

- **Irak:** Az országban élő nők közül több mint kétmillióan özvegyek – legtöbbjük férjét a háború vitte el. Van, aki elfogadja az „ideiglenes házasságot”, hogy életben maradjon, bár ez nagy szegénnyel és társadalmi megfélemezéssel jár. [Lásd még: „Veszélyeztetett menyasszonyok”]

GYAKORLATI LÉPÉSEK

Az Özvegyek Nemzetközi Napját, amelyet minden év június 23-án tartanak, 2010-ben hozta létre az ENSZ közgyűlése, hogy rávilágítson a megözvegyült nők jogainak megszegésére, és törekedjen biztosítani védelmüket az országos és nemzetközi törvények alatt, felhatalmazva őket és helyreállítva emberi méltóságukat. Miért ne emelhetnénk fel ezeket a szenvedő nőket azzal is, hogy megtartjuk az Özvegyek Nemzetközi Napját? Esetleg a gyülekezeted vagy más női csoportok tarthatnak adománygyűjtést az özvegyek megsegítését célzó missziós projektekre.

„Tiszta és szeplőtlen kegyesség az Isten és Atya előtt ez: meglátogatni az árvákat és az özvegyeket nyomorúságukban...”

Jakab 1,27

⁸ <http://english.cntv.cn/program/asiatoday/20120924/107612.shtml>

SOS: Nők és az AIDS-járvány*

2012-ben a UNAIDS az emberi immunhiány-előidéző vírust (HIV) nevezte meg a termékeny korú nők vezető halálozási okaként globálisan. Minden nap 7400 ember fertőződik meg HIV vírussal, és a megközelítőleg 34 millió fertőzöttnek csaknem a fele nő. 2011-ben becslések szerint 1,2 millió új fertőzés volt a nők és lányok körében. A bejelentett AIDS-diagnózisok száma a nők körében több mint megháromszorozódott 1985 óta. Nagy többségük a férfiakkal való nemi érintkezés útján kapja el a betegséget.

A „szűz”-kúra

Európában a 18. században a szifiliszes férfiak fizettek azért, hogy kislányokkal hálhassanak, mert azt hitték, hogy egy szűz meggyógyíthatja őket. Ma nagyon sok férfi hiszi azt Afrikában és Ázsiában, hogy a szűz lánnyal végzett nemi aktus képes meggyógyítani őket az AIDS-ből. Ez a fertőzések számának tragikus emelkedéséhez vezetett a fiatal lányok körében.

Özvegy-öröklés és megtisztítás

Bizonyos afrikai országokban régóta fennálló hagyomány, hogy ha egy nőnek meghal a férje, őt „öröklí” a férj fiútestvére vagy más közeli rokona. Sok esetben az özvegyet a megöröklés előtt meg kell „tisztítani” úgy, hogy lefekszik egy rokonnal. Ezt az évszázados hagyományt szükségesnek tartják Zambiában, Kenyában, Malawiban, Ugandában, Tanzániában, Ghánában, Szenegálban, Angolában, Elefántcsontparton, Kongóban és Nigériában ahhoz, hogy szabaddá tegyék az elhunyt férj szellemét. Ha nem tennének így, azzal veszélybe sodornák az özvegyet, sőt az egész falut. Nem meglepő tehát, hogy ezek a hagyományok hozzájárultak a HIV és az AIDS gyors terjedéséhez: a férj átadta a HIV-et a feleségének halála előtt, illetve az özvegyet rákényszerítették, hogy HIV-fertőzött rokonnal feküdjön le.

A TÉNYEK

- Fiziológiailag a nők négyszer fogékonyabbak a HIV-fertőzésre, mint a férfiak. Percenként megfertőződik HIV-vel egy fiatal nő valahol a világon. A 15-24 év közötti lányok a legfogékonyabbak; és az olyan fiatal nők, akiknek szexuális partnere 10 évvel vagy még többel idősebb náluk, kétszer-négyszer valószínűbb, hogy megfertőződnek, mint az olyan fiatal nők, akiknek a partnere velük egykorú, vagy csak egy évvel idősebb.
- Sok HIV-fertőzött nő nem részesül rendszeres ellátásban.
- Kétszer olyan valószínű, hogy egy férfi megfertőz egy nőt, mint fordítva. Különösen magas a kockázat fertőzött partnerrel történő kikenyszerített szex esetén, mivel ilyenkor nem valószínű az óvszer használata. Az erőszakos tettek, a kényszerprosti-

túció, a vérfertőzés és a nemi erőszak – beleértve a házasságon belüli nemi erőszakot – mind kiteszik a nőket és lányokat a HIV-fertőzésnek. Egy dél-afrikai jelentés szerint a HIV-rel megfertőződő fiatal nők közül minden hetediknél meg lehetett volna előzni a fertőzést, ha nem lettek volna kitéve az intim partner erőszakosságának.

- Bizonyos társadalmakban elterjedt a tévhit, hogy csak a „rossz” nők tudnak bármit is a szexről a házasság előtt. Az igazság az, hogy az ismeret hiánya nagymértékben hozzájárul a lányok sebezhetőségéhez, és végső soron végzetesnek bizonyulhat. Világszerte a fiatal nők kevesebb mint 30%-a rendelkezik helyes és átfogó ismerettel a HIV-ről.
- Az anyai halálozás világszerte 20%-kal lenne alacsonyabb, ha nem lenne HIV.
- Világszerte mintegy 17,3 millió gyermek szenved, mint „AIDS-árva”, akinek legalább egy szülője meghalt. Ruandában nagyjából 45.000 háztartásban gyermek a családfő a szülők AIDS-hez kapcsolódó halála miatt. Az ilyen családfők 90%-a lány.
- A HIV-fertőzéssel járó óriási társadalmi megbélyegzés oda vezet, hogy a nők megkockáztatják a szoptatással történő anya-gyermek vírusátadást, mert ha nem szoptatnák a gyermeküket, azzal ráébresztenék a közösséget HIV-fertőzött voltukra. Globálisan a fertőzött terhes nőknek csupán 57%-a vesz részt PMTCT (Anya-Gyermek Átadás Megelőző) programban.
- A HIV-pozitív embereket sokkal inkább veszélyeztetik a tuberkulózis és a malária súlyos formái, mert legyengült immunrendszerük nem tud hatékonyan reagálni a betegségeire.

- Globálisan az antiretrovirális kezelést igénylő emberek 46%-a nem kapja meg azt.
- Annak ellenére, hogy a HIV-vizsgálat egyre gyakoribb és elérhetőbb, *körülbelül minden ötödik HIV-fertőzött nincs tisztában azzal, hogy vírushordozó. A későn diagnosztizált embereknel tízszer nagyobb a valószínűsége, hogy a pozitív tesztől számított egy éven belül meghalnak.*

„Ez a járvány sajnálatos módon továbbra is a nők járványa.” – Michel Sidibé, a UNAIDS ügyvezető igazgatója

GLOBALIS PILLANATKÉPEK

- **Afrikának a Szaharától délre eső része** az AIDS-járvány epicentruma, itt minden 20. felnőtt HIV-fertőzött. Valamennyi HIV-pozitív felnőtt 58%-a nő. A tizenéves lányoknál akár nyolcszor nagyobb a valószínűsége, hogy elkapják az AIDS-et, mint a fiúknál.
- **Szváziföldön, Botswanában és Lesothóban** a legmagasabb a HIV előfordulási aránya jelenleg a világon, 26, 25, illetve 24%. **Dél-Afrika** áll a negyedik helyen, majdnem 18%-kal, vagyis itt 5,6 millió a HIV-fertőzött, illetve AIDS-es emberek száma. Dél-Afrikában a haláleseteknek majdnem harmada az AIDS-hez kötődött 2011-ben. Bár a halálozási arány lassul, az AIDS-árvák száma egyre nő.
- A szub-szaharai Afrika után **Kelet-Európa** és **Közép-Ázsia** a legerőteljesebben érintett régió. Az AIDS-hez kötődő halál-

esetek száma 21%-kal nőtt. A terjesztés egyik fő módja a kábítószer-injekciózás, valószínűleg azért, mert a kábítószeret befecskendezőknek csak mintegy 5%-a használ steril felszerelést. Kezelésben csak az arra alkalmasak 25%-a részesül. Ezekben a régiókban kétszer olyan magas a HIV előfordulási aránya a fiatal nők, mint a fiatal férfiak között.

- **Latin-Amerikában** a járvány enyhe csökkenést mutat, ugyanakkor a terhes nők megelőző programjának lefedettsége csupán 56%, a fertőzött embereknek pedig csak 68%-a részesül anti-retrovirális kezelésben. A **Karib-térségben** 42%-kal csökkent az új fertőzések száma.
- **Észak-Amerika:** Nőtt a HIV-fertőzött és AIDS-betegek száma. Az **Egyesült Államokban** a HIV 80%-ban afroamerikai és spanyolajkú nők körében fordul elő. A terjesztés fő módja a heteroszexuális szex. New York államban él a legtöbb HIV-fertőzött nő, ezt követi Florida, Texas, Kalifornia és New Jersey. Minden tíz nőből nyolcat diagnosztizáltak, de csak 70%-uk részesül gondozásban. **Kanadában** minden negyedik ember nincs tisztában azzal, hogy HIV-pozitív. Az összes pozitív diagnózis fele a nők esetében az elmúlt évek során 20 éves kor alatt történt. [AVERT]
- **Közel-Keleten és Észak-Afrikában** az új fertőzések száma 35%-kal, a halálesetek száma pedig 17%-kal emelkedett 2001 óta. A nők többségét a magas kockázati viselkedésű férjük vagy partnerük fertőzi meg, és többségük nem is tud az állapotáról. A HIV-fertőzött terhes nőknek csupán 7%-a vesz részt PMTCT megelőző programban. Ebben a régióban a korai házasság rákényszeríti a lányokat, hogy szexuális életet kezdjenek élni, amikor még nem is fejlődött ki teljesen a testük. Így nagyobb a veszélye a gátszakadásnak és szeméremtáji horzsolásoknak,

amelyek HIV-fertőzéshez vezethetnek. **Szenegálban** a megkérdezett férfiak úgy vélték, a női nemi szervek megcsonkítása előnyös, mivel csökkenti a nők vágyait, és segít, hogy ellenálljanak a férfiaknak. Az igazság azonban az, hogy ez a gyakorlat fokozza annak a veszélyét, hogy a nők elkapják a HIV-vírust, és AIDS-esek legyenek. [Lásd: „Női nemi szervek megcsonkítása”]

- **Nyugat-Európa: Nagy-Britanniában** minden más országnál több volt az új diagnózisok száma 2011-ben, azonban **Franciaországban** és **Spanyolországban** körülbelül kétszer annyi a HIV-fertőzöttek előfordulása a népességén belül. Az Egyesült Királyságban minden 25. afrikai HIV-pozitív: negyvenszer annyian, mint a fehér népesség körében. A terjesztés 91%-ban heteroszexuális szex útján történik, de 4,5 százalék az anya-gyermek átadási arány is. Nagy-Britanniában minden negyedik ember nem tudja, hogy vírusfertőzött. [Terrence Higgins Trust]

A szenvedés növelése

A HIV-pozitív nőket rengeteg területen éri testi és érzelmi bántalmazás; hűtlenséggel vádolják őket, hátrányos megkülönböztetésben, illetve elutasításban részesülnek, sőt, néha meggyilkolják őket, ha kiderül, hogy HIV-pozitívak. Van, ahol azért is a nőt vádolják, ha a férje AIDS-ben hal meg.

Világszerte 10 országból majdnem négyben még mindig nincs semmiféle konkrét jogi intézkedés a HIV-hez kapcsolódó hátrányos megkülönböztetés megelőzésére vagy kezelésére. Nigériában például minden ötödik HIV-fertőzöttől megtagadják az egészségügyi ellátást. Húsz országban a törvény lehetőséget ad arra, hogy depor-

tálják azt, akiről kiderül, hogy HIV-fertőzött. Negyvennégy országban vannak érvényben korlátozások a vírust hordozó turistákra vonatkozóan, öt pedig teljes mértékben megtagadja a beutazásukat.

Namíbiában 2007-ben derült ki, hogy HIV-pozitív nőknél *kényszersterilizációt* alkalmaztak, és 2008 óta is bizonyíthatóan legalább 15 ilyen eset történt. Hasonló történetek láttak napvilágot Zambiából és a Kongói Demokratikus Köztársaságból is.

A jó hír

Bár sok helyen tovább terjed a járvány országos szinten, 25 országban 50%-kal vagy még többel csökkent az új fertőzések száma 2001 óta.

2011-ben az alacsony és közepes jövedelmű országokban élő HIV-fertőzött terhes nők 57%-ánál alkalmaztak hatékony gyógyszeres kezelést az anya-gyermek átadás megelőzésére. Az elmúlt két évben az új fertőzések terén bekövetkező összes csökkenésnek a fele az újszülött kisbabák körében történt.

Afrikának a Szaharától délre eső részén az AIDS-hez köthető halálesetek száma harmadával csökkent az elmúlt hat évben, és többen részesülnek kezelésben, többek között a HIV-fertőzött terhes nők 59%-a.

Több mint nyolcmillióan szednek antiretrovirális gyógyszert. A drasztikus árcsökkenésnek köszönhetően javult a hozzáférés: 2000-ben még fejenként 10.000 dollár volt a költsége, ma már a 100 dollárt sem éri el a WHO által ajánlott legolcsóbb szer. További hétmillió ember azonban, akinek szüksége lenne rá, továbbra sem jut hozzá a gyógyszerhez.

81 ország több mint 50%-kal növelte a befektetést az AIDS-kutatás és kezelés terén 2006 és 2011 között. 2015-re a becsült éves igény 22-24 milliárd dollár között lesz.

[*Legtöbbet használt források: UNAIDS adatlapok és globális jelentések; Kaiser Family Foundation]

GYAKORLATI LÉPÉSEK

December 1-je az AIDS Világnapja. Ez minden évben remek lehetőség arra, hogy egyesült erővel harcoljunk ez ellen a borzasztó betegség ellen. Segíts másoknak is megérteni ezt a problémát: tarts kéznél könyveket vagy szórólapokat a témában, vagy kérj meg egy HIV-pozitív embert, hogy beszéljen a csoportotoknak! Szervezzetek adománygyűjtést egy AIDS-árvákat segítő projekt vagy valamilyen AIDS-eseket segítő szervezet javára!

1. Függelék

Nemi alapú közmondások

Kultúránkat áthatják a hagyományos mondások és imák. Bár az alábbi közmondások közül már nem mindegyiket használják, azért híven tükrözik a mélyen gyökerező negatív hozzáállásokat a nőkkel szemben.

„A jó feleség legyen olyan engedelmes, mint a rabszolga... A nő bizonyos tulajdonságok hiánya – egyfajta természetes gyarlóság – miatt nő.” – *Arisztotelész*

„A nőnek otthon a helye, vagy a sírban.” – *Pastu közmondás, Afganisztán*

„Egy férfi először a fiát szereti, aztán a tevéjét, aztán a feleségét.”
„A nő számára a mennyország a férje talpa alatt van.” – *Arab közmondások*

„A férfiak főséggel bírnak a nők felett, mivel Allah előnyben részesített egyeseket közülük a másikkal szemben, és amiatt is, amit ők a javaikból költenek.” – *Korán 4:34*

„Ha a feleség meghal, az olyan, mint a bokára mért csapás. Ha a férj meghal, az olyan, mint a fejre mért csapás.” – *Pundzsáb közmondás*

„Leány születését add máshol; ide adj fiút!” – *India ősi Atharva Védája*

„Uram, hálát adok neked, hogy nem nőnek születtem!” – *Részlet az ortodox zsidók reggeli imájából*

„Majd ha a szamár létrára mászik, akkor találunk bölcsességet az asszonyban.”

„A nő, a kutya és a diófa annál jobb, minél többet vered.” – *Joruba közmondások (Nigéria)*

„A nő és a nyomorék férfi egy és ugyanaz.” – *Kikuyu közmondás (Kenya)*

„Azért született nőnek, mert ezer bűnt követett el az előző világban.” – *Buddhista mondás*

„A nők is emberek, csak alacsonyabb rendűek, mint a férfiak.”

„A természet törvénye, hogy a nőnek ne lehessen saját akarata.” – *Konfucius, Kína*

„Három hálátlan tett létezik: ezek közül a legnagyobb az, ha valaki nem szül fiaikat.” – *Mencius, konfuciánus tanítvány*

„Ha van fiad, elmondhatod, hogy van utódod. De nem mondhatasz ilyet, ha tíz leányod van.” – *Vietnam*

„A férfi olyan, mint az arany; a nő, mint a fehér ruha.” – *Kambodzsa*

„A nőknek hosszú a haja és rövid az esze.” – *Svédország*

„Bölcs asszonyok nincsenek.” – *Japán*

„A férfi ész nélkül és a nő férfi nélkül soha nem fog megállni a lábán.” – *Észtország*

„A csűr, a kerítés és az asszony folyton javításra szorul.” – *Egyesült Államok*

„Veréssel tartsd a feleségedet a helyes vágányon – ha pedig letér róla, akkor is verd meg!” – *Puerto Rico és Spanyolország*

„Verd meg a feleségedet rendszeresen... Ha te nem is tudod, miért, ő tudni fogja.” – *Zambia*

„A szeretet a bot végén kezdődik.” – *Korea*

„A nő olyan, mint a kutya: minél jobban vered, annál jobban szeret.” – *Argentína*

„A szekér szegei és a nőnek a feje csak akkor jó, ha keményen ütöd.” – *Radzsasztán, India*

„Szeress jól, korbácsolj jól!” – *Anglia*

2. Függelék

Hasznos weboldalak

Mindegyikünk segíthet megfordítani azoknak a lányoknak és nőknek a sorsát, akik a könyvünkben szereplő tragikus helyzetekbe kerültek. Az itt felsorolt weboldalak csupán ízelítőt adnak abból, mennyiféle szervezet és kampány segíthet többet megtudnunk, és mennyifélét támogathatunk.

AIDS

The Global Coalition on Women and AIDS	http://womenandaids.net
--	---

World AIDS Day (Az AIDS Világnapja)	http://worldaidsday.org
-------------------------------------	---

Gyermekszülés

Ethiopiaid	www.ethiopiaid.org.uk
------------	--

Every Mother Counts	www.everymothercounts.org
---------------------	--

The Fistula Foundation	www.fistulafoundation.org
------------------------	--

Freedom from Fistula Foundation	www.freedomfromfistula.com
---------------------------------	--

UN Population Fund (ENSZ Népesedési Alap)	www.unfpa.org/public/mothers
---	--

Women Deliver	www.womendeliver.org
---------------	--

Worldwide Fistula Fund	www.worldwidefistulafund.org
------------------------	--

Gyermekmunka

Anti-Slavery Society	http://anti-slaverysociety.addr.com/slaverysasia.htm
Dalit Freedom Network (India)	www.dalitnetwork.org
Do Something	www.dosomething.org/tipsand-tools/background-sweatshops
Child Labor Coalition	www.stopchildlabor.org
Childs Rights and You (CRY – India)	www.cry.org
Fair Wear Campaign (Ausztrália)	www.fairwear.org.au
Free to Work, a „Not for Sale” (Nem eladó) egyik projektje	www.free2work.org
Global March Against Child Labour	www.globalmarch.org/issues/Child-Labour
International Labour Organization	www.ilo.org
The Young Center for Immigrant Children's Rights (USA)	www.theyoungcenter.org

Gyermekházasságok

Girls Not Brides	http://girlsnotbrides.org
Help the Child Brides (USA)	www.helpthechildbrides.com
Plan-UK Petition against early and forced marriages (Petíció a korai és kényszerházasságok ellen)	www.plan-uk.org/what-we-do/campaigns/because-i-am-a-girl/get-involved/take-the-vow

Gyerekkatonák

Child Soldiers International	www.child-soldiers.org
Child Victims of War	childvictimssofar.org.uk
Save the Children	www.savethechildren.org
War Child International	www.warchild.org

Siketek

Deaf Ministries International	www.deafmin.org
Deaf Missions	www.deafmissions.com
Deaf Peoples	http://deafpeoples.imb.org
Deaf World Ministries	www.deafworldministries.com
D.O.O.R. International (Deaf Opportunity Out Reach)	www.doorinternational.com
Silent Blessings	www.silentblessings.org
World Federation for the Deaf	www.wfdeaf.org

Fogyatékkal élők – általános (Lásd még: „Fogyatékkal élő nőkkel szembeni erőszak”)

Ecumenical Disability Advocates Network	www.edan-wcc.org
Joni and Friends	www.joniandfriends.org
Through the Roof	www.throughtheroof.org

Családon belüli erőszak

Iranian and Kurdish Women's Rights Organisation (UK)	http://ikwro.org.uk
Say No – Unite to End Violence	http://saynotovieolence.org
Stop Violence Against Women	www.stopvaw.org/Domestic_Violence2

Megjegyzés: A helyi telefonkönyvben, illetve interneten található 24 órás ügyeletet tartó segélyvonalat családon belüli erőszakkal kapcsolatos ügyekben.

Oktatás

Children in Crisis	www.childrenincrisis.org
Day of the Girl	http://dayofthegirl.org
Plan International	www.plan-uk.org
Save the Children	www.savethechildren.org
10×10 Campaign	http://10x10act.org
UN Special Envoy for Global Education	educationenvoy.org
United Nations Girls Education Initiative	www.ungei.org
World Vision	www.worldvision.org/our-work/education

Női nemi szervek megcsonkítása

Amnesty International	www.amnesty.org
END FGM European Campaign	www.endfgm.eu/en
Equality Now	www.equalitynow.org
STOP-FGM-NOW.COM	www.stop-fgm-now-com

Megjegyzés: Léteznek olyan Facebook és Twitter csoport-oldalak, amelyeket ennek a témának szenteltek, például: STOP FGM

Lánygyermek meggyilkolása

The 50 Million Missing Campaign (Az 50 millió hiányzó kampány, India)	http://50millionmissing.wordpress.com
Gendercide Watch	www.gendercide.org
Women's Rights Without Frontiers (Nők jogai határok nélkül)	www.womensrightswithout-frontiers.org

Sipoly – lásd Gyermekszülés***Egészségügyi problémák – általános***

Global Alliance for Women's Health	www.gawh.org/home.php5
------------------------------------	--

Becsületbeli gyilkosságok

Facebook: International Campaign Against Honour Killings	
Gendercide Watch	www.gendercide.org

Muzulmán nők

Sawera (Pakisztán)	www.asafeworldforwomen.org
Women Against Sharia	www.womenagainsthariah.com
Women Living Under Muslim Laws	www.wluml.org

Szegénység

Dalit Freedom Network	www.dalitnetwork.org
Food for the Hungry	www.fh.org
Food for the Poor	www.foodforthepeople.org
Freedom from Hunger	www.freedomfromhunger.org
The Hunger Site	www.thehungersite.com
Urban Neighbours of Hope	www.unoh.org

A nemi erőszak, mint háborús fegyver – Lásd: „Nők a háborús zónákban”

Menekültek

Refugee Highway Partnership	www.refugeehighway.net
UN Refugee Agency	www.unhcr.org
Refugees International	www.refintl.org
Women's Refugee Commission	www.womenscommission.org
Worldwide Refugee Information	www.refugees.org

Vallási rabszolgák

Anti-Slavery International	http://anti-slaverysociety.addr.com/slaverysasia.htm
Every Child	www.everychild.org-uk/devedasi
Every Child Ministries (Afrika)	www.ecmafrica.org
International Needs	www.ineeds.org.uk
Servants of the Goddess	www.servantsofthegoddess.com

Utcagyerekek

Action for Street Kids (ASK)	http://action4streetkids.org.uk
Action International	www.actioninternational.org
Child Hope	www.childhope.org.uk
Every Child Ministries (Afrika)	www.ecmafrica.org
International Day for Street Children	www.streetchildrenday.org
International Street Kids	www.internationalstreetkids.com
Railway Children (UK)	www.railwaychildren.org.uk
Street Kids for Christ (Fülöp-szigetek)	www.streetkids.net
Teen Challenge	globaltc.org
Toybox (Latin-Amerika)	www.toybox.org.uk

Viva Network for Children at Risk	www.viva.org
War Child	warchild.org.uk

Lány- és nőkereskedelem

Coalition Against Trafficking in Women	www.catwinternational.org
ECPAT (End Child Prostitution, Pornography & Trafficking of Children for Sexual Purposes)	www.ecpat.net
Free for Life International	www.freeforlifeintl.org
Global Alliance Against Traffic in Women	www.gaatw.org
Manna Freedom	www.mannafreedom.com
Not for Sale	www.notforsalecampaign.org
Stop the Traffik	www.stopthetraffik-org

Özvegyek

Helping Orphans and Widows (H. O. W.)	http://acthow.org
Afghan Renascent Youth Association (ARYA)	www.aryahelps.org
Widows' Rights International	www.widowsrights.org

Nők a háborús zónákban

HEAL Africa	www.healafrika.org/empowering_women
Synergy of Women for Victims of Sexual Violence	www.donordirectation.org/synergie
Women for Women International	www.womenforwomen.org

Egyéb ajánlott emberi jogi oldalak a nőkkel és lányokkal kapcsolatban:

A Safe World for Women	www.asafeworldforwomen.org
Girl Effect	www.girleffect.org
Human Rights Watch	www.hrw.org
Humanium	www.humanium.org
United Nations (ENSZ)	www.un.org/womenwatch/ , http://www.unwomen.org/en
United Nations Development Fund for Women	www.unwomen.org/en

3. Függelék

Hasznos könyvek a témában

- Ali, Nujood, *I am Nujood, Age 10 and Divorced* (Crown, 2010) Magyarul is megjelent: Nudzsúd Ali, *Nudzsúd vagyok, 10 éves elvált asszony* (Nytott Könyvműhely, 2013)
- Batstone, David, *Not For Sale: The Return of the Global Slave Trade* (Revised & Updated, HarperOne, 2010)
- Belles, Nita, *In Our Backyard: A Christian Perspective on Human Trafficking in the United States* (Xulon, 2011)
- Brooks, Geraldine, *Nine Parts of Desire: The Hidden World of Islamic Women* (London: Hamish Hamilton, 1995) Magyarul is megjelent: Geraldine Brooks, *A vágy kilenc része – Az iszlám nők rejtett világa* (Magyar Könyvklub, 1996)
- Chang, Leslie T., *Factory Girls: From Village to City in a Changing China* (Spiegel & Grau, 2008)
- Dirie, Waris, *Desert Flower* (William Morrow, 1998) Magyarul is megjelent: Waris Dirie – Cathleen Miller, *A sivatag virága – A nomád sátorból New Yorkba, a divat világába* (Gabo Kiadó, 2009)

- Haugen, Gary, Good News About Injustice: A Witness of Courage in a Hurting World (InterVarsity Press, 2009, 1999)
- Haugen, Gary, Terrify No More (Thomas Nelson, 2005)
- Henry, Sharon, Radhika's Story: Surviving Human Trafficking (New Holland, 2010)
- Hosseini, Khaled, A Thousand Splendid Suns (London: Bloomsbury, 2007) Magyarul is megjelent: Khaled Hosseini, *Ezeregy tündöklő nap* (Tericum Kiadó Kft., 2008)
- Jewell, Dawn Herzog, Escaping the Devil's Bedroom (Kregel, 2008)
- Kara, Siddarth, Bonded Labor: Tackling the System of Slavery in South Asia (Columbia University Press, 2012.)
- Kristof, Nicholas D. and Sheryl WuDunn, Half the Sky: Turning Oppression Into Opportunity for Women Worldwide (Knopf, 2009)
- Lloyd, Rachel, Girls Like Us: Fighting for a World Where Girls Are Not for Sale, an Activist Finds Her Calling and Heals Herself (Harper Perennial, 2011)
- Love, Fran and J. Eckheart, eds, Ministry to Muslim Women: Longing to Call Them Sisters (William Carey Library, 2000)
- Muhsen, Zana and A. Crofts, SOLD: One Woman's True Account of Modern Slavery (Time Warner, 1994)

- Nazer, Mende and Damien Lewis, *Slave: The True Story of a Girl's Lost Childhood and Her Fight for Survival* (Virago, 2007)
- Parshall, Phil and Julie, *Lifting the Veil; The World of Muslim Women* (Georgia, US: Gabriel Publishing, 2002)
- Roper, Matt, *Street Girls: Hope on the Streets of Brazil* (UK: Paternoster Lifestyle, 2001)
- See, Lisa, *Snow Flower and the Secret Fan* (Random House, 2005) Magyarul is megjelent: *Lisa See, Hóvirág és a titkos hegyező* (Trivium Kiadó, 2006)
- Shakib, Siba, *Afghanistan, Where God Only Comes to Weep* (London: Century, 2002) Magyarul is megjelent: *Siba Shakib, Afganisztánba csak sírni jár az Isten* (Magyar Könyvklub, 2002)
- Shannon, Lisa, *A Thousand Sisters: My Journey into the Worst Place on Earth to Be a Woman* (Seal Press, 2010)
- Shelley, Louise, *Human Trafficking: A Global Perspective* (Virginia, George Mason University, 2010)
- Westwater, Julie, *Street Kid: One Child's Desperate Fight for Survival* (Harper Element, 2006)
- Worden, Minky, *The Unfinished Revolution: Voices from the Global Fight for Women's Rights* (The Policy Press, 2012)

4. Függelék

Világlátásunk élesítésének hét módja

1. Kérd Istent, hogy távolítsa el minden „vakfoltot”, amely esetleg kialakult nálad! Imádkozz, hogy nyissa meg a lelki szemeidet, hogy úgy lásd a világot, ahogyan Ő látja!
2. Növelj a tudatosságodat! Tedd szokásoddá, hogy lejegyzeteled a híreket az újságból, rádióból vagy televízióból, és kiindulópontként használod ezeket a közbenjáráshoz!
3. Gyakorold az ApCsel 20,20 látását – Járj „házzal házzal”! Tedd szokásoddá, hogy imádkozva mész (vagy kocogsz) el a házak mellett! Barátkozz meg egy szomszédoddal, esetleg egy olyan-
nal, aki nem a te országodban született! Lehet, hogy meg fogsz lepődni, milyen szívélyes fogadtatásban lesz részed, ha úgy közelítesz másokhoz, hogy kész vagy tanulni, és őszintén szeretnéd megérteni a kultúrájukat.
4. Terheld az elmédet és a szívedet! Haladj ismeretlen horizontok felé cikkek, könyvek, dokumentumfilmek segítségével! Használj valamilyen vezérfonalat az imádkozáshoz, például az OM által kiadottat! Tűzd ki célul, hogy minden alkalommal valami újra fogsz emlékezni!
5. Érdeklődj aktívan a gyülekezeted által támogatott missziómunka iránt! Ismerd meg a misszionáriusokat: olvasd el a be-

származóikat, és imádkozz értük! Ha lehetőségek nyílik rá, hívd meg őket az otthonodba!

6. Pénzed egy részét – amelyért keményen megdolgoztál – fektesd be valamilyen tengerentúli projektbe! Így biztosan érdekelni fog a program alakulása.
7. Mérlegeld, nem tudnál-e idén a szabadságod alatt részt venni egy hazai vagy külföldi missziós projektben! A missziós szervezetek egész évben lenyűgöző lehetőségek széles tárházát kínálják. Biztos, hogy a napbarnított bőrnél sokkal többet nyersz egy ilyen útból!

Tartalom

Előszó	3
Bevezetés	5
1. SOS: Veszélyeztetett menyasszonyok	7
2. SOS: Gyermekmunka	15
3. SOS: Gyermekházasságok	27
4. SOS: Gyermekszülés	37
5. SOS: Fogatékkal élő nők	42
6. SOS: Családon belüli erőszak	50
7. SOS: Oktatás	61
8. SOS: Női nemi szervek megcsonkítása	70
9. SOS: Lánygyermek és magzatok meggyilkolása	76
10. SOS: Nemi egyenlőtlenségek	83
11. SOS: Lánykatonák	94
12. SOS: Lányok az utcán	101
13. SOS: Egészség és várható élettartam	112

14. SOS: „Becsületbeli” gyilkosságok – Akik megússzák az emberölést	119
15. SOS: Szegénység.	129
16. SOS: Nemi erőszak: a háború és a vallási szélsőségeség fegyvere	136
17. SOS: Menekültek	144
18. SOS: Vallási rabszolgák	152
19. SOS: Lány- és nőkereskedelem	156
20. SOS: Özvegyek	172
21. SOS: Nők és az AIDS-járvány*	179
1. Függelék.	187
2. Függelék.	191
3. Függelék.	199
4. Függelék.	203

A 21. században élő lányok és nők milliói azt tapasztalják, hogy egyre terjed az erőszak, az emberkereskedelem és a nemi alapon történő hátrányos megkülönböztetés. Ez az egyszerű, ugyanakkor erőteljes kézikönyv a világunk népességének majdnem felét érintő emberi jogi problémákkal foglalkozik.

Csakhogy az *SOS: Mentsétek meg lányainkat!* nem csupán rávilágít a lánycsecsemők meggyilkolásával, gyermekmenyasszonyokkal, lánykatonákkal, női nemi szervek megcsonkításával, „becsületbeli” gyilkosságokkal és a bántalmazás egyéb formáival kapcsolatos ronda tényekre. Nem titkolt célja imára és tettekre sarkallni az egyes embereket és a gyülekezeteket, hogy ez a tendencia megfordulhasson.

Csak saját felelősségre szabad kézbe vened! Ha egyszer Isten megfertőz az erőtlenség iránti szenvedélyes szeretetével, örökre megváltozol.

„Életem egyik legfontosabb könyve lett!”

Dr. George Verwer,

*az OM International szervezet alapítója
és örökös igazgatója*

A True Grit: Women Taking on the World for God's Sake (Igazi keménység: Nők, akik kiállnak megküzdeni a világgal Istenért) című könyv rövidített változata

Deborah Meroff fotóriporter 115 országban járt az OM International nemzetközi szervezet szolgálatában. Számos cikket és nyolc könyvet is írt az elmúlt 28 év során. Művei közé tartozik: *EUROPE: Restoring Hope (EURÓPA: A reménység helyreállítása)* és *Psalms from the Sea (Zsoltárok a tengerről)*.

